

Паулу Коелю
Единайсет минути

ПОСВЕЩЕНИЕ

29 май 2002 г., часове преди да завърша тази книга, отидох до пещерата в Лурд, Франция, за да напълня от намиращия се там извор няколко шишета с чудотворна вода. Докато минавах покрай катедралата, един мъж на около седемдесет години ми каза: „Знаете ли, че много приличате на Паулу Коелю?“ Отговорих му, че съм аз самият. Мъжът ме прегърна и ме запозна с жена си и внучката си. Заговори за въздействието, което моите книги са оказали върху живота му, завършвайки с думите: „Те ме карат да мечтая.“

Чувал съм това изречение безброй пъти и винаги ме е радвало. В онзи момент обаче много се изплаших, защото знаех, че в „Единайсет минути“ се разказва за деликатен, неудобен, шокиращ проблем. Отидох до извора, напълних шишетата, върнах се, попитах мъжа къде живее (в Северна Франция, близо до Белгия) и си записах името му.

Тази книга е посветена на теб, Морис Гравлин. Имам едно задължение към теб, жена ти, внучката ти, към мен самия: да говоря за това, което ме тревожи, а не за това, което всички биха искали да чуят. Някои книги ни карат да мечтаем, други ни връщат към действителността, но никоя от тях не бива да избягва най-важното за един автор: честността по отношение на темата, за която пише.

И защото съм първата и последната,
аз съм уважаваната и презираната,
аз съм проститутката и светицата,
аз съм съпругата и девицата,
аз съм майката и дъщерята,
аз съм майчините ръце,
аз съм безплодната, а децата ми са много,
аз съм щастливо задомената и неомъжената,
аз съм тази, която дава живот
и която никога не е раждала,
аз съм облекчението на родилните болки,
аз съм съпругата и съпругът,
любовникът ми ме създаде,
аз съм майка на баща си,
аз съм сестра на мъжа си,
а той е отхвърленият ми син,
уважавайте ме вечно, защото аз съм скандалната и
великолепната.

Химн на Изида, III или IV (?) век, открит в Наг Хамади

И ето, една жена от града, която беше грешница, като узна, че Той седи на трапеза в къщата на фарисея, донесе алабастрен съд с миро; и като застана отзад при нозете Му, плачейки, почна да облива нозете Му със сълзи; и ги изтриваше с косата си, целуваше ги и мажеше с миро.

Като видя това фарисеинът, който Го бе поканил, рече в себе си: да беше пророк Тоя, щеше да знае коя и каква е жената, която се допира до Него, защото тя е грешница.

Като се обърна към него, Иисус рече: Симоне, имам нещо да ти кажа. А той отвърна: кажи, Учителю!

Иисус рече: един заимодавец имаше двама длъжника: единият му дължеше петстотин динария, а другият – петдесет; но, понеже нямаха с какво да заплатят, той прости и на двамата. Е, кажи, кой от тях повече ще го обикне?

Симон отговори и рече: мисля, той, комуто повече прости. А Той му рече: право отсъди.

И като се обърна към жената, рече Симону: видиш ли тая жена? Влязох у дома ти, вода за нозете ти Ми не даде, а тая със сълзи обля нозете Ми и с косата си ги изтри.

Ти целование Ми не даде; а тая, откак влязох, не престана да целува нозете Ми.

Ти с елей не помаза главата Ми; а тая с миро помаза нозете Ми.

Затова казвам ти: прощават ѝ се многото грехове, защото много обикна; а когото малко се прощава, той малко обича.

Лука, 7:37-47

Имало едно време една проститутка, която се казвала Мария.

Момент! С „имало едно време“ започват детските приказки, докато „проститутка“ е тема за възрастни. Как бих могъл да напиша книга с това очевидно противоречие в самото начало? Но тъй като във всеки един миг от живота ни с единия крак ние сме в приказките, а с другия – в ада на ежедневието, ще запазя това начало:

Имало едно време една проститутка, която се казвала Мария.

Като всички останали проститутки и тя се бе родила девствена и невинна, а като девойка бе мечтала да срещне мъжа на живота си (богат, красив, умен), да се омъжи (облечена в булчинска рокля), да има две деца (които да станат прочути, след като пораснат), да живее в хубава къща (с изглед към океана). Баща ѝ беше амбулантен търговец, майка ѝ – шивачка, а в родния ѝ град, който се намираще във вътрешността на Бразилия, имаше само едно кино, един бар и една банка. Ето защо Мария непрестанно очакваше деня, в който нейният вълшебен принц ще пристигне неочаквано, ще покори сърцето ѝ и те ще тръгнат заедно да завладяват света. Но тъй като вълшебният принц така и не се появяваше, не ѝ оставаше нищо друго, освен да мечтае. Влюби се на единайсет години, на път за училище. Още в първия учебен ден забеляза, че заедно с нея към училището върви и едно момче, което живееше близо до тях, а часовете им започваха по същото време. Дватамата не бяха разменили нито дума, но Мария установи, че най-много ѝ харесва онази част от деня, през която тя върви по прашната улица, под отвесните лъчи на слънцето, жадна и уморена, мъчейки се да догонва бързите крачки на момчето.

Тази сцена се повтаряше няколко месеца. Мария, която не беше особено ученолюбива и чието единствено развлечение в живота бе телевизията, с нетърпение чакаше денят да свърши бързо, за да поеме отново пътя към училището, и за разлика от някои момичета на нейната възраст се отегчаваше страшно много през почивните дни. Но тъй като часовете се излизват много по-бавно за едно дете, отколкото за един възрастен, тя страдаше, дните ѝ се струваха прекалено дълги, защото прекарваше само десет минути с любовта на живота си и хиляди часове в мисли за него, представяйки си колко хубаво би било, ако можеха да разговарят. И това се случува.

Една сутрин момчето се приближи до нея и я попита дали не може

да му послужи с един молив. Мария не отговори, като си даде вид, че е подразнена от това неочаквано заговаряне; и ускори ход. Вцепенила се бе от страх, виждайки го да тръгва към нея, уплашила се бе да не разбере колко много го обича, колко дълго го е чакала, как е мечтала да го хване за ръка, да минат край портала на училището и да продължат по пътя, който водеше към някакъв голям град, пълен с хора, подобни на героите от телевизионните сериали, с художници, коли, много кина и безброй хубави неща.

През останалата част от деня не успя да се съсредоточи върху уроците, понеже страдаше заради абсурдната си постъпка, но в същото време изпитваше облекчение, тъй като знаеше, че момчето също я е забелязало, а моливът е само претекст да завърже разговор – след като се бе приближило, тя бе видяла, че от джоба му се показва химикалка. Реши да изчака следващия път, а през нощта – както и през следващите нощи – измисляше какви ли не отговори в търсене на най-хубавия начин да започне една любовна история, която никога да не свършва. Следващ път обаче нямаше. Въпреки че продължаваха да ходят на училище по същия път, като Мария понякога вървеше няколко крачки по-напред и носеше в дясната си ръка молив, а друг път изоставаше след момчето, за да може да го съзерцава с нежност, то никога повече не я заговори. Мария нямаше друг избор, освен да го обича тайно и да страда цяла учебна година.

По време на безкрайната лятна ваканция една сутрин тя се събуди с плувнали в кръв бедра и помисли, че ще умре. Реши да остави писмо за момчето, в което да му разкрие, че то е най-голямата любов в живота и, и да тръгне из непроходимите гори, за да я изяде някое от онези чудовища, всяващи ужас у селяните в околността: върколакът или безглавото муле (Въображаемо същество от бразилския фолклор, бродещо нощем и издаващо звук от дрънкане на вериги. – Б.пр.). Само така родителите ѝ нямаше да страдат заради смъртта ѝ, тъй като бедните винаги запазват надежда въпреки нещастията, които им се случват. Така те щяха да живеят с мисълта, че тя е открадната от богато бездетно семейство и би могла някой далечен ден да се върне, известна и богата, а сегашната ѝ (и вечна) любов щеше да я помни винаги и всяка сутрин да се измъчва, че не я е заговорил отново.

Не успя да напише писмото, тъй като майка ѝ влезе в стаята, видя изцапаните с кръв чаршафи, усмихна се и каза:

– Вече си девойка, дъще моя.

Мария поиска да узнае каква е връзката между факта, че е девойка,

и течашата от нея кръв, но майка ѝ не можа да ѝ обясни много добре. Каза ѝ само, че това е нещо нормално и че отсега нататък ще трябва четири-пет дни в месеца да си слага между бедрата нещо като възглавничка за кукла. Попита дали мъжете използват някаква тръбичка, за да не се стича кръвта през крачолите на панталоните им, и разбра, че това се случва само на жените.

Мария се ядоса на Господ, но постепенно свикна с менструацията. Не успяваше обаче да свикне с отсъствието на момчето и не преставаше да се самообвинява за глупавото си държане – да избяга от това, което най-силно желаше. Един ден преди началото на новата учебна година тя отиде в единствената църква в градчето и се закле пред лика на Санту Антониу, че ще поеме инициативата и ще разговаря с момчето.

На другия ден тя се постара да изглежда колкото се може по-добре, обличайки роклята, която майка ѝ бе ушила специално за този случай, и излезе от къщи, като благодареше на Бога, че най-сетне е дошъл краят на ваканцията. Момчето обаче не се появи. Измина една седмица, изпълнена с тревога, докато накрая Мария научи от своите съученици, че се е преместило в друг град.

– Замина надалеч – каза някой.

И в този миг Мария разбра, че човек губи някои неща безвъзвратно. Разбра също така, че съществува някакво място, наречено „далеч“, че светът е огромен, а нейното родно градче – малко, и че най-интересните хора винаги заминават. Тя също би искала да замине, но все още беше твърде млада; въпреки това, гледайки прашните улици на градчето, в което живееше, реши, че някой ден ще тръгне по стъпките на момчето. През следващите девет петъка, както повеляваше нейната религия, тя се причестяваше и молеше Дева Мария да ѝ помогне да напусне това място. Страда известно време, опитвайки се безуспешно да открие следите на момчето, но никой не знаеше къде са се преместили родителите му. И тъй, Мария осъзна, че светът е прекалено голям, любовта – много опасна, а Дева Мария – светица, която живее високо в небесата и не обръща внимание на молбите на децата.

Изминаха три години, тя започна да учи география и математика и да следи сериалите по телевизията, за пръв път разгледа в училище еротични списания и започна да си води дневник, в който описваше монотонния си живот и желанието да види всичко онова, за чието съществуване бе научила от сериалите – океана, снега, мъжете с тюрбани, елегантните жени, окичени с бижута... Но тъй като не може да се живее само с неосъществими желания – особено когато майка ти е шивачка, а баща

ти не се задържа вкъщи, – тя скоро разбра, че трябва да обръща повече внимание на онова, което се случва около нея. Учеше, за да побеждава, и в същото време търсеше някого, с когото да сподели мечтите си за приключения. Когато навърши петнайсет години, се влюби в един младеж, с когото се бе запознала на религиозно шествие по време на Страстната седмица.

Не повтори грешката от детството си: завързаха разговор, сприятелиха се, започнаха да ходят заедно на кино и по забави. Забеляза също така, че и този път, както и в случая с предишното момче, любовта бе свързана много повече с отсъствието, отколкото с присъствието на любимия: младежът ѝ липсваше, тя прекарваше часове, представяйки си за какво ще разговарят на следващата среща, и си припомняше всяка секунда, през която са били заедно, опитвайки се да открие кога се е държала както трябва и кога не. Харесваше ѝ да се възприема като момиче с опит, пропуснало една голяма любов и познаващо болката, която тя причинява, но сега бе решена да се бори с всички сили за този мъж, за брака, защото именно той бе най-подходящият за семейство, деца, къща с изглед към океана. Мария поговори с майка си, която започна да я умолява:

– Много е рано, дете мое.

– Но ти си била на шестнайсет, когато си се омъжила за татко!

Майка ѝ не искаше да ѝ обяснява, че причината е била нежеланата бременност, ето защо си послужи с довода, че „сега времената са други“, с което приключи въпроса.

На другия ден Мария и приятелят ѝ отидоха на разходка извън града. Поговориха малко, тя го попита дали не изпитва желание да пътува, но вместо да ѝ отговори, той я притисна в прегръдките си и я целуна.

Първата целувка в живота ѝ! Колко много беше мечтала за този миг! А и пейзажът беше прекрасен – летящите чапли, залезът, полуизсъхналата растителност с агресивната ѝ красота, едва долавящата се музика. Отначало Мария се престори на възмутена, но след това го прегърна и повтори жеста, който беше виждала толкова много пъти в киното, списанията и по телевизията: притисна устни в неговите, като извиваше глава ту на едната, ту на другата страна в полуритмично, полумашинално движение. Почувства как от време на време езикът на младежа докосва зъбите ѝ и това ѝ хареса.

Но той изведнъж спря да я целува.

– Не искаш ли?

Какво трябваше да му отговори? Че иска? Разбира се, че искаше! Но една жена не бива да се издава по този начин, особено пред бъдещия си съпруг, в противен случай той до края на живота си ще счита, че тя твърде лесно приема всичко. Ето защо предпочете да не казва нищо.

Той отново я прегърна и целуна, но този път не толкова пламенно. След това спря, зачервен, и Мария разбра, че нещо не е наред, но се боеше да попита какво. Хвана го за ръка и тръгнаха към града, разговаряйки на други теми, сякаш нищо не се бе случило.

Същата нощ, намирайки с мъка думите, защото смяташе, че един ден всичко, написано от нея, ще бъде прочетено, и защото беше сигурна, че се бе случило нещо много сериозно, тя отбеляза в дневника си следното:

Когато срещаме някого и се влюбваме в него, имаме чувството, че цялата вселена е на наша страна; на мен това ми се случи днес, при залез слънце. Но ако нещо не е както трябва, отнема ни се всичко! И чаплите, и далечната музика, и вкусът на устните му. Как е възможно да изчезне толкова бързо красотата, появила се само преди минути?

Животът е много бърз; запраща хората от небесата в ада само за секунди.

На другия ден тя разговаря със своите приятелки. Всички те я бяха видели да излиза на разходка с бъдещия си „приятел“ – в крайна сметка не е достатъчно да имаш една голяма любов, трябва също така да показваш пред другите, че си много харесвана. Приятелките ѝ бяха много любопитни да узнаят какво се бе случило и Мария, изпълнена с гордост, им каза, че най-хубавият момент настъпил, когато езикът му докоснал зъбите ѝ. Едно от момичетата се разсмя.

– Ти не си ли отвори устата?

Изведнъж всичко ѝ стана ясно – въпросът, разочарованието.

– Но защо?

– За да може езикът му да влезе.

– И каква е разликата?

– Не знам. Хората така се целуват.

* * *

Прикрити усмивки, съжалителни погледи – това бе тържествуващото отмъщение на момичетата, в които нито един младеж не се бе

влюбвал. Мария се престори, че не придава голямо значение на случилото се, и също се разсмя, въпреки че душата ѝ плачеше. Тайно проклинаше киното, което я бе научило, че трябва да затвориш очи, да обхванеш главата му с ръка, да си движаш лицето малко наляво, малко надясно, но което не показваше основното, най-важното. Съчини правдоподобно обяснение (не пожелах да ти се отдам веднага, защото не бях убедена, но сега открий, че ти си мъжът на живота ми) и реши да изчака следващата възможност.

Видя младежа едва след три дни на една забава в градския клуб, но той държеше за ръка нейна приятелка – същата, която я бе разпитвала за целувката. Мария отново се престори, че нищо особено не се е случило, издържа до края на вечерта, като разговаряше със съученичките си за артисти и за момчета от града, преструвайки се, че не забелязва съчувствените погледи, които те ѝ отправяха. След като се прибра вкъщи, нейният свят сякаш се срина и тя плака цяла нощ, страда през следващите осем месеца и стигна до извода, че любовта не е за нея, нито пък тя самата е създадена за любов. От този момент нататък започна да се замисля над възможността да стане монахиня и да посвети останалата част от живота си на такъв вид любов, която не наранява, нито оставя мъчителни белези в сърцата – любовта към Исус. В училището им бяха говорили за мисионери, които отиват в Африка, и тя реши, че именно това е спасението от сивото ѝ съществуване. Кроеше планове за влизане в манастир, научи как се дава първа помощ (тъй като някои от учителите ѝ твърдяха, че в Африка умират много хора), стана по-прилежна в часовете по религия и започна да се вживява като една съвременна светица, която спасява хората и обикаля из горите, пълни с тигри и лъвове.

* * *

Впрочем нейният петнайсети рожден ден ѝ донесе не само откритие, че хората се целуват с отворена уста и че любовта е източник най-вече на страдания. Откри още нещо: мастурбацията. Стана съвсем случайно веднъж, когато, докато чакаше майка ѝ да се върне от работа, тя галеше клитора си. Като дете често го правеше, харесваше ѝ приятното усещане, което изпитваше, но един ден баща ѝ я видя и здраво я наби, без да ѝ каже защо. Мария запомни този бой и разбра, че никога не трябва да се гали в присъствието на други хора. И тъй като не можеше да върши това на улицата, а вкъщи нямаше собствена стая, забрави за приятното усещане.

Забравила го бе до този следобед, шест месеца след целувката.

Майка ѝ се забави, тя нямаше никаква работа, баща ѝ бе излязъл с някакъв приятел и тъй като по телевизията не даваха нищо интересно, тя започна да разглежда тялото си и да търси някое нежелано косъмче, което да отскубне с пинцета. За своя изненада откри една пъпчица в горната част на вагината си; започна да я гали и вече не бе в състояние да спре; усещането ставаше все по-приятно, все по-силно и цялото ѝ тяло – най-вече мястото, което докосваше – се втвърдяваше. Постепенно започна да ѝ се струва, че се намира в рая, удоволствието ставаше все по-силно, тя забеляза, че слухът ѝ и зрението ѝ се замъгляват, всичко наоколо се оцвети в жълто и тя изпита първия си оргазъм.

Оргазъм! Удоволствие!

Сякаш се бе издигнала в небесата и сега бавно се спускаше с парашут към земята. Тялото ѝ бе плувнало в пот, но тя се чувстваше задоволена, пълноценна, изпълнена с енергия. Значи това бил сексът! Не беше ли прекрасно! Не ѝ трябваша порнографски списания, в които всички говорят за удоволствие, а на лицата им е изписана болка. Не ѝ трябваша мъже, които ценят тялото на една жена, но презират сърцето ѝ. Можеше да върши всичко сама! Направи го отново, като този път си представяше, че я гали известен филмов артист, и отново бе в рая, и отново се спусна с парашут, изпълнена с още по-голяма енергия. Щеше да го направи и трети път, но майка ѝ си дойде.

Мария сподели с приятелките си своето ново откритие, но този път не им каза, че е направила първия си опит само преди няколко часа. Всички, с изключение на две, знаеха за какво говори, но нито една от тях не се бе осмелила да обсъжда с другите тази тема. Мария се почувства революционерка, лидер на групата, и измисляйки една абсурдна „игра на тайните изповеди“, накара всяко от момичетата да разкаже за предпочитания от него начин на мастурбация. Научи много техники, като например да стоиш под одеялото през лятото (защото, твърдеше едно от тях, потта помага), да използваш гъше перо, с което да докосваш мястото (тя не знаеше как се нарича това място), да позволиш на някое момче да го направи (на Мария това ѝ се струваше излишно), да използваш струята на бидето (тя нямаше такова вкъщи, но щеше да опита, като отиде на гости на някоя от богатите си приятелки).

Така или иначе, след като откри мастурбацията и приложи някои от техниките, подсказани ѝ от нейните приятелки, Мария се отказа окончателно от монашеския живот. Изпитваше голямо удоволствие, а според Църквата сексът е най-лошият от пороците. Пак от приятелките си тя научи и доста небивалици по този въпрос: лицето се покривало с пъпки

от мастурбирането, което можело да доведе до лудост, а също и да причини забременяване. Поемайки всички тези рискове, Мария продължи да си доставя удоволствие поне веднъж седмично, обикновено в сряда, когато баща ѝ излизаше да играе на карти с приятели.

В същото време се чувстваше все по-несигурна в отношението си към мъжете, като изпитваше и все по-голямо желание да напусне града, в който живееше. Влюби се втори, трети, четвърти път, вече умееше да се целува, галеше и позволяваше да я гаят, когато оставаше насаме с приятелите си. Но все нещо не беше както трябва и връзката ѝ приключваше в момента, в който тя най-сетне се убеждаваше, че е открила подходящия мъж, с когото да изживее останалата част от живота си. Измина доста време и Мария стигна до извода, че мъжете причиняват само болка, неудовлетворение, страдание, а също и до усещането, че дните се точат безкрайно бавно. Един следобед, докато седеше в парка и гледаше как една майка играе с двегодишното си дете, реши, че би могла да помисли за съпруг, деца и къща с изглед към океана, но без да се влюбва никога повече, защото любовта разваля всичко.

Така премина пубертетът на Мария. Тя ставаше все по-красива със загадъчния си и тъжен поглед и все повече мъже я ухаждаха. Започна да излиза с един, после с друг, мечта, страда – въпреки клетвата, която бе дала да не се влюбва отново. По време на една от тези срещи изгуби девствеността си на задната седалка на някаква кола; тя и приятелят ѝ се галеха по-разгорещено от обикновено, младежът се възбуди и Мария – на която ѝ бе омръзнало да бъде последната девственица сред приятелките си – му позволи да я обладае. За разлика от мастурбацията, която я отвеждаше в рая, сега тя почувства само болка, докато най-накрая от нея изтече струя кръв и изцапа полата ѝ. Нищо общо с вълшебното усещане при първата целувка – летящите чапли, залезът, музиката... не, тя не искаше никога повече да си спомня за това.

Прави секс със същия младеж още няколко пъти, след като го заплаши, че баща ѝ е в състояние да го убие, ако открие, че е изнасилвил дъщеря му. Превърна го в инструмент за обучение, опитвайки се по всякакъв начин да разбере къде се крие удоволствието от секса с партньор.

Така и не разбра; мастурбирането беше много по-малко измерително и доставяше много по-голямо удоволствие. Но всички списания, телевизионни предавания, книги, приятелки, **АБСОЛЮТНО ВСИЧКИ** твърдяха, че мъжът е необходим. Мария започна да мисли, че има някакъв сексуален проблем, който не би могла да сподели с никого, и се съсредоточи още повече върху ученето, забравяйки за известно време това

прекрасно и пагубно нещо, наречено Любов.

Из дневника на Мария, когато стана на 17 години:

Целта ми е да разбера какво е любовта. Знам, че докато обичах, бях изпълнена с живот, знам също така, че всичко, което притежавам в момента, колкото и интересно да изглежда на другите, на мен ми е безразлично.

Любовта е ужасна: виждала съм много от приятелките си да страдат и не искам това да се случва и с мен. Същите те, които по-рано се подиграваха на наивността ми, сега ме питат как успявам да се налагам над мъжете. Усмиввам се и нищо не казвам, защото знам, че лекарството е по-лошо и от самата болка: чисто и просто не се влюбвам. С всеки изминал ден ми става все по-ясно колко уязвими, непостоянни, несигурни и непредвидими са мъжете... Някои от бащите на тези мои приятелки вече са ми правили предложения, на които съм отказвала. По-рано това ме шокираше, а сега смятам, че е част от мъжката същност.

Въпреки че целта ми е да разбера какво е любовта и въпреки че страдах заради мъжете, на които отдадох сърцето си, установих, че тези, които докоснаха душата ми, не успяха да пробудят тялото ми, а онези, които докоснаха тялото ми, не успяха да достигнат до душата ми.

Стана на деветнайсет години, завърши средно образование и си намери работа в магазин за платове. Собственикът се влюби в нея, но Мария вече знаеше как да използва един мъж, без самата тя да бъде използвана от него. Въобще не му позволяваше да я докосва, въпреки че се държеше предизвикателно, съзнавайки силата на красотата си.

Силата на красотата: а как ли се оправяха в живота грозните жени? Имаше няколко приятелки, на които никой не обръщаше внимание по забавите, никой не им задаваше въпроса: „Как си?“ Колкото и невероятно да изглеждаше обаче, тези момичета ценяха много повече малкото любов, която получаваша, страдаха мълчаливо, когато биваха отхвърляни, и се старасха за в бъдеще да търсят други неща, а не само да се кипрят за някого. Бяха по-независими, по-вглъбени в себе си, въпреки че според Мария светът сигурно им се струваше непоносим.

Тя самата впрочем знаеше, че е красива, и въпреки че често забравяше съветите на майка си, винаги си спомняше за един от тях: „Дъще, красотата е нетрайна.“ Ето защо не допускаше много близо до себе си

своя шеф, но не го и отблъскваше, което ѝ донесе значително увеличение на заплатата (не знаеше докога ще може да поддържа в него надеждата, че някой ден ще спят заедно, но пък печелеше добре) освен допълнителното заплащане на извънредните часове, прекарани в магазина (в крайна сметка на шефа ѝ му беше приятно тя да е край него, може би се боеше, че ако излиза вечер, ще се влюби в някого). Мария работи двадесет и четири месеца без отпуска, започна да оставя всеки месец пари на родителите си и най-сетне успя! Спести достатъчно пари, за да прекара една седмица в града на мечтите си, средището на артистите, пощенската картичка на родината си: Рио де Жанейро!

Шефът ѝ предложи да я придружи и да поеме всички разходи, но Мария го излъга, че майка ѝ се е съгласила да я пусне в един от най-опасните градове на света само при условие, че ще отседне у братовчед си, който тренира жиу-жицу.

– Освен това – продължи Мария – нямате доверен човек, на когото да оставите магазина през това време.

– Не ми говори на „вие“ – каза той и Мария забеляза в очите му нещо, което вече добре познаваше: огъня на страстта. Това я изненада, тъй като смяташе, че този мъж желае единствено сексуална връзка с нея; погледът му обаче казваше точно обратното: „Мога да ти осигуря дом, семейство, пари за родителите ти.“ Замисляйки се за бъдещето си, тя реши да поддържа огъня.

Каза му, че ще ѝ е мъчно за работата, която толкова обича, за хората, с които много ѝ харесва да работи (нарочно не спомена имена, карайки го да се пита дали под „хората“ няма предвид именно него), и обеща да внимава много за чантата и честта си. Всъщност нещата съвсем не стояха така: тя не желаше до себе си никого, абсолютно никой, който би могъл да провали нейната първа седмица на пълна свобода. Искаше да прави всичко – да се къпе в океана, да разговаря с непознати, да разглежда витрините на магазините и да бъде на разположение, в случай че се появи някой вълшебен принц и я отвлече завинаги.

– В края на краищата една седмица не е много – каза тя със съблазнителна усмивка, докато вътрешно се молеше да не е така. – Ще мине бързо и скоро ще се върна, за да поема отново задълженията си.

Шефът ѝ бе неутешим, отначало се възпротиви, но накрая прие, тъй като вече тайно кроеше планове да ѝ предложи да се оженият веднага щом тя се върне. Не искаше да действа прибързано и да развали всичко.

Мария пътува четирийсет и осем часа с автобус, настани се във възможно най-евтиния хотел в Копакабана (Ах, Копакабана! Какъв

плаж, какво небе...) и преди още да извади багажа си от куфарите, облече новия си бански костюм и въпреки облачното време отиде на плажа. При вида на океана се изплаши, но накрая влезе във водата, умирайки от срам.

Никой на плажа не забеляза, че това момиче осъществява първия си контакт с океана, с богинята Йеманжа, морските течения, пяната на вълните и бреговете на Африка с нейните лъвове от другата страна на Атлантика. Когато Мария излезе от водата, до нея се приближиха жена, която продаваше сандвичи от екологично чисти храни, красив негър, който я попита дали не е свободна тази вечер, и някакъв мъж, който не знаеше нито дума португалски, но с жестове я канеше да изпие с него едно кокосово мляко.

Мария си купи сандвич, защото се срамуваше да каже „не“, но не отговори на двамата непознати. Изведнъж се натъжи. Защо бе реагирала така неадекватно точно сега, когато най-сетне ѝ се предоставяше възможността да прави всичко, което поиска? И тъй като не можа да намери логично обяснение, седна и зачака слънцето да се покаже иззад облаци, все още изненадана от собствената си смелост и от температурата на водата, която бе толкова студена в разгара на лятото.

Междувременно мъжът, който не говореше португалски, се появи до нея, поднасяйки ѝ чаша кокосово мляко.

Тя изпи млякото, доволна, че не е длъжна да разговаря с непознатия, усмихна му се, той също ѝ се усмихна. Прекараха известно време в това удобно, нищо незначещо общуване, усмихвайки се един на друг, докато накрая мъжът извади от джоба си малък джобен речник с червени корици и каза със силен акцент: „красива“. Тя отново се усмихна; много ѝ се искаше да срещне своя вълшебен принц, но той трябваше да говори на нейния език и да бъде малко по-млад.

Мъжът обаче бе настоятелен, разлисти речника и попита:

– Вечеря днес?

След което веднага добави:

– Швейцария!

После изреди няколко думи, които звучаха като камбанен звън от рая, независимо на какъв език биваха произнасяни:

– Работа! Долар!

Мария не познаваше ресторант „Швейцария“, но нима нещата бяха толкова лесни, нима мечтите се осъществяваха толкова бързо? По-добре да бъде предпазлива: „Много благодаря за поканата, но съм заета, освен това не обменям долари.“

Мъжът, който не разбра нито дума от отговора ѝ, започна да се отчайва; след много усмивки от негова и нейна страна той я остави сама за няколко минути и се върна с преводач. С негова помощ ѝ обясни, че идва от Швейцария (не ставало дума за ресторант, а за страната) и че би искал да вечеря с нея, тъй като възнамерявал да ѝ предложи работа. Преводачът, който се представи за приятел на чужденеца и охранител в хотела, където мъжът бе отседнал, добави:

– Ако бях на твоето място, щях да приема. Този човек е известен импресарио и е дошъл да открива нови таланти, които да работят в Европа. Ако искаш, мога да те запозная с момичета, които приеха предложението му, забогатяха и сега са женени, с деца, без да се боят, че ще бъдат ограбени на улицата или че ще останат без работа.

И, завършвайки, се опита да я смае с богатата си култура:

– Освен това в Швейцария се правят превъзходни шоколади и часовници.

Артистичните изяви на Мария се свеждаха до ролята на продавачка на вода – която мълчаливо се появяваше и изчезваше от сцената – в една пиеса за страданията на Христос, поставяна по инициатива на кметството по време на Страстната седмица. Не бе успяла да се наспи в автобуса, но се чувстваше възбудена от океана, изморена от яденето на какви ли не сандвичи, а освен това и объркана, тъй като не познаваше никого и трябваше незабавно да си намери приятел. И по-рано бе попадала в подобна ситуация, в която един мъж обещава какво ли не, а нищо не изпълнява, и бе убедена, че тази история с превръщането ѝ в актриса е само начин той да я заинтригува, прикривайки истинската си цел.

Но Мария бе убедена, че самата Дева Мария ѝ предоставя този шанс и че трябва да се възползва от всяка една секунда от отпуската си, а ако отидеше в някой луксозен ресторант, щеше да има какво да разказва, когато се върне в родния си град. Ето защо реши да приеме поканата при условие, че преводачът дойде с тях, понеже се бе изморила да се усмихва и да се прави, че разбира това, което говори чужденецът. Имаше обаче един проблем и той никак не бе маловажен: тя нямаше подходящи дрехи. Една жена никога не споделя толкова интимни неща (по-лесно ѝ е да приеме, че съпругът ѝ е изневерил, отколкото да признае, че няма какво да облече), но тъй като Мария не познаваше тези двама мъже и може би никога повече нямаше да ги види отново, реши, че няма какво да губи.

– Току-що пристигам от североизточната част на страната и нямам дрехи, с които да отида на ресторант.

С помощта на преводача мъжът ѝ каза да не се притеснява и поиска адреса на хотела ѝ. Същия следобед тя получи рокля, каквато никога в живота си не беше виждала, и чифт обувки, които сигурно струваха едногодишната ѝ заплата.

Почувства, че оттук започва пътят, към който толкова се бе стремила през детството си в бразилската пустош, понасяйки сушата, безперспективните младежи, почтеното, но бедно градче, монотонния и безинтересен живот: започваше да се превръща в принцеса! Един мъж ѝ бе предложил работа, долари, чифт страшно скъпи обувки и рокля, сякаш взета от приказките! Нямаше грим, но администраторката прояви солидарност и ѝ помогна, предупреждавайки я преди това, че не всички чужденци са добри и не всички кариоки са улични крадци.

Мария не обърна внимание на предупреждението, облече божествения подарък и стоя с часове пред огледалото, съжалявайки, че не е взела със себе си фотоапарат, за да запечата този момент, докато накрая си даде сметка, че е закъсняла за срещата. Излезе тичешком от стаята си като Пепеляшка и отиде в хотела, където се намираше швейцарецът.

За нейна изненада преводачът още в началото заяви, че няма да дойде с тях:

– Не се притеснявай за езика. Важното е той да се чувства добре в твоята компания.

– Но как, след като няма да разбира какво му казвам?

– Именно. Не е нужно да разговаряте, всичко е въпрос на енергия.

Мария не знаеше какво означава „въпрос на енергия“. В нейния край при среща хората изпитваха нужда да разменят думи, изречения, въпроси, отговори. Но Маилсон -така се казваше преводачът-охранител – ѝ гарантира, че в Рио де Жанейро, както и в останалата част на света, нещата са различни.

– Не е нужно да разбираш, опитай се само да го предразположиш. Човекът е вдовец, без деца, собственик е на ношен бар и търси бразилки, които искат да работят в чужбина. Казах му, че ти не си от този тип, но той настоя – бил се влюбил в теб, щом те видял да излизаш от водата. Харесал му и банският ти костюм.

След кратка пауза добави:

– Честно да ти кажа, ако искаш да си намериш мъж тук, трябва да си избереш друг модел бански. Мисля, че освен на този швейцарец твоят не би се харесал на никого, много е старомоден.

Мария се престори, че не е чула. Маилсон продължи:

– Струва ми се, че той не търси просто авантюра с теб. Смята, че си

достатъчно талантлива, за да се превърнеш в главната атракция на неговия бар. Не те е виждал нито да пееш, нито да танцуваш, разбира се, но това се научава, докато красотата е нещо, с което човек се ражда. Такива са европейците: пристигат тук и си мислят, че всички бразилки са чувствени и умеят да танцуват самба. Ако намеренията му са сериозни, съветвам те, преди да напуснеш страната, да поискаш договор с подписа му, който да бъде легализиран в швейцарското консулство. Утре ще бъде на плажа пред хотела, потърси ме, ако нещо не ти е ясно.

Усмиввайки се, швейцарецът я хвана за ръка и ѝ показа таксито, което ги чакаше.

– Ако обаче неговите или твоите намерения са други, средната цена за една нощ е триста долара. Не се съгласявай за по-малко.

* * *

Преди да успее да отговори, вече бяха на път за ресторанта, а мъжът се опитваше да произнесе необходимите думи. Разговорът беше много прост.

– Работи? Долар? Бразилска звезда?

Но Мария все още размишляваше върху това, което ѝ бе казал преводачът-охранител: триста долара за една нощ! Цяло богатство! Нямаше нужда да страда от любов, можеше да го съблазни така, както бе сторила със собственика на магазина за платове, да има деца и да осигури хубав живот на родителите си. Нямаше какво да губи! Той беше стар, може би скоро щеше умре и тя щеше да стане богата. В крайна сметка по всичко личеше, че в Швейцария има много пари и малко жени.

Вечеряха, без да разговарят много – усмиваха се един на друг и Мария постепенно започваше да разбира какво означава „енергия“. Мъжът ѝ показва албум с разни надписи на език, който тя не разбираше; снимки на жени по бански (несъмнено бяха по-хубави и по-предизвикателни от този, който тя носеше следобеда), изрезки от вестници, луксозни брошури, от които успя да разчете единствено думата „Brazil“, изписана погрешно (не са ли учили в училище, че се пише със „s“?). Пи много, тъй като се страхуваше, че швейцарецът ще ѝ предложи да спи с него (въпреки че никога досега не го бе правила, триста долара не бяха малко, а благодарение на алкохола нещата изглеждаха много по-лесни, освен това никой тук не я познаваше). Мъжът обаче се държа като истински кавалер, дори ѝ държеше стола, когато тя сядаше или ставаше. Накрая Мария каза, че е уморена, и му определи среща на другия ден на плажа (посочи си часовника, уговори часа, направи вълнообразно

движение с ръце и произнесе много бавно „утре“).

Той изглеждаше доволен, на свой ред си погледна часовника (вероятно швейцарски) и се съгласи с часа на срещата.

* * *

Мария не можа да спи добре. Сънува, че всичко това е само сън. Събуди се и видя, че е истина: роклята ѝ стоеше на стола в скромната стая, хубавите обувки също бяха тук, а тя имаше среща на плажа.

Из дневника на Мария от деня, в който тя се запозна с швейцареца:

Предчувствам, че съм на път да взема неправилно решение, но грешките неизменно съпътстват нашите действия. Какво иска светът от мен? Да не поемам рискове? Да се върна там, откъдето съм дошла, без да имам смелостта да кажа да на живота?

Веднъж вече сбърках, когато бях на единайсет години и едно момче ми поиска да му услужа с молив; още тогава разбрах, че понякога не ни се предоставя втори шанс и е по-добре да приемаме подаръците, които светът ни прави. Рисковано е, разбира се, но нима рискът е по-голям например от този да катастрофира автобусът, с който пътувах четирийсет и осем часа дотук? Ако трябва да съм вярна на някого или на нещо, в такъв случай трябва да съм вярна първо на самата себе си. След като търся истинската любов, ще трябва най-напред да се изморя от посредствената любов, която срещам досега. Малкото житейски опит, който имам, ме научи, че никой не е господар на нищо, че всичко е само илюзия – както материалните, така и духовните блага. Всеки, който е изгубил нещо, което е смятал за своя собственост (на мен ми се е случвало толкова пъти), накрая разбира, че нищо не му принадлежи.

А след като нищо не ми принадлежи, тогава не си струва да си пиляя времето за неща, които не са мои; по-добре да живея така, сякаш днешният ден е първият (или последният) от живота ми.

На другия ден с помощта на Маилсон, преводача-охранител, превърнал се в неин импресарио, Мария каза, че приема поканата, стига да получи документ от швейцарското консулство. Швейцарецът, който явно бе свикнал с подобни изисквания, отвърна, че и той самият го желае, тъй като за да работи чужденка в неговата страна, тя трябва да докаже, че ще върши нещо, което нито една швейцарка не би могла да върши. Веднага след като подписа договора, преводачът-охранител-импресарио поиска аванс в брой и задържа трийсет процента от получените от

Мария петстотин долара.

– Това е предплата за една седмица. Една седмица, разбираш ли? Ще печелиш чисто по петстотин долара на седмица, защото аз вземам комисионна само при първото плащане!

До този момент пътуванията, идеята да замине надалеч, всичко това ѝ изглеждаше като сън, а да сънуваш е много удобно, стига да не си принуден да осъществяваш плановете си. Така си спестяваш рисковете, разочарованията, трудните моменти, а когато остарееш, винаги можеш да обвиниш другите – на първо място родителите си, съпруга си, децата си – за това, че не си постигнал желанията си. И ето че внезапно се бе появил шансът, който Мария от толкова време очакваше, молейки се в същото време той никога да не ѝ се предостави! Как да се справи с предизвикателствата и опасностите на един начин на живот, който ѝ бе непознат? Как да изостави всичко, с което бе свикнала? Дали Света Богородица не бе отишла твърде далеч?

Мария се утеши с факта, че всеки момент би могла да промени намерението си, че това е само някаква лекомислена шега, нещо различно, за което щеше да разказва, когато се върнеше в родния си град. В края на краищата живееше на повече от хиляда километра оттук, имаше в чантата си триста и петдесет долара и ако поискаше, още утре щеше да си стегне куфара и да избяга, без те да разберат къде се е скрила.

Същия следобед, в който ходиха в консулството, тя реши да се разходи сама край брега и да погледа децата, волейболистите, просяците, продавачите на традиционни бразилски сувенири (произведени в Китай), хората, които тичаха и правеха гимнастика, за да прогонят старостта, чуждестранните туристи, майките с деца, пенсионерите, които играеха на карти в края на плажа. Дойде в Рио де Жанейро, вечеря в един от най-скъпите ресторанти, видя консулство, запозна се с един чужденец, намери си импресарио, подариха ѝ рокля и обувки, които никои, ама съвсем никои от нейния град не би могъл да си купи.

А сега?

Вперед поглед в хоризонта: според уроците по география, ако вървеше по права линия, щеше да стигне до Африка с нейните лъвове, с джунглите ѝ, пълни с горили. Ако обаче тръгнеше на север, щеше да пристигне във вълшебното царство, наречено Европа, където са Айфеловата кула, европейският Дисниленд и наклонената кула в Пиза. Какво щеше да изгуби? Научила се бе да танцува самба както всички бразилки още преди да каже „мамо“; ако не ѝ харесаше, щеше да се върне; вече бе разбрала, че възможностите съществуват, за да се възползваш от тях.

Прекарала бе по-голямата част от времето си, казвайки „не“ на неща, на които би искала да каже „да“, решила бе да изживее само това, което умее да контролира, като приключенията си с мъжете например. Сега се бе изправила пред неизвестното, толкова неизвестно, колкото този океан е бил някога за мореплавателите, решили да плават из него, както ѝ бяха обяснили в часовете по история. Винаги можеше да каже „не“, но нима щеше да прекара остатъка от живота си, съжалявайки, както все още правеше при спомена за момчето, което ѝ бе поискало молитва и бе изчезнало заедно с първата ѝ любов? Винаги можеше да каже „не“, защо пък този път да не се осмели да произнесе „да“?

Поради една много проста причина: тя бе провинциално момиче без никакъв житейски опит освен този от гимназията, притежаваше култура, получена от телевизионните сериали, и увереността, че е красива. Това обаче не бе достатъчно, за да се справи в живота.

Забеляза група хора, които се смееха и гледаха океана, но се страхуваха да се приближат до него. Преди два дни и тя бе изпитала същото чувство, но сега не се боеше и влизаше във водата всеки път, когато ѝ се приискаше, сякаш бе родена тук. Дали и в Европа не би могло да се случи същото?

Безмълвно помоли Света Богородица за съвет и няколко секунди след това вече бе взела решение да продължи напред, защото се чувстваше закрияна. Винаги можеше да се върне обратно, но едва ли някога щеше да има шанса да отиде толкова далеч. Струваше си да рискува, стига мечтата ѝ да издържеше на четириесет и осем часовото пътуване в автобус без климатик и стига швейцарецът да не бе променил решението си.

Беше толкова въодушевена, че когато той отново я покани на вечеря, тя реши да се направи на съблазнителка и взе ръката му в своята, но той веднага я издърпа. Мария разбра – с известен страх, но и с облекчение, – че намеренията му наистина са сериозни.

– Звезда самба! – повтаряше мъжът. – Красива звезда самба бразилски! Пътуване друга седмица!

Всичко това беше чудесно, но „пътуване друга седмица“ бе немислимо. Мария обясни, че не може да вземе решение, без да се посъветва със семейството си. Ядосан, швейцарецът ѝ показа копие от подписания документ и тя за пръв път се изплаши.

– Договор! – каза той.

Въпреки че бе решила да замине, тя пожела да се посъветва с Малсън, нейния импресарио. В края на краищата му плащаше, за да ѝ

помага.

Но Маилсон бе зает, тъй като ухажваше някаква германка, която току-що бе пристигнала в хотела и сега се печеше по монокини на плажа, уверена, че Бразилия е най-либералната страна на света (без да си дава сметка, че е единствената жена, показваща гърдите си, и всички останали я гледат с известно неудобство). На Мария ѝ беше много трудно да привлече вниманието му върху това, което казваше.

– А ако променя решението си? – настояваше тя.

– Не знам какво пише в договора, но той може да изпрати хора да те арестуват.

– Никога няма да ме открие!

– Права си. В такъв случай не се безпокой.

Но швейцарецът вече бе похарчил петстотин долара, както и пари за чифт обувки, рокля, две вечери и разходите по документите в консулството, поради което започваше да се тревожи. И тъй като Мария настояваше да говори със семейството си, той реши да купи два самолетни билета и да я придружи до родния ѝ град, стига всичко да се разреши за четирийсет и осем часа и те да могат да пътуват още следващата седмица, както бе уговорено. След като отново започнаха да се усмихват един на друг, Мария разбра, че това условие фигурира в документа и че за в бъдеще трябва да внимава със съблазняването, чувствата и договорите.

Каква изненада, каква гордост за малкия град бе да види своята хубава Мария в компанията на чужденец, който я канеше да стане голяма звезда в Европа! Всички съседни научиха новината, а приятелките ѝ от гимназията я питаха: „Как стана?“ „Провървя ми.“

Те поискаха да узнаят дали в Рио де Жанейро често се случват такива неща, тъй като бяха гледали подобни епизоди от телевизионните сериали. Мария не каза нито „да“, нито „не“, за да събуди любопитството на приятелките си, да ги накара да разберат, че тя не е коя да е.

Отидоха у тях, където швейцарецът отново показа брошурите с бар „Бразилия“, изписан погрешно, и договора, а през това време Мария обясняваше, че вече има импресарио и иска да се посвети на артистична кариера. След като видя предизвикателните бански костюми на момичетата от снимките, които чужденецът показваше, майка ѝ веднага му ги върна обратно, без да задава въпроси – най-важното за нея бе дъщеря ѝ да е щастлива и богата, или нещастна, но богата.

– Как се казва? – попита я тя.

– Роже.

– Ружериу! Имах братовчед със същото име!

Мъжът се усмихна, изръкопляска и всички си дадоха сметка, че не е разбрал въпроса. Бащата на Мария добави:

– Но той е на моите години.

Майка ѝ го помоли да не пречи на щастието на дъщеря си. Тъй като всички шивачки постоянно си бърбят със своите клиентки и научават много неща за брака и любовта, тя я посъветва следното:

– Скъпа моя, по-добре да бъдеш нещастна с богат мъж, отколкото щастлива с беден, а там ще имаш много повече шансове да бъдеш нещастна богаташка. А ако нещата никак не вървят, ще си хванеш автобуса и ще си дойдеш.

Въпреки че бе родена в това затънтено място, Мария беше по-умна, отколкото я смятаха майка ѝ и бъдещият ѝ съпруг.

– Мамо – възрази тя, – няма автобус от Европа за Бразилия. Освен това искам да правя кариера като танцьорка, а не да се омъжвам.

Майка ѝ я погледна отчаяно.

– След като има начин да отидеш там, не може да няма начин да се върнеш. Кариерата на танцьорка е много хубава за едно младо момиче, но ще продължи само докато си хубава и ще свърши, когато станеш на трийсет. Ето защо трябва да се възползваш от случая, да намериш някой, който е честен и влюбен в теб, и да се омъжиш. Не е нужно и ти да изпитваш любов, аз самата в началото не обичах баща ти, но парите купуват всичко, дори и истинска любов. А баща ти, както виждаш, дори не е богат!

Изключително лош приятелски и в същото време прекрасен майчински съвет. Четирийсет и осем часа след това Мария отново бе на път за Рио, като преди това се отби – сама – в магазина за платове, където собственикът ѝ каза следното:

– Научих, че някакъв прочут френски импресарио е решил да те заведе в Париж. Не мога да ти попреча да търсиш щастието си, но искам да ти кажа нещо, преди да тръгнеш.

Извади от джоба си един медальон и продължи:

– Това е чудотворният медальон на Света Богородица Милосърдна. Нейната църква се намира в Париж, иди и я помоли да те закриля. Виж какво пише тук.

Мария прочете следните думи, изписани около образа на Дева Мария: „О, Мария, зачената без грях, моли се за нас, които търсим помощ от Теб. Амин.“

– Не забравяй да казваш това изречение поне веднъж на ден. И – той се поколеба, но вече бе късно да спре... – ако някой ден се върнеш,

знай, че ще те чакам. Пропуснах възможността да изрека простичките думи „обичам те“. Може би вече е късно, но бих искал да го знаеш.

Тя отдавна бе разбрала какво означава „да пропуснеш възможността“. А „обичам те“ бе чувала много пъти за двайсет и две години, затова ѝ се струваше, че това изречение е загубило всякакъв смисъл – никога не бе довело до нещо сериозно, дълбоко, което да се превърне в трайна връзка. Мария благодари за хубавите думи, запечата ги в подсъзнанието си (никога не се знае какво ни готви животът, затова е добре да знаем къде е аварийният изход), целуна невинно бившия си работодател по бузата и тръгна, без да поглежда назад.

Върнаха се в Рио и само за един ден ѝ извадиха паспорт (Бразилия наистина се е променила, както каза Роже, служейки си с малко португалски думи и много жестове, които Мария си преведе като „по-рано ставаше много бавно“). Постепенно с помощта на Маилсон, преводача-охранител-импресарио, бе свършено и останалото (купени бяха дрехи, обувки, грим, всичко, за което жена като нея би могла да мечтае). Роже видя как танцува Мария в един бар, в който отидоха вечерта преди пътуването за Европа, и се поздрави с направения избор – пред него наистина стоеше бъдеща голяма звезда от кабаре „Колони“, мургава красавица със светли очи и коси, черни като крилето на грауна (бразилска птица, с чийто цвят местните писатели обикновено сравняваха черните коси). Разрешителното за работа, което швейцарското консулство трябваше да издаде, също бе готово, стегнаха куфарите и на следващия ден вече пътуваха към страната на шоколада, часовниците и сиренето, като Мария тайно кроеше планове да накара този мъж да се влюби в нея – в края на краищата не беше чак толкова стар, нито грозен, нито беден. Какво повече можеше да иска?

Пристигна в Швейцария страшно изморена и още на летището сърцето ѝ се сви от страх: разбра, че зависи изцяло от мъжа до нея – не познаваше нито страната, нито езика, нито студа. С всеки изминал час държането на Роже към нея се променяше; той вече не се старееше да бъде любезен и въпреки че никога не се бе опитал да я целуне или да докосне гърдите ѝ, погледът му бе станал съвсем студен. Настани я в малък хотел, където я запозна с друга бразилка, млада и тъжна жена на име Вивиан, която трябваше да я обучи за новата ѝ работа.

Вивиан я изгледа от главата до петите, безцеремонно и студено според Мария, която все пак за пръв път бе в чужда страна. Вместо да я попита как се чувства, тя направо пристъпи към въпроса.

– Не си прави илюзии! Той отива в Бразилия всеки път, когато

няка от танцьорките му се омъжи, а това, както изглежда, се случва често. Роже знае какво иска, надявам се и ти да знаеш. Сигурно си дошла да търсиш едно от следните три неща: приключения, пари или съпруг.

Но как бе разбрала? Нима всички търсеха едно и също? Или пък Вивиан умееше да чете мислите на другите?

– Всички момичета тук търсят едно от тези три неща – продължи Вивиан и Мария се убеди, че тя чете мислите ѝ. – Колкото до приключенията, тук е прекалено студено за каквито и да било, а и парите не стигат за пътешествия. Ако искаш да спечелиш пари, ще трябва да работиш почти цяла година, за да можеш да си купиш билет за връщане, след като си платиш хотела и храната...

– Но...

– Зная: уговорката ви е била друга. А всъщност ти не си се сетила да попиташ, както и всички останали. Ако действаше по-внимателно, ако поне беше прочела договора, който си подписала, щеше да разбереш с какво се захващаш, защото швейцарците не лъжат, макар и да премълчават някои неща, когато това е в техен интерес.

Мария усети как подът се залюлява под краката ѝ.

– И най-накрая, ако си дошла да си търсиш съпруг, трябва да знаеш, че всяко момиче, което се омъжва, означава голяма финансова загуба за Роже, ето защо ни е забранено да разговаряме с клиентите. Ако искаш да предприемеш нещо в тази посока, ще трябва да рискуваш. Кабарето не е място за срещи като улица „Берн“.

Улица „Берн“?

– Мъжете идват тук заедно с жените си, а малкото туристи, след като видят семейната обстановка, отиват да търсят жени на други места. Научи се да танцуваш; ако можеш и да пееш, заплатата ти ще се увеличи, но също и завистта на останалите, така че те съветвам да не се опитваш да пееш.

И най-важното: не говори по телефона. Ще изхарчиш всичко онова, което още не си спечелила, дори и то няма да ти стигне.

– Но той ми обеща петстотин долара на седмица!

– Почакай и ще видиш.

Из дневника на Мария, след две седмици престой в Швейцария:

Ходих в бара и се срещнах с „хореографа“, който е от някаква страна, наречена Мароко. Трябваше да науча всяка стъпка от

това, което той, без никога да е стъпвал в Бразилия, смята, че е самба. Дори нямах време да си почина от пътуването в самолета, трябваше още първата вечер да започна да се усмихвам и да танцувам. Шест момичета сме, нито една от нас не е щастлива и нито една не знае какво прави тук. Клиентите пият и ръкопляскат, изпращат ни целувки и тайно правят неприлични жестове, но се ограничават с това.

Вчера ми платиха заплатата, която е една десета от уговореното – останалата част, според договора, ми се удържа заради пътуването и престоя ми. Според изчисленията на Вивиан така ще бъде цяла година, тоест през това време няма как и къде да избягам.

Но струва ли си да бягам? Току-що пристигнах, всичко ми е непознато. Защо да не танцувам седем вечери в седмицата? Порано го правех за удоволствие, сега го правя за пари и слава; краката ми не се изморяват, по-трудно ми е да задържам усмивката на устните си.

Имам възможността да избира дали да бъда жертва на тоя свят или авантюристка, която търси своето съкровище. Всичко зависи от това как гледам на живота.

Мария избра да бъде авантюристка, която търси съкровище, престана да обръща внимание на чувствата си, спря да плаче всяка нощ, забрави коя е; откри, че има достатъчно силна воля, за да се преструва, че е като новородена и не ѝ е мъчно за никого. Чувствата можеха да почакат, сега трябваше да спечели пари, да опознае страната и да се върне преуспяла в родината си.

Впрочем всичко наоколо ѝ напомняше за Бразилия, дори за родния ѝ град: жените говореха на португалски, оплаквах се от мъжете, приказвах на висок глас, недоволствах от работното си време, пристигах със закъснение в заведението, опъвах се на шефа си, смятах се за най-красивите на света и разправях истории за своите вълшебни принцове – които обикновено или живеяха далеч, или бяха женени, или пък нямаха пари и живеяха на техен гръб. Обстановката в кабарето, противно на това, което си бе въобразила, виждайки брошурите на Роже, бе точно такава, каквато я бе описала Вивиан: семейна. На момичетата бе забранено да приемат покани или да излизат с клиенти, защото бяха официално регистрирани като „танцьорки на самба“. Ако бѐдех заловени да приемат листче с телефонен номер, биваха наказвани да не работят две

седмици. Мария, която очакваше много повече разнообразие и емоции, постепенно се остави да бъде завладяна от тъгата и скуката.

През първите петнайсет дни от престоя си тя почти не излизаше от пансиона, където живееше – особено след като откри, че никой не разбира нейния език, дори и когато произнасяше съвсем бавно всяко изречение. Изненада се също така и след като научи нещо, което не се срещаше в родината ѝ: градът, в който живееше сега, имаше две различни имена – Женева за жителите му и Женebra за бразилките.

Скучасейки часове наред в малката си стая без телевизор, Мария стигна до следните изводи:

а) никога нямаше да намери това, което търси, ако не може да изказва мислите си. Ето защо трябваше да научи местния език;

б) тъй като всички нейни колежки търсеха едно и също нещо, тя трябваше да бъде различна. За тази цел обаче все още не бе намерила нито решение, нито метод.

Из дневника на Мария, четири седмици след пристигането ѝ в Женева или Женebra:

Тук съм от цяла вечност, не говоря езика, по цял ден слушам музика в стаята си и мисля за Бразилия, мечтаейки да дойде часът, в който започвам работа, а когато работя, мечтая да се прибера по-скоро в пансиона. С една дума, живея в бъдещето вместо в настоящето.

Някой ден в далечното бъдеще ще мога да си купя билет и да се върна в Бразилия, за да се омъжа за собственика на магазина за платове и да слушам злобните забележки на приятелките си, които никога не са рискували и поради това са способни единствено да обсъждат поражението на другите. Не, не мога да се върна, предпочитам да се хвърля от самолета, докато лети над океана. Но тъй като прозорците на самолетите не се отварят (впрочем никога не съм предполагала подобно нещо; колко жалко, че човек не може да диша чист въздух!), ще умра тук. Но преди да умра, искам да се боря за живота си. Ако се науча да се справям сама, ще постигна това, което искам.

Още на другия ден Мария се записа в дневен курс по френски, където среща хора с най-различни житейски философии, вероизповедания и възрасти – мъже, облечени в ярки цветове и с множество златни

гривни по ръцете, забулени жени, деца, които учеха по-бързо от възрастните, докато би трябвало всъщност да е обратното, тъй като възрастните имат по-голям опит. Испита гордост, когато разбра, че всички познават нейната страна, карнавала, самбата, футбола и най-известната личност на света, наречена Пеле. Отначало тя се постара да бъде любезна и се опита да поправи произношението на името му (Пеле, а не Пьоле!), но скоро се отказа – в манията си да променят всички имена и да смятат, че са прави, чужденците слагаха ударението в собственото ѝ име на последната сричка.

Същия следобед, решена да практикува езика, Мария за пръв път излезе из града с двете имена. Откри един чудесен шоколад, сирене, което никога не бе опитвала, огромен фонтан по средата на езерото, все още неутъпкания от стъпките на женевците сняг, ресторантите с камини (въпреки че не бе влязла в нито един от тях, бе видяла пламъка на огъня и това бе породило у нея приятно чувство на спокойствие). С изненада откри също така, че не всички надписи рекламираха часовници, имаше и реклами на банки. Мария така и не разбра защо има толкова много банки за толкова малко жители, след като в тях рядко се виждаха хора, но реши да не разпитва за това.

След три месеца на самоконтрол, който си бе наложила по време на работа, буйната ѝ бразилска кръв – както всички на света смятаха, – заговори и тя се влюби в един арабин, който учеше френски в същия курс. Увлечението ѝ трая три седмици и една вечер тя реши да изостави всичко и да отиде с него в планината край Женева. Когато на следващия следобед се върна на работа, Роже я извика в кабинета си. Още неотворила вратата, Мария разбра, че е уволнена поради лошия пример, който давала на останалите момичета. Разгневен, Роже ѝ каза, че се е разочаровал за пореден път и че на бразилските жени не може да се има доверие. (О, господи, пак тази мания да се обобщава всичко!) Тя напразно се опитваше да го убеди, че е имала много висока температура поради различията в климата, докато той негодуваше, че ще трябва пак да ходи в Бразилия, за да ѝ намери заместничка, и че най-добре би било да направи шоу с музика и танцьорки от Югославия, тъй като те били много по-красиви и дисциплинирани.

Въпреки младостта си Мария не беше глупава, освен това арабският ѝ любовник ѝ бе казал, че в Швейцария синдикалните закони са много строги и тя би могла да се позове на факта, че е експлоатирана като робиня, като се има предвид, че по-голямата част от заплатата ѝ оставаше за собственика на заведението.

Мария се върна в кабинета на Роже, като този път заговори на доста добър френски, в който се прокрадваше думата „адвокат“. Излезе оттам, след като бе получила няколко обиди и пет хиляди долара обезщетение – сума, за която никога не бе мечтала дори, и всичко това благодарение на вълшебната дума „адвокат“. Сега можеше свободно да се среща с арабина, да купи подаръци, да си направи снимки в снега и да се завърне славно у дома, както бе мечтала.

Първото нещо, което стори, бе да се обади по телефона на една съседка на майка си и да ѝ каже, че е щастлива и я очаква блестяща кариера, така че да не се тревожат вкъщи за нея. Оставаше ѝ само да напусне стаята в пансиона, която Роже бе наел за нея, да потърси арабина, да му се закълне във вечна любов, да приеме неговата религия и да се омъжи за него – дори и да се наложи да носи на главата си един от онези странни шалове. В края на краищата всеизвестно е, че арабите са много богати, какво друго ѝ трябваше?

Арабинът обаче по това време вече бе далеч – може би в Арабия, страна, която тя не познаваше – и дълбоко в себе си Мария благодари на Света Богородица, че не се бе наложило да измени на религията си. И така, след като вече говореше френски доста добре и имаше пари за обратен билет, трудова книжка, причисляваща я към категорията „танцьорка на самба“, карта за престой, която все още бе валидна, и възможността в краен случай да се омъжи за търговеца на платове, Мария реши да върши това, за което знаеше, че е способна: да печели пари с красотата си.

Още в Бразилия бе прочела една книга за някакъв пастир, който в търсене на съкровището си се сблъсква с най-различни трудности, като тези трудности му помагат да постигне това, което желае; нейният случай бе съвсем същият. Бе стигнала до убеждението, че е била уволнена, за да открие истинското си призвание – да бъде фотомодел и манекен.

Мария нае малка стая (без телевизор, защото трябваше да спестява колкото се може повече, докато успее да спечели наистина много пари) и още на другия ден започна да обикаля агенциите. Навсякъде ѝ казваха, че трябва да представи професионални снимки, което в крайна сметка си беше инвестиция в кариерата ѝ – мечтите струват скъпо. Похарчи голяма част от парите си при един много добър фотограф, който говореше малко и изискваше много: в студиото си разполагаше с огромен гардероб и тя позира в строги, а след това в екстравагантни рокли, дори по бански, който би накарал единствения ѝ познат в Рио де Жанейро, преводача-охранител и бивш неин имперсарио Маилсон, да се пръсне от

гордост. Мария поиска по още едно копие от всички снимки, написа и едно писмо, в което разказваше колко е щастлива в Швейцария, и ги изпрати на семейството си. Щяха да помислят, че е богата, има скъпи дриехи и се е превърнала в най-прочутото момиче на градчето. Ако успееше, в което бе убедена (бе чела много книги за „положителните мисли“ и не се съмняваше в победата си), щяха да я посрещнат с музика, а префектът щеше да открие площад с нейното име.

Купи си мобилен телефон с предплатена карта (тъй като нямаше постоянен адрес) и прекара следващите дни в очакване да ѝ позвънят. Хранеше се в китайски ресторанти (които бяха най-евтините) и за да убие времето, започна да учи усилено. Но времето минаваше бавно, а телефонът не звънеше. За нейно учудване никой не я заговаряше, докато се разхождаше по брега на езерото, с изключение на неколцина нарко-пласъори, които винаги стояха на едно и също място, под един от мостовете, свързващи красивата старинна градина с най-новата част на града. Мария дори започна да се съмнява в красотата си, но една от бившите ѝ колежки, с която случайно се среща в някакво кафене, ѝ каза, че причината не е в нея, а в швейцарците, които не обичат да безпокоят когото и да било, а също и в чужденците, които се боят да не бъдат арестувани заради „сексуален тормоз“ – нещо, което бяха измислили, за да накарат жените по целия свят да се чувстват страшно грозни.

Из дневника на Мария, една вечер, в която тя бе загубила смелостта да излиза, да живее, да продължава да чака телефонното обаждане, което така и не идваше:

Днес минах край един увеселителен парк. И тъй като не мога да си позволя да харча пари на вятъра, реших, че е по-добре да наблюдавам хората. Дълго стоях пред скоростното влакче: установих, че повечето от хората, които се качват, търсят емоции, но когато влакчето тръгне, те примират от страх и молят да бъде спрено.

Какво искат всъщност? След като са избрали приключение, защо не са готови да стигнат до края? Или смятат, че ще е по-разумно да избегнат тези стръмни качвания и слизания и да прекарат цялото време на въртележката, обикаляйки на място?

В момента съм много самотна, за да мисля за любов, но трябва да повярвам, че това ще премине, че ще успея да си намеря работа, нали съм тук, защото самата аз избрах този път.

Скоростното влакче е като моя живот, а животът по принцип е смела, увличаща игра, да живееш означава да се спускаш с парашут, да рискуваш, да падаш и отново да ставаш, да си като алпинистите, да искаш да се изкачиш на върха вътре в себе си и да си неудовлетворена и разтревожена, когато не успяваш.

Не ми е лесно да съм далеч от семейството си и от езика, на който мога да изразявам всичките си емоции и чувства, но от днес нататък, когато съм потисната, ще си спомням за този увеселителен парк. Ако заспя и изведнъж се събудя на някое скоростно влакче, какво ли ще почувствам?

Е, добре, най-напред ще изпитам чувството, че съм в затвор, ще се изплаша от завоите, ще ми се повръща и ще поискам да сляза. Но ако повярвам, че релсите са моят път, че Бог управлява влакчето, то тогава кошмарът ще се превърне във въодушевление. Та нали скоростното влакче е точно това, сигурна играчка, на която мога да се доверя и която ще стигне до края, но по време на пътуването ще съм длъжна да гледам околния пейзаж и да крещя от възбуда.

Въпреки че бе написала неща, които ѝ се струваха много мъдри, тя самата не успяваше да следва собствените си съвети; все по-често я обземаше депресия, а телефонът продължаваше да мълчи. За да се разсее и да практикува френския език през свободното си време, Мария започна да си купува списания с известни артисти, но скоро разбра, че харчи много пари, и потърси най-близката библиотека. Библиотекарката ѝ каза, че не се дават списания за вкъщи, но тя самата би могла да ѝ препоръча някои заглавия, които да ѝ помогнат да усъвършенства френския си.

- Нямам време да чета книги.
- Как така нямате време? С какво сте заета?
- С много неща: уча френски, водя си дневник и...
- И какво още?

Тя щеше да каже „чакам да ми позвънят по телефона“, но реши, че ще е по-добре да замълчи.

– Вие сте млада, животът е пред вас. Четете! Забравете какво са ви казали за книгите и четете.

- Чела съм много.

Изведнъж Мария си спомни за „енергията“, за която ѝ бе говорил някога Маилсон. Библиотекарката, която стоеше срещу нея, имаше вид

на чувствителна жена с мек характер, би могла да ѝ помогне, ако всичко се провали. Трябваше да я спечели на своя страна, интуицията ѝ подсказваше, че би могла да ѝ бъде приятелка. Мария бързо се поправи:

– Но бих искала да чета още. Моля ви, помогнете ми да си избира книги.

Жената донесе „Малкия принц“. Същата вечер Мария прелисти книгата, видя рисунките в началото, където се появяваше една шапка – авторът обаче твърдеше, че всъщност за децата това е змия, погълнала слон. „Струва ми се, че никога не съм била дете – помисли си Мария. – На мен ми прилича повече на шапка.“ И понеже нямаше телевизор, тя реши да придружи малкия принц в неговите пътувания, макар че се натъжаваше всеки път, когато се появеше думата „любов“ – забранила си бе да размишлява на тази тема, тъй като рискуваше да стигне до самоубийство. Въпреки няколко покъртителни романтични сцени между принца, лисицата и розата, книгата бе много интересна и тя престана да проверява на всеки пет минути дали батерията на мобилния ѝ телефон не е изтощена (боеше се да не пропусне шанса си поради невнимание).

Мария започна да посещава често библиотеката и да разговаря с жената, която ѝ изглеждаше също толкова самотна, колкото бе и тя, искаше ѝ съвети, обсъждаха заедно не само авторите, но и нещата от живота. В един момент обаче парите ѝ почти привършиха, ако останеше още две седмици, нямаше да може да си купи билет за връщане.

И тъй като животът винаги изчаква критични ситуации, за да покаже добрата си страна, телефонът най-сетне звънна.

Три месеца след като бе открила думата „адвокат“ и два месеца след като бе получила обезщетението, от което живееше, една агенция за модели я потърси и се поинтересува дали г-жа Мария все още може да бъде намерена на този телефон. Отговорът бе едно студено „да“, което тя бе репетирала дълго, за да прикрие тревогата си. Съобщиха ѝ, че някакъв арабин, който бил професионален импресарио на модели в своята страна, искал да я покани да участва в ревю. Мария си спомни за неотдашното си разочарование, но помисли също така и за парите, от които отчаяно се нуждаеше.

Уговориха си среща в един много луксозен ресторант. Срещу нея седеше елегантен и много очарователен възрастен господин, какъвто досега тя не бе срещала. Той я попита:

– Знаете ли чия е онази картина? На Хуан Миро. Знаете ли кой е Хуан Миро?

Мария мълчеше и се правеше на много съсредоточена в храната,

доста по-различна от тази в китайските ресторанти. В същото време отбеляза наум, че при следващото си ходене в библиотеката трябва да поиска книга за Мирю. Арабинът обаче продължаваше:

– Онази маса там е била любимата маса на Фелини. Какво мислите за филмите на Фелини?

Тя отговори, че много ги харесва. Арабинът поиска да задълбае в подробности и Мария, давайки си сметка, че няма да издържи теста за обща култура, пристъпи направо към въпроса:

– Не съм тук, за да играя театър. Единственото, което знам, е да правя разлика между пепси и кока-кола. Не бихте ли желали да поговорим за модното ревю?

Изглежда, че откровеността на момичето направи добро впечатление на арабина.

– Ще поговорим за това след вечеря, когато отидем да изпием по едно питие.

Настъпи пауза, през която двамата се гледаха и се опитваха да отгатнат мислите си.

– Много сте красива – продължи арабинът. – Ако се съгласите да изпием нещо с мен в моя хотел, ще ви дам хиляда франка.

Мария веднага разбра. Дали вината бе в модната агенция? Или пък в нея самата, тъй като не бе разпитала по-подробно за вечерята? Вината не бе нито в агенцията, нито в нея: чисто и просто нещата се уреждаха по този начин. Изведнъж тя почувства колко много ѝ липсват затънтеното ѝ родно градче, Бразилия, прегръдката на майка ѝ. Спомни си за предупреждението на Маилсон на плажа, когато той бе споменал за триста долара; тогава ѝ се бе сторило забавно, че би могла да получи толкова много пари за една нощ с някой мъж. В този момент обаче тя осъзна, че няма нито един човек на света, с когото би могла да разговаря; беше сама, в чужд град, живяла бе сравнително добре двайсет и две години, но те не можеха да ѝ помогнат да реши кой би бил най-добрият отговор.

– Налейте ми още вино, ако обичате.

Арабинът наля вино в чашата ѝ, а през това време мисълта ѝ пътуваше по-бързо от Малкия принц, който обикаляше планетите. Бе дошла да търси приключения, пари, а може би и съпруг, знаеше, че ще ѝ бъдат правени подобни предложения, защото не бе наивна и бе свикнала с поведението на мъжете. Но все още вярваше в агенции за модели, звезди, богат мъж, семейство, деца, внуци, красиви дрехи, славно завръщане в родния град. Мечтала бе да преодолее всички трудности

благодарение на своята интелигентност, чар и силна воля.

Реалността се бе стоварила върху главата ѝ с цялата си сила. За изненада на арабина тя се разплака. Разкъсван между страха от скандал и мъжкия инстинкт да закриля момичето, човекът се чудеше какво да прави. Махна с ръка към сервитьора, за да поиска веднага сметката, но Мария го спря:

– Не правете това. Налейте ми още вино и ме оставете да си поплача малко.

И Мария си спомни за момчето, което ѝ бе поискало молив, за младежа, който я бе целунал, без тя да си отвори устата, за радостта, с която бе отишла в Рио де Жанейро, за мъжете, които я бяха използвали, без да ѝ дадат нищо в замяна, за чувствата и любовта, които бе изгубила в извървения досега път. Въпреки привидната свобода, на която Мария се радваше, животът ѝ бе безкрайна поредица от часове в очакване на чудото, на истинската любов, на приключение с романтичен край, каквито бе виждала във филмите и за които бе чела в книгите. Някакъв писател бе казал, че нито времето, нито мъдростта променят човека – единствено любовта може да накара някого да се промени. Каква глупост! Написалият подобно нещо познаваше само едната страна на медала.

Всъщност любовта наистина е в състояние да промени живота на човека само за миг. Но съществува и обратната страна на медала, онова, което те кара да поемеш по друг път, съвсем различен от планирания: нарича се отчаяние. Да, може би любовта е в състояние да преобрази някого; отчаянието обаче преобразява човека по-бързо. А сега, Мария? Дали да не излезе от ресторанта тичешком, да се върне в Бразилия, да стане учителка по френски, да се омъжи за търговеца на платове? Или да продължи напред, само една нощ в град, в който тя не познава никого и никой не я познава? Дали една-единствена нощ и толкова лесно спечелените пари ще я накарат да продължи по същия път и да стигне дотам, откъдето няма връщане? Какво представлява настоящият миг: голям шанс или изпитание, изпратено ѝ от Света Богородица?

През това време арабинът обхождаше с поглед картината на Хуан Миро, мястото, където се е хранел Фелини, момичето от гардероба, влизащите и излизащите клиенти.

– Вие не знаете ли?

– Още вино, ако обичате – бе отговорът на Мария, която продължаваше да плаче.

Молеше се сервитьорът да не се приближи и да разбере какво се случва, а сервитьорът, който следеше всичко с крайчеца на погледа си,

се молеше мъжът с момичето да плати колкото се може по-бързо сметката, защото ресторантът беше пълен и имаше хора, които чакаха.

Най-сетне, след като бе изминала цяла вечност, тя проговори:

– Казахте едно питие за хиляда франка, нали?

Самата Мария се изненада от начина, по който прозвуча гласът ѝ.

– Да – отвърна арабинът, който вече се разкайваше за предложението си. – Но не искам по никакъв начин...

– Платете сметката. Отиваме да изпием по едно питие във вашия хотел.

И отново ѝ се стори, че говори не тя, а някоя друга жена. До този момент бе едно любезно, възпитано, весело момиче, което никога не би говорило с такъв тон на непознат мъж. Но сякаш това момиче бе умряло: за нея бе започнало едно друго съществуване, в което питиетата струваха хиляда франка или прехвърлени в по-универсална валута, около шестстотин долара.

Всичко стана според очакванията: тя отиде в хотела с арабина, пи шампанско, докато усети, че е почти съвсем пияна, разтвори бедра, изчака той да стигне до оргазъм (дори не ѝ мина през ума да се престори, че и тя е получила), изми се в мраморната вана, взе парите и си позволи лукса да вземе такси до жилището си.

Хвърли се в леглото и спа дълбоко, без да сънува нищо.

Из дневника на Мария, на другия ден:

Всичко си спомням, само не и момента, в който взех решението. Най-интересното е, че не изпитвам никакво чувство за вина. По-рано гледах на момичетата, които спят с мъже за пари, като на хора, нямащи друг избор в живота. Сега разбирам, че не е така. Бих могла да кажа както „да“, така и „не“, никой не ме е принуждавал да приемам каквото и да било.

Вървя по улиците, гледам хората и си мисля -дали те сами са избрали своя път в живота? Или и те като мен са били „избрани“ от съдбата? Домакинята, която е мечтала да бъде фотомодел, банковият директор, който е искал да стане музикант, зъболекарят, който тайно е написал книга и би желал да се посвети на литературата, момичето, което би дало всичко, за да работи в телевизията, но единствената работа, която е намерило, е била на касиерка в супермаркет.

Не изпитвам никакво самосъжаление. Най-важното е, че не съм жертва, защото можех да си изляза от ресторанта с непокътаното достойнство и с празно портмоне. Можех да чета морал на мъжа срещу мен или да се опитам да го накарам да открие в мен принцеса, която е по-добре да завладее, отколкото да купи. Можех да се държа по хиляда начина, но – както повечето човешки създания – предоставих на съдбата да избере посоката, в която да тръгна.

Не съм единствената, въпреки че пътят, който избрах, ми изглежда незаконен и краен в сравнение с този на другите. Но всички ние сме равни в търсенето на щастие: директорът музикант, зъболекарят писател, касиерката актриса, домакинята фотомодел, никой от нас не е щастлив.

Това ли било? Нима е толкова лесно? Тя бе в чужд град, сред непознати, и онова, което вчера за нея бе мъчение, днес ѝ даваше чувство за свобода, не бе длъжна да дава обяснения на никого.

За пръв път от много години Мария реши да прекара целия ден в размишления за самата себе си. Досега тя винаги се бе съобразявала с другите: с майка си, със съучениците си, с баща си, с чиновниците от модната агенция, с учителя по френски, със сервитьора, с библиотекарката, с това, което минувачите на улицата – които никога преди не бе виждала – мислеха в момента. В действителност никой не мислеше за нищо, най-малко за нея, някаква бедна чужденка, която би могла да излезне утре и дори и полицията да не забележи, че я няма.

Стига толкова! Излезе рано, изпи сутрешното си кафе там, където ходеше винаги, поразходи се край езерото, видя демонстрация на някакви бежанци. Една жена с малко кученце каза, че били кюрди, и Мария, вместо да се преструва, че знае отговора, и да покаже колко е начетена и образована, попита:

– От коя държава идват кюрдите?

За нейн а изненада жената не успя да ѝ отговори. Така е устроен светът: хората говорят тъй, сякаш знаят всичко, а когато се осмелиш да им зададеш някакъв въпрос, се оказва, че нищо не знаят. Мария влезе в един интернет клуб и разбра, че кюрдите идват от Кюрдистан, една несъществуваща държава, която днес е разделена между Турция и Ирак. Излезе отново на улицата и се върна там, където се бе разхождала, търсейки жената с кученцето, но тя си бе заминала. Сигурно животинчето не бе издържало да стои половин час и да гледа групата хора, увити в

шалове, които носеха лозунги и на фона на някаква музика скандираха нещо на странен език.

„Ето каква съм. По-точно ето каква бях: преструвах се, че всичко знам, криейки се зад млчанието си, докато она арабин не ме ядоса до такава степен, че да се осмеля да кажа, че знам само каква е разликата между безалкохолните напитки. Дали е бил шокиран? Дали е променил мнението си за мен? Нищо подобно! Сигурно моята спонтанност му се е сторила фантастична! Винаги съм губила, когато съм се опитвала да се правя на по-умна, отколкото съм: стига толкова!“

Сети се за модната агенция. Дали са знаели какво иска арабинът – в такъв случай Мария отново бе проявила наивност, – или наистина са смятали, че той ще ѝ намери работа в страната си?

Независимо от всичко това Мария не се чувстваше толкова самотна въпреки сивото утро в Женева и близката до нулата температура, демонстрацията на кюрдите, пристигащите точно по разписание автобуси, магазините, в които отново изнасяха бижутата по витрините, банките, които отваряха, спящите просяци, швейцарците, които отиваха на работа. Не се чувстваше толкова самотна, защото до нея вървеше друга жена, може би невидима за минавачите. Никога досега не бе забелязвала присъствието ѝ, но тя беше тук.

Мария се усмихна на невидимата жена до себе си, която приличаше на Света Богородица, майката на Исус. Жената също ѝ се усмихна и ѝ каза да внимава, защото нещата не са толкова прости, колкото си мисли. Мария не обърна внимание на съвета, отвърна, че е пълнолетна, че отговаря за постъпките си и че не е възможно да съществува всемирен заговор срещу нея. Разбрала бе, че има хора, готови да платят хиляда швейцарски франка за една нощ, за половин час между бедрата ѝ, и единственото, което трябваше да реши в близките дни, бе дали да не вземе тези хиляда швейцарски франка, които бе оставила в жилището си, да си купи самолетен билет и да се върне в родния си град. Или да остане още малко, достатъчно време, за да купи къща на родителите си, хубави дрехи за себе си и билети за местата, които открай време бе мечтала да посети.

Невидимата жена до нея повтори, че нещата не са толкова прости. Въпреки че бе доволна от неочакваната компания, Мария помоли жената да не прекъсва мислите ѝ, животът наистина беше по-труден, отколкото си бе представяла.

Отново започна да обмисля, но този път по-внимателно, възможността да се върне в Бразилия. Съученичките ѝ от гимназията, които

никога не бяха напусkali родния си град, веднага щяха да подхвърлят, че са я уволнили от работа и че никога не е имала талант, за да стане звезда от международна величина. Майка ѝ щеше да се натъжи, защото така и нямаше да получи обещаната месечна издръжка – макар в писмата си Мария да твърдеше, че в пощата крадат парите, които изпраща. Баща ѝ щеше да я гледа до края на живота си с онова изражение, което означава „знаех си“, тя щеше да се върне в магазина за платове, да се омъжи за собственика, след като бе пътувала със самолет, бе опитала швейцарско сирене, бе научила френски и бе газила из снега.

От друга страна, съществуваха питиетата за по хиляда швейцарски франка. Може би нямаше да трае дълго – в края на краищата красотата отминава бързо като вятъра, -но за една година тя щеше да събере достатъчно пари, за да си стъпи на краката и да започне нов живот, като този път тя самата щеше да диктува правилата на играта. Единственият проблем, който стоеше пред нея, бе, че не знаеше какво да направи, как да започне. Докато работеше в семейното заведение, едно от момичетата бе споменало за улица „Берн“ – впрочем това бе първата му реплика, преди още да ѝ каже къде да си остави куфарите.

Мария се приближи до едно от големите пана, каквито изобилстваха в Женева, градът бе любезен с туристите, не би искал да ги остави да се загубят, ето защо от едната страна на тези пана имаше реклами, а от другата – план на града.

Наблизо стоеше някакъв мъж и тя го попита дали не знае къде се намира улица „Берн“. Той я погледна с любопитство и поиска да разбере дали тя търси именно въпросната улица или пътя за Берн, столицата на Швейцария.

– Не – отвърна Мария, – търся точно улицата, която се намира тук, в града.

Мъжът я изгледа от главата до петите и се отдалечи, без да каже нито дума, убеден, че го снима скрита камера за едно от онези телевизионни предавания, в които публиката много се радва да види как всеки човек може да изглежда смешен. Мария стоя там петнайсет минути – градът беше малък – и накрая намери улицата.

Нейната невидима приятелка, която бе мълчала, докато тя разглеждаше плана, сега се опитваше да изтъкне разни аргументи; не ставало дума за морал, а за това, че който тръгне по този път, не се връща.

Мария отговори, че след като е успяла да спечели достатъчно пари, за да напусне Швейцария, ще съумее да излезе от всякакво положение. А и нито един от минавачите, които бе срещнала по време на

разходката, не бе избрал това, с което наистина искаше да се занимава. Такава е действителността!

„Намираме се в долината на сълзите – каза тя на невидимата си приятелка. – Възможно е да имаме много мечти, но животът е тежък, неумолим, тъжен. Какво искаш да ми кажеш? Че ще ме осъдят? Никой няма да разбере, а и това ще бъде само един период от живота ми.“

Невидимата ѝ приятелка се усмихна нежно, но и с тъга и изчезна.

Мария отиде до увеселителния парк, купи си билет за скоростното влакче, крещя заедно с другите, но знаеше, че не съществува никаква опасност, че е само игра. След това отиде в един японски ресторант, където дори не разбра какво точно яде – знаеше само, че е много скъпо, – но сега бе готова да си позволи всякакви скъпи удоволствия. Беше весела, не се налагаше да чака да позвъни телефонът, нито да брои монетите, които харчи.

В края на деня тя се обади в агенцията, каза, че срещата е минала много добре, и благодари. Ако агенцията беше сериозна, щеше да я попита за снимките. А ако се занимаваше само със сводничество, щеше да ѝ уреди нови срещи.

Пресече моста, върна се в малката си стая, реши в никакъв случай да не си купува телевизор, въпреки че имаше пари и много планове за бъдещето си: трябваше да мисли, да използва цялото си време за мислене.

Из дневника на Мария, същата вечер (с бележка в полето „не съм много сигурна“):

Открих защо един мъж плаща, за да има една жена: иска да бъде щастлив. Не е възможно да плаща по хиляда франка само за да изпита оргазъм. Това, което иска, е да бъде щастлив. И аз искам, всички искат, но никой не го постига. Какво ще изгубя, ако за известно време се превърна в... трудно ми е да изрека и да напиша думата... хайде... какво мога да изгубя, ако реша да бъда проститутка за известно време?

Честта си. Достоинството си. Себеуважението си. Като се замисля, никога не съм имала нито едно от тези три неща. Не съм се родила по собствено желание, не намерих никой, който да ме обича, винаги съм вземала погрешни решения. Повече няма да позволя на живота да решава вместо мен.

На другия ден се обадиха от агенцията и попитаха кога ще бъдат снимките и ревюто, тъй като вземали комисионна за всеки сключен договор. От което Мария веднага стигна до извода, че те нищо не знаят, и им каза, че арабинът ще влезе във връзка с тях.

Отиде в библиотеката и поиска книги за секса. Щом предвиждаше сериозно възможността да работи – само една година, както си бе обещава – в област, от която нищо не разбираше, то първото нещо, което трябваше да научи, бе как да се държи, как да доставя удоволствие и как да получава пари в замяна.

За нейно разочарование библиотекарката ѝ каза, че имали само специализирана литература, понеже библиотеката била правителствена институция. Мария прочете съдържанието на едно от ръководствата и веднага го върна: авторите не разбираха нищо от щастие, след като говореха само за ерекция, проникване, импотентност, предпазни мерки и други скучни неща. За миг се поколеба дали да не вземе „Психологически предпоставки за фригидността у жената“, тъй като тя самата получаваше оргазъм само при мастурбиране, въпреки че ѝ беше приятно, когато някой мъж я обладаваше и проникваше в нея.

Но тя не търсеше удоволствие, а работа. Благодарни на библиотекарката, мина през един магазин и направи първата си инвестиция в евентуалната кариера, която се очертаваше на хоризонта – купи си дрехи, които ѝ се сториха достатъчно секси, за да събудят желание у всеки мъж. След това отиде на онова място, което бе намерила на картата. Улица „Берн“ започваше от една църква (какво съвпадение, намираще се близо до японския ресторант, където бе вечеряла предишния ден), следваха витрини, които предлагаха евтини часовници, а на другия ѝ край се намираха заведенията, за които бе чувала да се говори, като по това време на деня всички те бяха затворени. Мария отново се разходи край езерото, купи – без никакво притеснение – пет порнографски списания, за да научи какво евентуално ще трябва да прави, изчака да се стъмни и отново се отправи към същата улица. Там избра наслуки един бар с внушителното бразилско име „Копакабана“.

Разговаряйки със самата себе си, тя установи, че нищо не е решила. Това щеше да бъде само един опит. Откакто бе дошла в Швейцария, за пръв път ѝ беше хубаво и се чувстваше свободна.

– Търсиш работа – каза ѝ собственикът, който миеше чаши зад бара. Дори не се бе постарал да придаде въпросителна интонация на изречението. В бара имаше маси, дансинг в единия ъгъл и няколко канапета покрай стените. – Нищо не мога да направя. За да работиш тук, където

спазваме закона, трябва да имаш поне трудова книжка.

Мария му я показа и настроението на мъжа сякаш се подобри.

– Имаш ли опит?

Тя не знаеше какво да отговори: ако каже „да“, той ще попита къде е работила преди това. Ако даде отрицателен отговор, може да я отпрати.

– Пиша книга.

Идеята ѝ хрумна неочаквано, сякаш невидим глас ѝ помагаше в този миг. Забеляза как мъжът се престори, че ѝ вярва, макар да бе разбрал, че лъже.

– Преди да решиш каквото и да било, поговори най-напред с някои от момичетата. Тук има поне шест бразилки, така че ще разбереш какво те очаква.

Мария понечи да каже, че не се нуждае от ничии съвети и че нищо не е решила, но мъжът вече се бе отдалечил, оставяйки я сама, без дори да ѝ предложи чаша вода. Момичетата започнаха да пристигат, собственикът забеляза няколко бразилки и ги помоли да поговорят с новодошлата. Нито една обаче не гореше от желание да го стори, от което Мария заключи, че се боят от конкуренция. Влязоха и момичета с азиатски черти, а също и други, които сякаш бяха пристигнали от романтичните заснежени планини около Женева. Най-сетне, след като чака два часа, устата ѝ пресъхна, изпуши няколко цигари, изпитвайки все по-силното усещане, че е взела погрешно решение, и безброй пъти си повтори наум въпроса „какво търся тук?“, разгневена от пълното безразличие както на съдържателя, така и на момичетата, до Мария се приближи една от бразилките и я попита:

– Защо избра точно този бар?

Мария би могла отново да се позове на историята с книгата или да стори това, което бе направила в случая с кюрдите и с Хуан Миро: да каже истината.

– Заради името. Не знам откъде да започна, а и не знам дали искам да започна.

Момичето като че ли се изненада от прямия и искрен отговор. Отпи една глътка от питието си, което приличаше на уиски, заслуша се в бразилската музика, която звучеше в момента, спомена за носталгията по родината си, каза, че ще има малко клиенти тази вечер, защото били отложили голям международен конгрес, който трябвало да се проведе в околностите на Женева. Накрая, след като видя, че Мария не си тръгва, каза:

– Много е просто, трябва да спазваш три правила. Първо, не се влюбвай в никого, с когото работиш или с когото правиш секс. Второ, не вярвай на обещания и винаги вземай парите предварително. Трето, не се дрогирай.

Момичето направи пауза и продължи:

– И започни веднага. Ако днес се върнеш вкъщи, без да си си намерила клиент, ще премислиш и няма да имаш смелостта да се върнеш.

Мария бе дошла с намерението да чуе някакъв съвет, да получи информация за възможността да поработи временно, но разбра, че се намира пред онова чувство, което кара хората бързо да вземат решения – отчаянието!

– Добре. Ще започна още днес.

Не си призна, че бе започнала вчера. Жената отиде до съдържателя на бара, наричайки го „Милан“, и той се приближи, за да разговаря с Мария.

– С хубаво бельо ли си?

Никой не ѝ бе задавал този въпрос досега. Нито гаджетата ѝ, нито арабинът, нито приятелките ѝ, още по-малко някой непознат. Но такъв бе животът тук: пристъпваше се направо към въпроса.

– Със светлосиви бикини съм. – После добави предизвикателно: – И без сутиен.

Вместо отговор обаче получи мъмрене.

– Утре трябва да си с черни бикини, сутиен и дълги чорапи. Да се събличат колкото се може повече дрехи е част от ритуала.

Без да губи повече време, убеден, че пред него наистина стои начинаеща, Милан ѝ обясни останалата част от ритуала: „Кобакабана“ е приятно място, а не бардак. Мъжете влизат в този бар с надеждата да срещнат жена, която е сама, непридружавана от никого. Ако някой се приближи до нейната маса, без да бъде отклонен през това време (защото освен всичко съществуваше и понятието за „изключително право върху клиент за някои момичета“), със сигурност ще я попита: „Искате ли нещо за пиене?“

На което Мария би могла да отговори с „да“ или „не“.

Свободна е да избира компанията си, въпреки че не е за препоръчване да казва „не“ повече от един път на вечер. В случай че отговори положително, ще си поръча плодов коктейл, който (случайно) е най-скъпото питие в бара. Не трябва да пие никакъв алкохол, нито да оставя на клиента да избира вместо нея.

След това е добре да приеме евентуална покана за танц. Повечето

от посетителите на бара са постоянни и освен „специалните клиенти“, за които Милан не навлезе в подробности, не представляват никаква опасност. Полицията и Министерството на здравеопазването изискват ежемесечни изследвания на кръвта, за да се откриват носителките на болести, предавани по полов път. Използването на презерватив е задължително, въпреки че няма как да се контролира дали това правило се спазва, или не. Никога не трябва да предизвиква скандали – Милан беше женен, баща на семейство, и се грижеше за репутацията си и за доброто име на своя бар.

Той продължи да говори за ритуала: след танца се връщат на масата и клиентът, сякаш ѝ съобщава нещо неочаквано, я поканва да отиде в някой хотел с него. Средната цена е триста и петдесет франка, от които петдесет франка остават за Милан като наем за масата (легален трик, за да бъдат избегнати всякакви юридически усложнения и обвинения в сексуално експлоатиране с цел печалба).

Мария отново се опита да възрази:

– Но аз спечелих хиляда франка за...

Собственикът понечи да се отдалечи, но бразилката, която присъстваше на разговора, се намеси:

– Тя се шегува.

И обръщайки се към Мария, каза на хубав, звучен португалски:

– Това е най-скъпото заведение в Женева (тук градът се наричаше Женева, а не Женевра). Никога не повтаряй подобно нещо! Той знае какви са цените на пазара, знае също така, че никой не плаща по хиляда франка, за да преспи с проститутка, с изключение на „специалните клиенти“, ако имаш късмет и умения.

Погледът на Милан, за когото Мария впоследствие разбра, че е югославянин, който живее тук от двайсет години, не оставяше и следа от съмнение.

– Цената е триста и петдесет франка.

– Да, цената е тази – повтори Мария, унижена. Първо я пита какъв е цветът на бельото ѝ. После определя и цената на тялото ѝ.

Нямаше време за размишления, мъжът продължаваше да дава инструкции: тя не трябва да приема покани в частни домове или в хотели, които не са петзвездни. Ако клиентът няма къде да я заведе, отиват в хотел, който се намира на пет пресечки от заведението, но с такси, за да не запомнят другите жени от останалите барове на улица „Берн“ лицето ѝ. Мария не му повярва и си помисли, че истинската причина е страхът му тя да не получи покана за работа при по-добри условия в друг бар.

Запази обаче тези мисли за себе си, спорът за цената ѝ бе достатъчен.

– Повтарям още веднъж: никога не пий по време на работа, така както не пият и полицаите във филмите. Оставям те, след малко започват да пристигат клиентите.

– Благодарни му! – каза ѝ на португалски бразилката. Мария му благодари. Мъжът се усмихна, но все още не бе свършил с наставленията

– Забравих нещо: времето между поръчването на напитката и изливането от заведението не трябва в никакъв случай да е по-дълго от четирийсет и пет минути. В Швейцария навсякъде има часовници, така че дори и югославяните и бразилците се научават да бъдат точни. Не забравяй, че аз изхранвам децата си с твоята комисиона.

Нямаше да забрави.

Наля ѝ чаша газирана вода с лимон – напитката лесно можеше да мине за джин с тоник – и ѝ каза да чака.

Постепенно барът започна да се пълни. Мъжете влизаха, оглеждаха се, сядаха сами, но скоро се появяваше някой от персонала; сякаш бе приятелско събиране, всички се познаваха отдавна и сега се възползваха от случая, за да се позабавляват след дългия работен ден. Мария въздъхваше с облекчение всеки път, когато някой от мъжете си избираше компания, въпреки че вече се чувстваше много по-добре. Може би защото беше в Швейцария, може би защото рано или късно щеше да срещне авантюрата, парите, мъжа, за които винаги бе мечтала. А може би и защото – тя едва сега си даде сметка – за пръв път от много седмици излизаше вечер и се намираше в заведение, в което имаше музика и в което можеше от време на време да чуе някой да говори на португалски. Забавно ѝ беше да наблюдава момичетата наоколо, които се смееха, пиеха плодови коктейли и весело разговаряха.

Нито една от тях не бе дошла да я поздравя или да ѝ пожелае успех в новата ѝ професия, но това бе нормално, в края на краищата тя им беше конкурентка, противничка, която им оспорва трофея. Вместо да се почувства потисната, тя изпита гордост – бореше се, сражаваше се, не беше никаква безпомощна личност. Ако пожелаеше, можеше да отвори вратата и да си тръгне завинаги, но никога нямаше да забрави, че е имала смелостта да стигне дотук, да преговаря и обсъжда неща, за които досега не бе дръзнала да си помисли. „Не съм жертва на съдбата“, повтаряше си Мария всяка минута: поемаше риск, прекрачваше собствените си граници, изживяваше моменти, които един ден, в скуката на старостта, когато сърцето ѝ се успокоеше, щеше да си спомня с известна тъга – колкото и абсурдно да изглеждаше.

Сигурна беше, че никой няма да се приближи до нея и утре всичко това щеше да ѝ изглежда като безумен сън, който тя никога не би се осмелила да повтори. Бе си дала сметка, че хиляда франка за една нощ се случват само веднъж и че ще е най-добре да си купи билет за връщане в Бразилия. И за да минава по-бързо времето, тя започна да изчислява по колко печели всяко едно от тези момичета: ако излизат с клиент по три пъти на вечер, за четири часа труд ще спечелят това, което тя печели за два месеца в магазина за платове.

Толкова много? Е, добре, тя също бе спечелила хиляда франка за една нощ, но може би само защото бе имала късмета на начинаещия. Така или иначе, доходите на една проститутка бяха много, много по-високи от това, което би могла да спечели като учителка по френски в родния си град. И всичко това с цената на единственото усилие да постои в един бар известно време, да потанцува, да си разтвори бедрата и толкова. Дори не е необходимо да разговаря.

„Парите могат да бъдат силен аргумент“, продължаваше да размишлява Мария. Но няма са всичко? Дали пък намиращите се тук клиенти и жени наистина се забавляваха? Дали светът не бе по-различен от това, на което я бяха учили в училище? Ако използва презерватив, нищо не рискува, няма вероятност и да бъде разпозната от някой неин съгражданин. Никой не посещава Женева – както бяха казали веднъж по време на курса по френски, – с изключение на хората, които обичат да ходят ио банки. Но повечето от бразилците предпочитат да ходят по магазини, най-вече в Маями или в Париж. Триста франка на ден, пет дни седмично.

Цяло богатство! Какво правеха тези момичета тук, след като за един месец спечелваха достатъчно пари, за да се върнат в родината си и да купят къщи за майките си? Може би работеха отскоро?

А може би – и Мария се изплаши от собствения си въпрос, – може би им харесва?

Отново изпита желание да пие – шампанското ѝ бе помогнало много предишния ден.

– Искате ли нещо за пиене?

Пред нея стоеше мъж на около трийсет години в униформа на някаква авиокомпания.

Светът около нея сякаш се завъртя в забавен кадър и Мария изпита усещането, че излиза от собственото си тяло и се наблюдава отстрани. Като умираше от срам, но в същото време се стараяше да не се изчервява, тя кимна, усмихна се и разбра, че от този миг нататък животът ѝ

завинаги ще се промени.

Плодов коктейл, разговор, какво прави тук, студено е, нали? Тази музика ми харесва, аз пък предпочитам АББА, швейцарците са студени, ти от Бразилия ли си? Разкажи ми нещо за родината си! Има карнавал. Бразилките са красиви, знаеш ли? Усмивха се и приема комплимент, може би трябва да си придаде леко срамежлив вид. Танцуват отново, но този път забелязва погледа на Милан, който се почесва по главата и сочи часовника си. Миризма на мъжки парфюм, бързо разбира, че ще трябва да свикне с най-различни миризми. Тази поне е на парфюм. Танцуват прегърнати. Още един плодов коктейл, времето минава. Милан ѝ бе казал четирийсет и пет минути, нали така? Поглежда си часовника, мъжът я пита дали не чака някого, тя отговаря, че след час ще дойдат нейни приятели, той я кани да излязат от бара. Хотел, триста и петдесет франка, душ след секса (мъжът, заинтригуван, отбелязва, че другите момичета не го правят). Тя не е Мария, в тялото ѝ е друга жена, която нищо не чувства, а само изпълнява механично някакъв ритуал. Тя е актриса. Милан ѝ бе обяснил всичко, само не и как да се раздели с клиента. Благодарни му, той също не знае какво да каже, а освен това му се спи.

Бори се със себе си, иска да се прибере вкъщи, но трябва да се върне в бара и да остави петдесетте франка, и тогава се появява друг мъж, пак коктейл, въпроси за Бразилия, хотел, отново душ (този път без коментар). Пак се връща в бара, собственикът взема комисионната си, казва ѝ, че може да си тръгва, тъй като тази вечер няма много клиенти. Не взема такси, преминава през цялата улица „Берн“ пеша, разглеждайки другите заведения, витрините с часовници, църквата на ъгъла (затворена е, винаги е затворена. ...). Както обикновено никой не я поглежда.

Върви в студа. Не усеща ниската температура, не плаче, не мисли за парите, които е спечелила, изпаднала е в нещо като транс. Някои хора се раждат, за да се оправят сами в този свят. Това не е нито хубаво, нито лошо, просто такъв е животът. Мария е от тях.

Прави усилие, за да размишлява върху случилото се. Започна днес и вече се смята за професионалистка, струва ѝ се, че е започнала отдавна, че цял живот е вършила това. Странно е, но изпитва гордост, че не избяга. Сега трябва да реши дали да продължи напред. Ако продължи, ще стане най-добрата – което досега никога не ѝ се беше случвало.

Но животът постепенно я учи – и то много бързо, – че само силните оцеляват. А за да си силен, трябва да си най-добрият, нямаш друг избор.

Из дневника на Мария, на другата сутрин:

Аз не съм тяло, което има душа, а съм душа, която има някаква видима част, наречена тяло. През всички тези дни присъствието на душата ми беше много по-осезаемо, отколкото си представях. Тя не ми казваше нищо, не ме критикуваше, не ме съжаляваше. Само ме наблюдаваше.

Днес разбрах коя е причината: отдавна престанах да мисля за онова нещо, наречено любов. Тя като че ли ми бяга, сякаш вече не е толкова важна за мен, не се чувства добре дошла. Но ако не мисля за любовта, с мен ще е свършено.

На другия ден, когато се върнах в „Копакабана“, се отнасях към мен с много повече уважение – доколкото разбрах, много момичета се появяват за една вечер и се отказват. Която продължи, се превръща в нещо като съюзничка, в приятелка, защото е способна да разбере трудностите и причините или по-скоро липсата на причини, накарала ги да изберат този начин на живот.

Всички мечтаят да дойде някой и да открие в тях истинската жена, спътница, любовница, приятелка. Но всички знаят още от първия миг на всяка нова среща, че нищо подобно няма да се случи.

Трябва да пиша за любовта. Трябва много да мисля и да пиша за любовта – иначе душата ми няма да издържи.

Макар и да смяташе, че любовта е нещо много важно, Мария не забравяше дадения ѝ още първата вечер съвет и се опитваше да я изживее само върху страниците на своя дневник. Впрочем отчаяно търсеше начин да стане най-добрата, да спечели много пари за малко време и да намери сериозна причина за това, което вършеше. Ето кое беше най-трудното: да открие истинската причина.

Вършеше това, защото имаше нужда от пари. Не беше точно така – всички винаги се нуждаят от пари, но не всички избират да живеят извън рамките на обществото. Правеше го, защото търсеше нови преживявания. Дали бе така? Градът предлагаше какви ли не нови удоволствия – като например да кара ски, да се разхожда с лодка по езерото, – а тя никога не бе проявявала какъвто и да било интерес към тях. Правеше го, защото нямаше какво повече да губи, животът ѝ представляваше ежедневно, постоянно разочарование.

Не, нито един от тези отговори не бе истинският, по-добре беше да

забрави тази тема и чисто и просто да продължи по избрания път. По много неща приличаше на останалите проститутки, както и на другите жени, които бе срещала през живота си: най-голямата ѝ мечта бе да се омъжи и да води сигурно съществуване. Не мечтаеха за това единствено омъжените (почти една трета от момичетата, с които работеше) или насоро разведените. Ето защо, за да разбере по-добре себе си, тя се опита – много внимателно – да разбере защо другите са избрали тази професия.

Не научи нищо ново и направи списък с отговорите:

а) казваха, че трябва да помагат на мъжете си за издръжката на семейството (А ревността? А ако в бара се появеше някой приятел на мъжа? Но тя не се осмели да навлиза в такива подробности);

б) да купят къща за майките си (извинение, подобно на нейното, което изглеждаше благородно, не беше сред най-често срещаните);

в) да съберат пари, за да си купят билет за връщане (колумбийките, тайландките, перуанките и бразилките много обичаха да изтъкват тази причина, въпреки че вече много пъти бяха събирали сумата и веднага след това я бяха изхарчвали, защото се страхуваха да осъществят мечтата си);

г) за удоволствие (средата не предразполагаше много към това, тази причина звучеше фалшиво);

д) не бяха успели да намерят никаква друга работа (това също не беше основателна причина, тъй като в Швейцария имаше много свободни места за чистачки, бавачки, готвачки).

В крайна сметка Мария не откри нито една основателна причина и престана да се опитва да си обяснява заобикалящия я свят.

Разбра, че собственикът Милан има право: никога повече не ѝ предложи хиляда франка, за да прекарат няколко часа с нея. От друга страна, никой не се пазареше, когато му поискаше триста и петдесет франка, като че ли знаеха цената предварително и я питаха само за да я унижат – или за да нямат неприятни изненади. Едно от момичетата отбеляза:

– Проституцията е нещо различно от останалия бизнес: начинаещите печелят повече, натрупалите опит печелят по-малко. Затова трябва винаги да се правиш на начинаеща!

Все още не знаеше какво представляват „специалните клиенти“, за които ѝ бяха споменали още първата вечер – никой не засягаше тази тема. Постепенно Мария научи някои от най-важните подробности в професията, като например никога да не разпитва за личния живот на клиентите, да се усмихва и да говори колкото се може по-малко, никога да

не си урежда срещи с тях извън бара. Най-ценният съвет ѝ бе даден от една филипинка, наречена Ния.

– Трябва да стенеш в момента на оргазма. Така клиентът ще те потърси пак.

– Но защо? Те нали плащат, за да се задоволяват?

– Лъжеш се. За да докаже, че е истински мъж, на мъжа не му е достатъчно да получи ерекция. Той е мъж, ако е в състояние да задоволи една жена. А ако успее да задоволи една проститутка, мъжът се смята за ненадминат.

Така изминаха шест месеца: Мария научи всички уроци, от които се нуждаеше – като например как функционира „Копакабана“. Тъй като беше едно от най-скъпите заведения на улица „Берн“, клиентелата му се състоеше в по-голямата си част от бизнесмени, на които им бе позволено да се прибират вкъщи късно вечер, тъй като „вечерят навън с клиенти“, но тези „вечери“ не биваше да продължават след 23 часа. Повечето от проститутките бяха на възраст между осемнайсет и двайсет и три години и се задържаха в бара средно по две години, след което веднага биваха замествани от новодошли. Оттам се прехвърляха в бар „Неон“, след това в „Ксениум“ и колкото повече остаряваха, толкова повече намаляваше цената им, както и работното време. Почти всички накрая отиваха в „Тропикъл Екстази“ – заведение, което приемаше жени над трийсетте. След като попаднаха там обаче, това, което успяваха да изкарат благодарение на един-двама студенти на ден, им стигаше само да си платят обяда и наема (средната цена бе колкото тази на бутилка евтино вино).

Мария прави секс с много мъже. Никога не обръщаше внимание нито на възрастта, нито на дрехите, които носеха, нейните „да“ или „не“ зависеха единствено от миризмата, която мъжете излъчваха. Няваше нищо против цигарите, но не можеше да понася евтини парфюми, некъпани тела и дрехи, пропити с миризма на алкохол. „Копакабана“ беше спокойно място, а Швейцария може би беше най-подходящата страна на света, където да работиш като проститутка, стига да имаш карта за престой, работна виза и изрядни документи и да си плащаш стриктно социалната осигуровка. Милан постоянно повтаряше, че не желае децата му да го видят на първите страници на жълтите вестници, ето защо беше по-стриктен и от полицаи, когато се налагаше да провери изрядността на подчинените си.

В крайна сметка, след като психологическата бариера на първите една-две нощи биваше преодоляна, професията на проститутките не

беше по-различна от останалите професии: работеха много, бореха се с конкуренцията, полагаха усилия, за да са на ниво, спазваха работно време, подложени бяха на стрес, недоволстваха, когато имаше малко клиенти, и почиваха в неделя. Повечето от момичетата бяха вярващи и почитаха своите богове, ходеха на литургии, молеха се и общуваха с Бога.

А Мария, за да не погуби душата си, се бореше със страниците на дневника си. За своя изненада откри, че една пета от клиентите ѝ не идваха в бара, за да правят секс, а за да разговарят. Плащаха цената съгласно тарифата, плащаха и стаята в хотела и в момента, когато Мария започваше да се съблича, ѝ казваха, че не е необходимо. Искаха само да споделят с нея за напрежението в службата, за изневерите на жените си, за това колко са самотни и как няма с кого да разговарят (състояние, което ѝ бе добре познато).

Отначало ѝ се струваше странно. Един ден обаче, докато отиваше към хотела с някакъв високопоставен французин, който подбираше таланти хора за отговорни длъжности (обясняваше ѝ го, сякаш ставаше дума за най-интересното нещо на света), тя чу от него следното:

– Знаеш ли кой е най-самотният човек на света? Това е мъжът на ръководен пост, който има успешна кариера, получава много висока заплата, ползва се с доверието на висшестоящия и нисшестоящия, прекарва отпуската със семейството си, помага на децата си да си напишат домашните и един прекрасен ден се среща с тип като мен, който му прави следното предложение: „Искате ли да си смените работата и да печелите двойно повече?“

Този човек, който има всичко, за да се чувства полезен и щастлив, се превръща в най-нешастното същество на планетата. Защо? Защото няма с кого да разговаря. Изкушава го мисълта да приеме предложението ми, но не може да го обсъди с колегите си, тъй като те ще направят всичко възможно да го убедят да остане. Не може да говори с жена си, която дълги години е следила успешната му кариера и знае какво означава сигурност, но не знае що е риск. Не може да разговаря с никого, а трябва да вземе най-важното решение в живота си. Можеш ли да си представиш какво изпитва този човек?

Но Мария познаваше най-самотния човек на света, който беше друг: тя самата. Въпреки това се съгласи с клиента си с надеждата да получи хубав бакшиш – така и стана. След това, което чу, Мария разбра, че трябва да намери начин да освобождава своите клиенти от огромното напрежение, под което се намираха, което означаваше подобряване на качеството на нейните услуги и възможност за допълнителна печалба.

След като установи, че да се премахва напрежението в душата е също толкова и дори по-печелившо, отколкото премахването на напрежението в тялото, тя отново започна да посещава библиотеката и да взема книги, в които се разглеждат брачни проблеми, психология, политика. Библиотекарката бе очарована, тъй като момичето, което ѝ беше толкова симпатично, бе престанало да мисли за секс и сега насочваше вниманието си към по-важни неща. Мария започна да чете редовно вестници, като се стараеше да не пропуска и икономическите страници, тъй като повечето от клиентите ѝ бяха на ръководни постове. Вземаше и книги за автотренинг, понеже почти всички ѝ искаха съвети. Запозна се и с научни трудове за човешките емоции, защото по една или друга причина всички страдаха. Мария се превърна в уважавана проститутка, различна от другите, и шест месеца след като бе започнала тази работа, вече имаше многобройна, подобрена и вярна клиентела, което предизвикваше завист, ревност, но също така и възхищение у колежките ѝ.

Що се отнася до секса, до този момент той с нищо не бе обогатил живота ѝ: разтваряше бедра, изискваше да слагат презерватив, стенеше по малко, за да увеличи шансовете си за бакшиш (благодарение на филипнката Ния бе открила, че стенанията могат да ѝ докарват по петдесет франка отгоре), и вземаше душ веднага след половия акт, за да може водата да измие поне малко душата ѝ. Все едно и също. Никакви целувки – за една проститутка целувката е най-свещеното нещо. Ния ѝ беше казала да пази целувката си за своя любим, както в приказката за Спящата красавица; тази целувка щеше да я пробуди и да я върне във вълшебния свят на приказките, а Швейцария отново щеше да се превърне в страната на шоколада, кравите и часовниците.

Също така никакви оргазми, удоволствия или други възбуждащи неща. Опитвайки се да стане най-добрата, Мария бе изгледала няколко порнографски филма с надеждата да научи нещо, което би могла да използва в работата си. Бе видяла много интересни неща, но не изпитваше желание да ги прави с клиентите си – изискваха много време, а за да бъде доволен Милан, момичетата трябваше да се срещат с по трима мъже на вечер.

В края на тези шест месеца Мария бе внесла в банката шейсет хиляди франка, започнала бе да се храни в най-скъпите ресторанти, купила си бе телевизор (който никога не използваше, но ѝ харесваше да го има в жилището си) и в момента обмисляше сериозно възможността да се премести в по-хубав апартамент. Вече разполагаше с достатъчно средства, за да си купува книги, но продължаваше да посещава библиотеката,

която за нея бе мост към реалния свят, по-солиден, по-траен. Обичаше да разговаря с библиотекарката, която се радваше, че Мария най-сетне е срещнала някого и си е намерила работа, въпреки че не я попита, понеже швейцарците са срамежливи и дискретни (истинска лъжа, защото в „Копакабана“ и в леглото бяха точно толкова разкрепостени, весели или комплексирани, колкото всеки друг народ по света).

Из дневника на Мария, един скучен неделен следобед:

Всички мъже, независимо дали са ниски или високи, арогантни или стеснителни, симпатични или надменни, имат нещо общо: идват в бара със страх. По-опитните го прикриват, говорейки прекалено високо, по-срамежливите не успяват и започват да пият, за да прогонят това усещане. Но съм абсолютно сигурна, със съвсем малки изключения – и това са „специалните клиенти“, които Милан още не ми е представил, – че наистина се страхуват.

От какво се боят? Всъщност аз съм тази, която би трябвало да трепери. Излизам от бара, отивам на чуждо място, не съм достатъчно силна физически, не нося със себе си оръжие. Мъжете са много странни, нямам предвид само тези, които идват в „Копакабана“, а всички, които съм познавала досега. Способни са да себият, да крещат, да заплашват, а умират от страх пред една жена. Може би не пред тази, за която са се оженили, но винаги има някоя жена, която ги плаши и ги подчинява на всички свои капризи, била тя и собствената им майка.

Мъжете, с които се бе запознала след пристигането си в Женева, правеха всичко възможно, за да изглеждат самоуверени, сякаш управляваха не само собствения си живот, но и целия свят. Мария обаче виждаше в очите на всеки от тях страха от съпругата, паниката, че може да не получат ерекция, че няма да успеят да се докажат като истински мъже дори пред една проститутка, на която плащат. Ако са си купили обувки, които не им харесват, се връщат в магазина с касовата бележка в ръка и настояват да им бъдат върнати парите. Но ако не получат ерекция, въпреки че са платили за компаньонката си, никога няма да се върнат в същия бар от страх, че историята се е разчула сред останалите момичета, което би било голям позор.

„Аз съм тази, която би трябвало да се срамува, че не е успяла да възбуди мъжа. А се получава така, че те се срамуват.“

За да избягва подобни притеснения, Мария винаги се стареше да ги предразположи, а когато някой от тях ѝ се виждаше прекалено пиян или твърде уязвим, тя избягваше да прави секс и се ограничаваше единствено с ласки и мастурбиране. Те оставаха доволни, колкото и абсурдно да ѝ се струваше, като се има предвид, че и сами можеха да мастурбират.

Не биваше да допуска клиентите ѝ да се чувстват засрамени. Всички тези мъже, толкова властни и арогантни в работата си, където непрекъснато им се налагаше да общуват с чиновници, клиенти, доставчици, да се справят с предразсъдъци, тайни, преструвки, лицемерие, страх, потиснатост, приключваха деня в един бар и плащаха, без да се замислят, триста и петдесет франка, за да престанат да бъдат самите те поне една нощ.

„Поне една нощ? Стига, Мария, ти преувеличаваш. Всъщност са четирийсет и пет минути, а ако не броим свалянето на дрехите, някоя друга престорена милувка, баналния разговор, обличането на дрехите, ще сведем времето на самия полов акт до единайсет минути.“

Единайсет минути. Светът се въртеше около нещо, което трае само единайсет минути.

И заради тези единайсет минути в рамките на едно денонощие (ако приемем, че всички правят секс с жените си всеки ден, което би било лъжа и пълен абсурд) мъжете се женеха, издържаха семейство, понасяха плача на децата си, търсеха оправдания за закъсненията си, захласваха се по десетки, стотици други жени, с които биха желали да се разхождат край Женевското езеро, купуваха скъпи дрехи за себе си и още по-скъпи за жените си, плащаха на проститутки, за да компенсират онова, което им липсваше; на тях се крепеше една огромна индустрия от козметични средства, диети, гимнастика, порнография, власт – а когато се срещаха с други мъже, изобщо не говореха за жени, както е прието да се мисли. Разговаряха най-вече за работа, пари и спорт.

Имаше нещо много погрешно в съвременната цивилизация и то не беше свързано с унищожаването на тропическите гори на Амазония, озоновия слой, смъртта на пандите, цигарите, канцерогенните храни, положението в затворите, както се тръбеше в пресата.

Беше свързано с това, което Мария правеше: секса.

Но Мария го правеше не за да спаси човечеството, а за да увеличи банковата си сметка, да издържи още шест месеца на самотата и на избора, който бе направила, за да може да изпраща всеки месец пари на майка си (която много се зарадва, като научи, че отначало парите не са

пристигали заради швейцарските банки, които не функционирали толкова добре, колкото бразилските пощи), да си купува всичко, за което бе мечтала, но никога не бе имала. Премести се в много по-хубав апартамент, с централно отопление (въпреки че вече беше лято) и изглед към някаква църква, японски ресторант и едно уютно кафене, в което тя често се отбиваше, за да прегледа вестниците.

Но както си бе обещала, налагаше се да изтърпи още половин година на това ежедневие: „Кобакабана“, ще пие ли нещо, какво мисли за Бразилия, хотела, да вземе парите предварително, да поддържа някакъв разговор и да умее да докосва точните места – както по тялото, така и в душата, най-вече в душата, – да помогне за разрешаване на интимни проблеми, да бъде приятелка за половин час, от който единайсет минути ще бъдат пропилены в „разтвори си бедрата“, „затвори си бедрата“, стенания, имитиращи удоволствие. Благодаря, надявам се да ви видя отново другата седмица, вие сте истински мъж, ще ми разкажете края на историята следващия път, когато се срещнем, много щедър бакшиш, но наистина нямаше нужда, изпитах голямо удоволствие да бъда с вас.

И най-вече никога да не се влюбва. Това беше най-важният, най-разумният от всички съвети, които една от бразилките ѝ беше дала – преди и тя да изчезне, тъй като вероятно се беше влюбила. Още след първите два месеца получи много предложения за женитба, от които поне три бяха много сериозни: от директора на една счетоводна фирма, от пилота, с когото бе прекарала първата вечер, и от собственика на магазин за хладно оръжие. И тримата ѝ обещаваха „да я спасят от този живот“ и да ѝ осигурят почтен дом, бъдеше, може би деца и внуци.

И всичко това само за единайсет минути на ден? Невъзможно! Сега, след опита, който бе натрупала в „Кобакабана“, знаеше, че не само тя се чувства самотна. Знаеше също така, че човек може да издържи една седмица на жажда, две седмици на глад, много години без покрив над главата си, но не може да издържи на самотата. Тя е най-лошото от всички мъчения, от всички страдания. Мъжете, които търсеха нейната компания, страдаха също като нея от това пагубно чувство – усещането, че никой на тази земя не го е грижа за тях.

За да избегне изкушенията на любовта, Мария изливаше сърцето си само в своя дневник. Влизаше в „Кобакабана“ единствено с тялото и ума си, все по-възприемчив, все по-остър. Убедена беше, че за да дойде в Женева и да стигне до улица „Берн“, съществува много по-основателна причина, което се потвърждаваше и от всяка нова книга, която тя заемаше от библиотеката: никой не бе описал както трябва тези най-важни

за деня единайсет минути. Може би именно това бе съдбата ѝ, макар и да ѝ се струваше страшно трудно в момента: да напише книга, да разкаже своята история, приключението си.

Точно така, приключение. Въпреки че бе забранена дума и никой не се осмеляваше да я произнесе, като повечето от хората предпочитаха да гледат приключението по телевизията, във филми, които се излъчваха и повтаряха по всяко време на деня, именно това търсеше Мария. Приключението за нея бе свързано с пустини, пътешествия из непознати места, тайнствени мъже, които да я заговорят на някой кораб насред реката, самолети, филмови студиа, индиански племена, ледници, Африка.

Идеята за книгата ѝ хареса и тя реши да я озаглави „Единайсет минути“.

Започна да разделя клиентите си на три групи. Терминаторите (име, което взе от един от любимите си филми) влизаха в бара, лъхаци на алкохол, и се преструваха, че не гледат към никого, убедени, че всички гледат тях. Танцуваха малко и директно поставяха въпроса за хотела. Хубавите жени (наричаше ги така заради друг филм), които се стараеха винаги да бъдат елегантни, любезни, ласкави, сякаш светът се нуждаеше от тяхната доброта, за да влезе отново в релси. Те сякаш случайно се отбиваха в бара, вървейки по улицата. Отначало бяха нежни, но щом като се озовяха в хотела, ставаха несигурни и заради това бяха по-взискателни от Терминаторите. И най-накрая Кръстниците (заради друг филм), които гледаха на тялото на една жена като на стока. Те бяха най-естествени, танцуваха, разговаряха, не оставяха бакшиш, знаеха какво купуват и колко струва, не се оставяха да ги омае с думи жената, която избираха. Те бяха единствените, които по някакъв много проникателен начин бяха разбрали значението на думата „авантюра“.

Из дневника на Мария, в един от дните на месечния ѝ цикъл, по време на който не работеше:

Ако сега се наложи да разкажа живота си на някого, мога да го направя така, че да ме помислят за независима, смела и щастлива жена. А съвсем не е така: забранено ми е да произнасям единствената дума, която е много по-важна от единайсетте минути – любов.

През целия си живот съм разбираала любовта като вид доброволно робство. Оказа се, че това изобщо не е вярно! Свободата съществува само тогава, когато има любов. Този, който се отдава

изцяло, който се чувства свободен, обича най-силно. А който обича най-силно, се чувства свободен.

Ето защо ми се струва безсмислено всичко, което бих могла да изживея, да направя, да открия. Надявам се този период да свърши бързо, за да мога отново да търся себе си – отразена в мъжа, който ще ме разбира и няма да ме кара да страдам. Но какви глупости говоря? В любовта никой не бива да наранява никого; всеки от нас е отговорен за това, което чувства, ето защо не можем да обвиняваме другия за нищо.

Чувствала съм се наранена, когато губех мъжете, в които се влюбовах. Сега съм убедена, че никой не губи никого, тъй като никой не притежава никого.

Ето в какво се състои истинската свобода: да имаш най-важното нещо на света, без да го притежаваш.

Изминаха още три месеца, дойде есента, дойде най-сетне и отбелязаната на календара дата: деветдесет дни до завръщането на Мария в Бразилия. „Всичко мина толкова бързо и толкова бавно“, мислеше си тя, откривайки, че времето тече в две различни измерения в зависимост от душевното ѝ състояние, но и в двата случая нейното приключение приближаваше към своя край. Би могла да продължи, разбира се, но не забравяше тъжната усмивка на невидимата жена, която я бе придружила по време на разходката ѝ около езерото, казвайки ѝ, че нещата не са толкова прости. Колкото и да се изкушаваше да продължи, колкото и подготвена да беше за предизвикателствата, които се бяха изпречили на пътя ѝ, всички тези месеци, през които бе общувала единствено със себе си, я бяха научили, че съществува точно определен момент, в който трябва да прекъснеш всичко. След деветдесет дни щеше да се върне във вътрешността на Бразилия, да купи малка ферма (оказа се, че е спечелила повече от очакваното), няколко крави (бразилски, не швейцарски), да извика майка си и баща си да живеят при нея, да наеме двама работници и да започне бизнеса си.

Макар и да смяташе, че любовта е истинското проявление на свободата и че никой не може да притежава друго, Мария все още подхранваше тайните си желания за отмъщение, едно от които бе именно триумфалното ѝ завръщане в Бразилия. След като купеше фермата, щеше да отиде в града, да мине през банката, където работеше момчето, което навремето бе започнало да излиза с най-добрата ѝ приятелка, и щеше да внесе голяма сума пари.

„Здравей, как си, не ме ли помниш?“ – щеше да попита младежът. А тя щеше да се престори, че напруга паметта си, и накрая щеше да му отговори отрицателно и да добави, че е живяла цяла година в ЕВРОПА (щеше да го произнесе бавно, за да чуят всички негови колеги), по-точно в ШВЕЙЦАРИЯ (щеше да прозвучи по-екзотично и по-авантюристично, отколкото Франция), където са най-добрите банки на света.

А кой беше той? Младежът щеше да спомене гимназията, а тя щеше да каже „Аха, мисля, че си спомням“, но с физиономията на човек, който не си спомня. Ето как щеше да си отмъсти. Сега трябваше да работи много, а когато бизнесът потръгне според предвижданията ѝ, щеше да се посвети на най-важното нещо в живота: да открие истинската любов, мъжа, който я е чакал през всичките тези години, но когото тя все още не бе имала възможността да срещне.

Мария реши да изостави окончателно идеята за написването на книга, озаглавена „Единайсет минути“. Сега трябваше да се съсредоточи върху фермата, върху плановете за бъдещето, тъй като в противен случай щеше да отложи пътуването си, което би било опасен риск.

Същия следобед Мария излезе, за да се срещне с най-добрата си – и единствена – приятелка, библиотекарката. Взе от нея една книга за животновъдство и управление на ферми. Библиотекарката сподели следното:

– Знаете ли, когато преди няколко месеца дойдохте и поискахте книги за секса, се уплаших за съдбата ви. Много красиви момичета биват заблудени от илюзията за лесно спечелени пари и забравят, че един ден ще остареят и вече няма да имат шанса да срещнат мъжа на живота си.

– Проститутките ли имате предвид?

– Твърде силно казано.

– Както вече ви казах, работя във фирма за внос и износ на месо. Ако междуременно ми се бе предоставила възможността да проституирам, нима последствията щяха да са толкова сериозни, ако бях спряла в подходящия момент? В края на краищата да си млад означава освен всичко друго и да грешииш понякога.

– Всички наркомани казват същото: достатъчно е да съумееш да спреш. Но никой от тях не спира.

– Сигурно като млада сте били много красива. Освен това сте се родили и в страна, която уважава своите поданици. Това стигаше ли ви, за да се чувствате щастлива?

– Гордея се, че успях да преодоля всички препятствия.

Дали да не ѝ разкаже? На момичето щеше да му е полезно да научи повече за живота.

– Имах щастливо детство, завърших едно от най-добрите училища в Берн, дойдох да работя в Женева, омъжих се за човека, когото обичах. Правех всичко за него, той също правеше всичко за мен, времето минаваше и дойде пенсионирането. Когато той вече бе свободен да се посвети на всичко онова, за което имаше желание, погледът му стана по-тъжен – може би защото през целия си живот никога не бе мислил за самия себе си. Никога не сме се карали сериозно, нито сме преживявали големи емоционални сътресения, никога не ми е изневерявал, нито ме е оскърбявал пред хората. Живеехме един нормален живот, толкова нормален, че когато той спря да работи, се почувства ненужен, излишен и една година по-късно почина от рак.

Казваше истината, но би могла да повлияе отрицателно на момичето, което стоеше пред нея.

– Както и да е, по-добре е да живееш без изненади – каза тя в заключение. – Може би мъжът ми щеше да умре по-рано, ако нещата бяха различни.

Мария си тръгна с намерението да проучи всичко за фермите. Тъй като бе свободна следобеда, реши да се поразходи и стигна до най-високата част на града, където забеляза малка жълта табела с нарисувано на нея слънце и надпис „Пътят на Сантяго“. Какво беше това? И понеже Мария бе решила да пита за всичко, което не знае, а от другата страна на улицата имаше кафене, тя реши да влезе и да се осведоми.

– Нямам представа – каза ѝ момичето зад бара.

Заведението беше луксозно, кафето струваше три пъти повече от обикновено. Но тъй като тя вече имаше пари, а и бе влязла, си поръча кафе и реши през следващите няколко часа да научи всичко за управлението на фермите. Разтвори книгата ентусиазирано, но не успя да се съсредоточи – беше ужасно скучна. Много по-интересно би било да си поговори на тази тема с някой от клиентите си – те винаги знаеха най-добрия начин да управляват парите си. Плати кафето, стана, благодари на момичето, което я обслужи, остави му голям бакшиш (в това отношение бе станала суеверна и вярваше, че ако даде много, ще получи много), тръгна към вратата и без да си даде сметка колко важен е този миг, чу изречението, което щеше да промени изцяло плановете ѝ, бъдещето ѝ, фермата ѝ, представата ѝ за щастие, женската ѝ душа, мъжкото ѝ поведение, мястото ѝ в света.

– Почакайте малко!

Погледна изненадана в тази посока. Намираше се в почтен бар, а не в „Кобакабана“, където мъжете имат правото да казват това, въпреки че жените можеха да отговорят „ще изляза и ти не можеш да ме спреш“.

Смяташе да се направи, че не го е чула, но любопитството ѝ надделя и тя се обърна в посока към гласа. Видя странна сцена: един мъж на около трийсет години (а може би трябваше да си помисли „момче на около трийсет години“? Нейният свят бе остарял много бързо), с дълга коса, коленичил на пода, с разпръснати около него четки, рисуваше някакъв господин, седнал на стол, с чаша мастика до себе си. Не ги бе забелязала на влизане.

– Не си тръгвайте! Ей сега привършвам този портрет и бих искал да ви нарисувам.

Мария отговори – и с отговора си създаде липсващата в пространството връзка:

– Не, благодаря.

– Във вас има светлина. Позволете ми поне да ви направя ескиз.

Какво означаваше „ескиз“? Какво означаваше „светлина“? Тя все пак продължаваше да бъде суетна жена, колко хубаво би било да има портрет, нарисуван от сериозен художник! Започна да си фантазира: а ако е и прочут? Щеше да я обезсмърти завинаги върху платното! Картината можеше да бъде изложена в Париж или пък в Салвадор, в бразилския щат Баия! Щеше да се превърне в мит!

От друга страна, какво правеше този човек с целия безпорядък около себе си в едно толкова скъпо и вероятно с отбрана клиента кафене?

Отгатвайки мислите ѝ, момичето, което обслужваше клиентите, ѝ прошепна:

– Той е много известен художник.

Интуицията ѝ не я бе излъгала. Мария се опита да запази хладнокръвие.

– Идва тук от време на време и винаги води по някоя прочута личност със себе си. Казва, че му харесва обстановката, че го вдъхновява. Сега рисува пано с хората, които представляват града, поръчано му е от общината.

Мария погледна мъжа, когото рисуваха. Сервитьорката отново прочете мислите ѝ.

– Химик е, направил е революционно откритие. Спечелил е Нобелова награда.

– Не си тръгвайте! – повтори художникът. – Свършвам след пет минути. Поръчайте си нещо за моя сметка.

Сякаш хипнотизирана от заповедта, тя седна на бара, поръча си мастика (понеже не пиеше, единственото, което ѝ хрумна, бе да имитира Нобеловия лауреат) и загледа мъжа, който рисуваше. „Аз не представявам града, вероятно търси нещо друго. Той обаче не е мой тип“, помисли си тя автоматично, повтаряйки това, което винаги си казваше, откакто бе започнала да работи в „Кобакабана“; тази фраза бе спасителният ѝ пояс, доброволният ѝ отказ от капаните, които ѝ поставяше сърцето.

След като си бе изяснила нещата, можеше да изчака малко – може би момичето на бара казваше истината и този мъж щеше да ѝ отвори вратите към един свят, който не познаваше, но за който винаги бе мечтала: нали бе искала да стане модел?

Наблюдаваше сръчността и бързината, с която той довършваше работата си – по всичко личеше, че платното е много голямо, но сега бе сгънато и тя не можеше да види другите лица, нарисувани на него. А ако в момента ѝ се предоставяше нов шанс? Мъжът (решила бе, че е „мъж“, а не „момче“, защото в противен случай щеше да започне да се чувства твърде стара за възрастта си) нямаше вид на човек, който отправя подобно предложение само за да прекара нощта с нея. Както бе обещал, след пет минути той привърши работата си, а през това време Мария се бе замислила за Бразилия, за блестящото си бъдеще и за пълната липса на каквото и да било интерес от нейна страна към нови хора, които биха могли да осуетят тези планове.

– Благодаря ви, вече можете да станете – каза художникът на химика, който сякаш се събуждаше от сън.

И обръщайки се към Мария, пристъпи направо към въпроса.

– Отидете в оня ъгъл и се настанете удобно. Светлината е чудесна.

Сякаш всичко беше нагласено от съдбата, сякаш беше най-естественото нещо на света, сякаш открай време познаваше този човек или бе сънувала този момент и сега знаеше как да постъпи в реалния живот, Мария взе мастиката си, чантата си, книгите за управление на ферми и се отправи към посоченото от мъжа място – една маса близо до прозореца. Той донесе четки, голямото платно, множество малки шишенца, пълни с разноцветни бои, пакет цигари и коленичи в краката ѝ.

– Стойте така, без да се движите!

– Твърде много искате: животът ми е постоянно движение.

Смяташе, че е произнесла блестяща фраза, но младежът не ѝ обърна никакво внимание. Опитвайки се да се държи естествено въпреки погледа му, който я караше да се чувства неудобно, Мария посочи към

прозорца, през който се виждаше улицата и табелата:

– Какво означава „Пътят на Сантяго“?

– Път за поклонение. През средновековието хора от цяла Европа са го изминавали, за да стигнат до един град в Испания – Сантяго де Компостела.

Той сгъна част от платното и приготви четките. А Мария все още не знаеше как да се държи.

– Искате да кажете, че ако тръгна по този път, ще стигна до Испания?

– След два-три месеца. Но мога ли да ви помоля за нещо? Не говорете, скицата няма да ми отнеме повече от десет минути. И махнете този пакет от масата!

– Това са книги – отвърна тя, малко ядосана от заповедническия тон на молбата. Той трябваше да знае, че пред него стои образована жена, която прекарва времето си в библиотеките, а не в магазините. Художникът обаче сам взе пакета и безцеремонно го сложи на пода.

Не бе успяла да го впечатли. Впрочем нямаше никакво намерение да го впечатлява, в момента не беше на работа, щеше да се прави на съблазнителка по-късно, с мъже, които заплащаха добре усилията ѝ. Защо да се опитва да общува с този художник, който може би няма достатъчно пари, за да я покани дори на едно кафе? Един мъж на трийсет години не трябва да носи дълга коса, изглежда смешен. Но защо си мислеше, че той няма пари? Момичето от бара ѝ бе казало, че е известна личност – или това се отнасяше за химика? Погледна дрехите, които той носеше, но и това не ѝ помогна особено; животът я бе научил, че небрежно облечените хора – както беше и в този случай – като че ли имат повече пари от тези, които носят костюм и вратовръзка. „Но защо продължавам да мисля за този мъж? Това, което ме интересува, е картината.“ Десет минути не бяха толкова висока цена за възможността да бъде обезсмъртена на картина. Видя, че той я рисува до наградения химик, и се замисли дали да не поиска накрая някакво заплащане.

– Обърнете лицето си към прозорца.

Тя отново се подчини, без да пита за нищо – което никак не бе характерно за нея. Загледа се в минавачите, в табелата на пътя, представяйки си, че той съществува от векове – път, който е оцелял въпреки прогреса, промените в света, промените в хората. Може би това беше знак, че и картината ще има подобна съдба и след петстотин години ще се намира в някой музей.

Мъжът започна да рисува и колкото повече напредваше, толкова

повече тя губеше радостта си и се чувстваше все по-незначителна. Когато бе влязла в това кафене, се чувстваше сигурна в себе си жена, която е в състояние да вземе много трудно решение – да изостави работата си, от която печелеше добре, за да приеме едно още по-голямо предизвикателство – да управлява ферма в родината си. И сега като че ли отново я бе обзело чувството на несигурност, което една проститутка никога не може да си позволи лукса да изпитва.

Накрая откри причината, която я караше да се чувства неудобно: за пръв път от много месеци някой не я гледаше като предмет, нито като жена, а по начин, който тя не можеше да разбере, въпреки че най-близкото определение беше „той вижда душата ми, страховете ми, уязвимостта ми, неспособността ми да се боря с един свят, за който не знам нищо, но над който се преструвам, че властвам“.

Изглеждаше смешен, сякаш бе изпаднал в транс.

– Бих искала...

– Моля ви, не говорете! – каза мъжът. – Виждам светлината ви.

Никой никога не ѝ бе казвал това. „Виждам твърдите ти гърди“, „виждам изваяните ти бедра“, „виждам екзотичната красота на тропиците“ или най-много „виждам, че искаш да се спасиш от този живот, не желаш ли да ти наема апартамент“ – това бяха думите, които тя бе свикнала да чува, но не и за светлината си... Дали той нямаше предвид залеза на слънцето?

– Вашата собствена светлина – допълни той, давайки си сметка, че тя не е разбрала нищо.

Собствена светлина! Едва ли някой можеше да бъде по-далеч от действителността, отколкото този наивен художник, който въпреки трийсетте си години не бе научил нищо от живота. Всеизвестно е, че жените узряват много по-рано от мъжете, и Мария – въпреки че не бе прекарвала безсънни нощи в разрешаване на душевните си конфликти – бе сигурна поне в едно нещо: че не притежава това, което художникът бе нарекъл „светлина“, а тя тълкуваше като „особено излъчване“. Беше съвсем обикновен човек, страдаше мълчаливо заради самотата си, опитваше се да оправдае всичко, което правеше, преструваше се на силна в моментите на слабост, отказала се бе от всякакви чувства в името на рискованата си работа, но сега, когато приближаваше финала, градеше планове за бъдещето и се разкайваше за миналото – такъв човек не можеше да има „особено излъчване“. Сигурно това беше само начин той да я накара да мълчи и да не протестира, че е принудена да стои неподвижна в позата на глупачка.

„Собствена светлина! Би могъл да измисли нещо друго, като например: имате красив профил.“

Как влиза светлината в един дом? Ако прозорците са отворени. Как влиза светлината в един човек? Ако вратата на любовта е отворена. А нейната категорично не беше отворена. Сигурно не беше добър художник, след като нищо не разбираше.

– Свърших – каза той и започна да прибира нещата си. Мария не помръдна. Искаше ѝ се да го помоли да ѝ покаже картината, но може би щеше да изглежда невъзпитано, може би той щеше да го изтълкува като недоверие към това, което е направил. Любопитството ѝ обаче надделя. Тя го помоли, той се съгласи.

Нарисувал бе само лицето ѝ; приличаше си, но ако бе видяла някъде тази картина, без да познава модела, щеше да си помисли, че жената на нея е много силна, изпълнена със „светлина“, която тя не успяваше да види в огледалото.

– Казвам се Ралф Харт. Ако желаете, мога да ви почерпя още едно питие.

– Не, благодаря.

По всичко изглеждаше, че срещата отива към предвидената от нея тъжна развръзка: мъжът се опитваше да съблазни жената.

– Още две мастики, ако обичате – поръча той, без да обърне внимание на отказа на Мария.

Но какво ли толкова имаше да прави? Да чете досадната книга за управление на ферми. Да се разхожда за стотен път по брега на езерото. Или да разговаря с някого, който бе видял в нея светлина, за която тя не подозираше, и то точно на отбелязаната в календара дата на началото на края на нейния „опит“.

– Какво работиш?

Именно този въпрос Мария не искаше да чува, ето защо бе избягвала да се запознава с мъже, които под някакъв претекст се опитваха да се приближат до нея (което рядко се случваше в Швейцария, като се има предвид дискретността на нейните жители). Какъв отговор би могла да даде?

– Работя в един бар.

Готово. Огромна тежест падна от раменете ѝ и Мария се зарадва на това, което бе научила, откакто дойде в Швейцария: да пита (Кои са кюрдите? Какво означава Пътят на Сантяго?) и да отговаря (работя в един бар), без да се притеснява какво ще си помислят хората.

– Струва ми се, че съм те виждал и по-рано.

Мария усети, че той иска да стигне по-далеч, и вече предвкушаваше малката си победа; художникът, който преди минути ѝ нареждаше какво да прави и изглеждаше абсолютно сигурен в това, което искаше, сега отново се бе превърнал в мъж, който като всички останали мъже се чувстваше неуверен пред една непозната жена.

– А тези книги какви са?

Тя му ги показа. Управление на ферми. Неувереността на мъжа сякаш нарасна.

– Работата ти със секс ли е свързана?

Задал бе въпроса съвсем наслуки. Нима бе облечена като прости-тутка? Така или иначе, трябваше да спечели време. Започваше да се вглежда в себе си, играта ставаше интересна, а и тя нямаше какво да губи.

– Защо мъжете мислят само за това?

Той отново пъкна книгите в чантата.

– Секс и управление на ферми. Две много досадни неща.

Какво? Изведнъж тя се почувства засегната. Как можеше да говори толкова лоши неща за нейната професия? Той не знаеше, наистина, какво точно работи Мария, опитваше се да налучка, но въпреки това тя не можеше да не му отговори.

– Аз пък смятам, че няма нищо по-досадно от живописиста. Застина-ли неща, прекъснато движение, снимка, която никога не прилича на оригинала. Мъртва материя, от която вече не се интересува никой освен художниците, а те самите се смятат за много важни, образовани, различни от другите. Чувал ли си за Хуан Миро? Аз никога не бях чувала за него и това, че веднъж в един ресторант някакъв арабин го спомена, не промени с абсолютно нищо живота ми.

Така и не разбра дали не отиде твърде далеч, защото в това време пристигнаха питиетата и разговорът бе прекъснат. Дватамата постояха така, без да разменят нито дума. Мария реши, че е дошъл моментът да си тръгва, а може би и Ралф Харт си мислеше същото. Но на масата стояха две чаши, пълни с онази ужасна напитка, и това бе претекст да продължават да седят заедно.

– А защо ти е книгата за фермите?

– Какво искаш да кажеш?

– Бил съм на улица „Берн“. След като ми каза къде работиш, се сетих, че съм те виждал и по-рано: в онзи скъп бар. Докато те рисувах обаче, не ми и мина през ума: твоята „светлина“ беше много силна.

Мария усети как земята се залюлява под краката ѝ. За пръв път

изпита срам от това, което вършеше, въпреки че нямаше никакво основание – работеше, за да издържа себе си и семейството си. Той би трябвало да се срамува, че ходи на улица „Берн“; изведнъж цялото очарование от срещата бе изчезнало.

– Вижте какво, господин Харт, въпреки че съм бразилка, от девет месеца живея в Швейцария. И научих, че швейцарците са дискретни хора, защото страната им е много малка, почти всички се познават, както току-що установихме, ето защо никой не разпитва за живота на другите. Вашата реплика беше много неуместна и невъзпитана, но ако целта ви е била да ме унижите, за да се почувствате вие самият по-добре, изгубили сте си времето, господине. Благодаря ви за мастиката, която е ужасна, но която ще изпия до дъно. После ще изпуша една цигара и най-накрая ще стана и ще си тръгна. Вие обаче можете да си излезете веднага, тъй като не е удобно известни художници да седят на една маса с проститутки. Защото аз съм точно такава, знаете ли? Проститутка. Без никаква вина, от главата до петите, от горе до долу – проститутка. И именно в това се крие моята добродетел: че не заблуждавам нито себе си, нито вас. Защото не си струва, вие не заслужавате да ви лъжа. Представяте ли си какво ще стане, ако прочутият химик, който е седнал в другия край на заведението, разбере каква съм?

Тя повиши глас:

– Проститутка! И знаете ли още какво? Точно след деветдесет дни си тръгвам от тази проклетата страна, пълна с пари, много по-образована, умееща да избира хубави вина, с цял куп снимки на снега в чантата си, проумяла същността на мъжете, и това ме кара да се чувствам свободна!

Сервитьорката на бара слушаше, изплашена. Химикът като че ли не обръщаше внимание на това, което ставаше. Но може би го бе казала под влияние на алкохола, поради усещането, че скоро ще се превърне отново в провинциално бразилско момиче, или заради удоволствието да може да каже открито какво работи и да се посмее на реакциите на шокираните посетители, на критичните погледи, на скандализираните физиономии.

– Разбрахте ли ме добре, господин Харт? От горе до долу, от главата до петите аз съм проститутка и това е най-ценното ми качество, най-голямата ми добродетел!

Той нищо не отговори. Дори не помръдна. Мария усети как възвръща самоувереността си.

– А вие сте художник, който не разбира своите модели. Може би седналият там разсеян химик, който спи в момента, всъщност е

железопътен работник. И всички останали хора на вашата картина изобщо не са това, което си мислите. Ако не беше така, никога нямаше да твърдите, че виждате „особена светлина“ в една жена, която, както установихте по време на рисуването, НЕ Е НИЩО ДРУГО ОСВЕН ПРОСТИТУТКА.

Последните думи бяха произнесени бавно, на висок глас. Химикът се събуди, а момичето на бара донесе сметката.

– Това няма нищо общо с проститутката, а с жената, която си – отговори Ралф също така бавно, но тихо, не обръщайки внимание на сметката. – В теб има светлина. Светлината, която се излъчва от силната воля, от някого, който жертва важни неща в името на други, считани от него за по-важни. Очите ти, тази светлина блести в очите ти.

Мария се почувства обезоръжена; не бе приела предизвикателството му. Повярвала бе, че иска само да я съблазни. Забранила си бе да мисли – поне през следващите деветдесет дни, – че на земята съществуват интересни мъже.

– Виждаш ли тази мастика пред теб? – продължи той. – За теб това е само мастика. Аз обаче, тъй като трябва да съм вътре в нещата, които правя, виждам растението, бурите, на които е трябвало да устои, ръката, която го е откъснала, пътуването с кораб от друг континент дотук, миризмите и цветовете, до които това растение се е докоснало и които са станали част от него, преди то да бъде потопено в алкохола. Ако някой ден реша да изобрази подобна сцена, ще нарисувам всичко това, въпреки че след като видиш картината, ще помислиш, че се намираш пред най-обикновена чаша с мастика.

По същия начин, докато ти гледаше улицата и мислеше – уверен съм в това – за Пътя на Сантяго, аз нарисувах детството и юношеството ти, разбитите ти в миналото мечти, мечтите ти за бъдещето, волята ти, която най-силно ме заинтригува. Когато ти погледна картината...

Мария изостави отбранителната позиция, знаейки, че ще ѝ е много трудно отново да я заеме впоследствие.

– Видях тази светлина... въпреки че там бе седнала само една жена, която много прилича на теб.

Отново настъпи неловко мълчание. Мария погледна часовника си.

– Трябва да тръгвам след малко. Защо каза, че сексът е досаден?

– Ти трябва да знаеш това по-добре от мен.

– Знам го, защото такава ми е работата. Правя едно и също нещо всеки ден. Но ти си мъж на трийсет години...

– На двайсет и девет...

– ...млад, привлекателен, известен, би трябвало тези неща да те интересуват и да не ти се налага да ходиш на улица „Берн“, за да си намиращ компания.

– Напротив, налагаше ми се. Правил съм секс с някои твои колежки не защото ми е било трудно да си намеря компания. Проблемът ми се крие в мен самия.

Мария изпита мъничко ревност и се изплаши. Сега разбра, че наистина трябва да си тръгне.

– Това беше последният ми опит. Вече се отказах – рече Ралф и започна да прибира пръснатите по земята неща.

– Някакъв физически проблем ли имаш?

– Нямам никакъв проблем. Просто изпитвам безразличие.

Не беше възможно.

– Плати сметката! Нека да повървим заедно. Всъщност смятам, че много хора изпитват същото, но никой не си го признава; хубаво би било да поговоря с някого, който е толкова искрен.

Тръгнаха по Пътя на Сантяго, който се изкачваше нагоре, слизаше надолу и стигаше до реката, после до езерото, после до планините и свършваше някъде далеч в Испания. Минаваха край хора, които се връщаха от обяд, майки с бебешки колички, туристи, които правеха снимки на хубавата яхта на сред езерото, мюсюлмански жени, чиито глави бяха обвити в шалове, момчета и момичета, които бягаха за здраве. Всички тези хора бяха поклонници, търсещи митичния град Сантяго де Компостела, който може би дори не съществуваше, а бе само легенда, в която хората имат нужда да вярват, за да придадат някакъв смисъл на живота си. По пътя, изминат от толкова много хора преди толкова време, сега вървяха един мъж с дълга коса, носещ тежка торба, пълна с четки, бои, платна, моливи, и едно момиче, малко по-младо от него, чиято чанта бе пълна с книги за управление на ферми. На нито един от двамата не му хрумна да попита защо тръгват заедно на поклонение, тъй като това бе най-естественото нещо на света, той знаеше всичко за нея, въпреки че тя не знаеше нищо за него.

Ето защо реши да попита – нали сега разпитваше за всичко. В началото той скромничеше, но тя знаеше как да изкопчи нещо от един мъж и той накрая ѝ разказа, че е бил женен два пъти (рекорд, като се има предвид, че е на двайсет и девет години!), много е пътувал, запознавал се е с крале, известни писатели, бил е на незабравими приеми. Роден бе в Женева, но бе живял в Мадрид, Амстердам, Ню Йорк и в един град в Южна Франция, Тарб, който не бил включен в нито една по-голяма

туристическа обиколка, но който той обожавал поради близостта на планината и топлината в сърцата на неговите жители. Талантът му бил открит, когато бил на двайсет години. Някакъв известен търговец на художествени произведения се отбил съвсем случайно в един японски ресторант в родния му град, а този ресторант бил украсен с негови картини. Спечелил бе много пари, беше млад, здрав, можеше да прави каквото си поиска, да отиде навсякъде, да се среща с когото пожелае, изживял бе всички удоволствия, които един човек може да изживее. Занимаваше се с това, което му харесваше, и въпреки всички тези неща, слава, пари, жени, пътешествия, беше нещастен и единствената радост в живота му беше работата.

– Сигурно жените са те накарали да страдаш? – попита тя и веднага си даде сметка, че въпросът ѝ е глупав, може би го бе прочела в някой наръчник от рода на „Всичко, което жените трябва да знаят, за да завладеят един мъж“.

– Никога не са ме карали да страдам. И двата ми брака бяха щастливи. Изневерявах ми и аз изневерявах, както във всяко нормално семейство. Но след като минеше известно време, сексът преставаше да ме интересува. Продължавах да ги обичам, да чувствам липсата им, но сексът... защо всъщност говорим за секс?

– Защото, както каза ти самият, аз съм проститутка.

– Животът ми не е кой знае колко интересен. Живот на художник, който е постигнал успех, докато е още млад, което се среща рядко, и то в живописата, което се среща още по-рядко. Художник, който днес може да нарисува всякаква картина и ще получи добри пари за нея, въпреки че критиците ще се ядосат, тъй като смятат, че само те разбират от изкуство. Хората мислят, че имам отговор за всичко, и колкото повече мълча, за толкова по-умен ме смятат.

Той продължи да разказва живота си: всяка седмица го канели на някакво събитие някъде по света. Имал агентка, която живеела в Барселона – знае ли Мария къде се намира този град? Да, Мария знаеше, намира се в Испания. Въпросната агентка се занимавала с всичко, което е свързано с пари, покани, изложби, но никога не го принуждавала да прави неща, които не му харесват, понеже след много години труд били постигнали известна стабилност на пазара.

– Интересна ли ти е моята история? – попита той, а в гласа му прозвуча нотка на несигурност.

– Бих казала, че е много различна история. Мнозина биха искали да са на твоето място.

Ралф поиска да научи повече за Мария.

– Аз мога да бъда три различни жени в зависимост от това какво търсят мъжете. Наивното момиченце, което гледа мъжа с възхищение и се преструва, че е впечатлено от неговите истории за власт и слава. Фаталната жена, която веднага атакува онези, които се чувстват несигурни, и действайки по този начин, взема нещата в свои ръце и мъжете се отпускат, тъй като вече няма за какво да се тревожат. И най-накрая Отзивчивата майка, която дава съвети и изслушва – с вид на човек, който всичко разбира – истории, които влизат през едното ѝ ухо и излизат през другото. Коя от трите искаш да опознаеш?

– Теб самата.

Мария разказа всичко, защото изпитваше нужда да го разкаже – правеше го за пръв път, откакто бе напуснала Бразилия. Накрая откри, че въпреки необичайната професия не ѝ се бе случило нищо вълнуващо освен седмицата в Рио де Жанейро и първия месец в Швейцария. От къщи отиваше на работа, от работа се прибираще къщи – и нищо повече.

Когато свърши разказа си, седяха в друго кафене, намиращо се този път в другата част на града, далеч от Пътя на Сантяго, и всеки размишляваше върху съдбата на другия.

– Липсва ли нещо? – попита тя.

– Трябва да си кажем „доскоро“.

Да. Защото този следобед не беше като другите. Тя се чувстваше разтревожена, напрегната поради това, че бе отворила една врата и не знаеше как да я затвори.

– Кога ще мога да видя картината?

Ралф ѝ подаде визитната картичка на агентката си в Барселона.

– Обади ѝ се след шест месеца, ако все още си в Европа. Изложбата „Лицата на Женева“, която включва портрети на прочути и на съвсем неизвестни хора, ще бъде показана за пръв път в една галерия в Берлин. След това ще обиколи Европа.

Мария си спомни за календара, за деветдесетте дни, които оставаха, за опасността, която би могла да крие всяка една връзка.

„Кое е по-важно в този живот? Да живея или да се преструвам, че съм живяла? Да рискувам в този миг, да кажа, че това е най-хубавият следобед, който съм прекарала в този град? Да му благодаря, че ме е изслушал, без да критикува или да прави забележки? Или чисто и просто да облека ризницата на силната жена с особена светлина и да си тръгна, без да казвам нищо?“

Докато вървяха по Пътя на Сантяго и тя разказваше собствения си

живот, се чувстваше щастлива. Би могла да спре дотук – все пак бе получила голям подарък от съдбата.

– Ще те потърся – каза Ралф Харт.

– Не го прави! Скоро ще си тръгна за Бразилия. А и няма какво да добавим повече.

– Ще те потърся като клиент.

– За мен това ще бъде унижение.

– Ще те потърся, за да ме спасиш.

Още в самото начало той бе споменал за безразличието си към секса. Прииска й се да му каже, че и тя изпитва същото, но се овладя – и без това бе отишла твърде далеч, по-разумно бе да замълчи.

Колко трогателно! Отново я бе заговорило момче, но не за да й поиска молив, а малко компания. Вгледа се в миналото си и за пръв път прости на самата себе си: вината не беше нейна, а на неувереното в себе си хлапе, което се бе отказало след първия опит. Бяха деца, а децата постъпват точно така – нито тя, нито момчето бяха виновни и това й донесе голямо облекчение, почувства се по-добре, не бе пропуснала първия шанс в живота си. Всички го правят, това е част от пътя на себеопознаването, който човешкото същество изминава в търсене на другата част от себе си, това е нещо обикновено.

Сега обаче ситуацията беше различна. Колкото и основателни да бяха причините, които би могла да изтъкне (отивам в Бразилия, работя в един бар, нямаме време да се опознаем добре, не искам да правя секс с теб, любовта не ме интересува, искам да науча как се управлява ферма, нищо не разбирам от живопис, живеем в различни светове), животът й отправяше предизвикателство. Не беше вече дете, трябваше да избира.

Предпочете да не отговори. Стисна ръката на художника, както беше обичаят в тази страна, и си тръгна към къщи. Ако той наистина беше мъжът, който й се искаше да бъде, нямаше да се обезкуражи от нейното мълчание.

Откъс от дневника на Мария, написан в същия този ден:

Днес, докато се разхождахме край езерото по странния Път на Сантяго, мъжът, който беше с мен – един художник, чийто живот е съвсем различен от моя, хвърли едно камъче във водата. На мястото, където то падна, се появиха малки кръгове, които започнаха да се разширяват, да се разпростират, докато стигнаха до една патица, която минаваше оттам случайно и нямаше нищо общо с камъка. Вместо да се изплаши от неочакваната вълна, тя реши да си поиграе с нея.

Няколко часа преди тази сцена влязох в едно кафене, чух един глас, сякаш Бог бе хвърлил камък на това място. Вълните на разпръскваната енергия достигнаха до мен и до един мъж, който рисуваше картина в ъгъла. Той усети вибрациите им, аз също. А сега?

Художникът знае кога е срещнал подходящ модел. Музикантът знае кога инструментът му е добре настроен. Имам чувството, че някои изречения в моя дневник не са написани от мен, а от една жена, излъчваща „светлина“ – това съм самата аз, но отказвам да се възприемам като такава.

Мога да отида по-далеч. Но мога също така, като патицата в езерото, да се забавлявам и да се радвам на вълната, която се появи внезапно и набразди повърхността на водата.

Този камък си има име: страст. С нея може да се назове красивата и разтърсваща среща между двама души, но не се изчерпва с това. Тя е във въодушевлението, породено от неочакваното, в желанието да направиш нещо с жар, в убедеността, че ще постигнеш мечтата си. Страстта осейва живота ни със знаци, които да ни водят, и аз съм тази, която трябва да разчете тези знаци.

Бих искала да вярвам, че съм влюбена. В някого, когото не познавам и който е извън плановете ми. Всички тези месеци на самоконтрол, на отказ от любовта, имаха точно обратния резултат: увлякох се по първия мъж, който ми обърна по-специално внимание.

Добре, че не му взех телефона и не знам къде живее, така ще го изгубя, без да се обвинявам, че съм пропуснала шанса си.

А ако наистина се случи така, дори и да съм го пропуснала, спечелих поне един щастлив ден в живота си. Като се има предвид какъв е светът, един щастлив ден е почти чудо.

Когато същата вечер тя влезе в „Копакабана“, той беше там и я чакаше. Беше единственият клиент. Милан, който следеше с известно любовитство живота на бразилката, си помисли, че е изгубила битката.

– Ще пиеш ли нещо?

– Трябва да работя. Не мога да си губя времето.

– Аз съм клиент. Правя ти професионално предложение.

Този мъж, който целия следобед в кафенето изглеждаше толкова самоуверен, който боравеше толкова добре с четката, срещаше се с велики личности, имаше агентка в Барселона и сигурно печелеше много пари, сега показваше уязвимостта си; беше попаднал в неподходяща среда, не се намираше вече в романтичното кафене близо до Пътя на Сантяго. Очарованието на следобеда изчезна.

– И тъй, ще пиеш ли нещо?

– Ще пия, но не сега. Днес съм заета с клиенти, които ме очакват.

Милан чу края на изречението; излъгал се бе, момичето не бе попаднало в капана на любовните обещания. Въпреки това към края на същата тази вечер с оскъдна клиентела той се запита защо тя бе предпочела компанията на старец, на посредствен счетоводител и на застрахователен агент.

Всъщност проблемът беше неин. След като си плащаше комисионната, не бе той човекът, който да решава с кого тя да прави секс и с кого не.

Из дневника на Мария, след вечерта, прекарана със стареца, счетоводителя и застрахователния агент:

Какво иска този художник от мен? Не разбира ли, че сме от различни страни, с различна култура, от различен пол? Или си мисли, че аз знам повече за удоволствието от него и иска да научи нещо от мен?

Защо не ми каза нищо друго освен „аз съм клиент“? Нима му бе толкова трудно да ми каже „липсваше ми“ или „прекарахме заедно прекрасен следобед“. Аз щях да му отговоря по същия начин (нали съм професионалистка!), но той е длъжен да разбере, че съм неуверена, защото съм жена, и съм уязвима, въпреки че в бара съм друг човек.

Той е мъж. Освен това е и артист: длъжен е да знае, че основната цел на човешкото същество е да разбере тоталната любов. Любовта не е в другия, тя е в самите нас; ние я събуждаме. Но за

да я събудим, се нуждаем от другия. Вселената придобива смисъл само когато намерим някого, с когото да споделим нашите емоции. Той е изморен от секс? И аз, но в същото време нито той, нито аз знаем какво е секс. В нас постепенно умира едно от най-важните неща в живота – затова трябва да бъде спасена от него, трябва да го спася, но той не ми остави правото на избор.

Беше изплашена. Започваше да разбира, че след толкова месеци на самоконтрол напрежението, душевните трусове, вулканът в душата й бяха готови да изригнат, и в мига, когато това се случеше, тя нямаше да може да контролира повече чувствата си. Какъв бе този художник, който може би я бе излъгал за живота си и с когото бе прекарала само няколко часа, без да я докосне, без да се опита да я съблазни – нима можеше да има нещо по-лошо от това?

Защо усещаше в сърцето си признаци на тревога? Защото смяташе, че той изпитва същото – сигурно обаче се заблуждаваше. Ралф Харт искаше да се срещне с жена, която да е в състояние да разпали огъня, който почти бе изгаснал; искаше да я превърне в своята велика богиня на секса, с нейната „особена светлина“ (поне в това изглеждаше искрен), готова да вземе ръцете му в своите и да му покаже пътя, по който той да се върне към живота. Едва ли Ралф Харт можеше да си представи, че Мария изпитваше същото безразличие, че и тя имаше проблеми (дори след като бе правила секс с толкова много мъже, никога не бе достигнала до оргазъм по време на половия акт) и че същата тази сутрин бе кроила планове за триумфалното си завръщане в родината.

Защо мислеше за него? Защо мислеше за някого, който в същия този момент може би рисуваше друга жена, казвайки й, че в нея има особена „светлина“ и че може да се превърне в неговата богиня на секса?

„Мисля за него, защото имах възможността да разговарям.“

Смешна причина! Нима мислеше и за библиотекарката? Не, разбира се. Мислеше ли за Ния, филипинката, единствената от всички момичета в „Копакабана“, с която можеше отчасти да споделя чувствата си? Не, не мислеше. А с тях двете се виждаше често и компанията им й бе приятна.

Опита се да насочи вниманието си към горещината навън или към супермаркета, в който не бе успяла да напазарува предишния ден. Написа дълго писмо на баща си, пълно с подробности във връзка с фермата, която би искала да купи – това щеше да зарадва семейството й. Не му писа точната дата на завръщането си, но намекна, че ще е скоро. Спа,

събуди се, отново заспа и отново се събуди. Разбра, че книгата за управление на ферми сигурно е много добра за швейцарците, но не става за бразилците – живееха в два съвсем различни свята.

Следобеда усети, че душевните трусове, вулканът, напрежението в нея постепенно намаляваха. Поотпусна се; и друг път ѝ се бе случвало да се увлече така внезапно по някой мъж, като за щастие чувството изчезваше още на другия ден и светът отново ставаше същият. Имаше родители, които я обичаха, един мъж, който я очакваше и който ѝ пишеше много често, разказвайки ѝ колко се е разраснал магазинът за платове. Дори и да решише да вземе самолета още тази вечер, Мария имаше достатъчно пари, за да купи поне една ферма. Бе преодоляла най-тежкия период, езиковата бариера, самотата, първия ден в ресторанта с арабина, начина, по който бе успяла да накара душата си да не протестира срещу това, което правеше с тялото си. Бе открила мечтата си и бе способна на всичко, за да я постигне. Впрочем тази мечта не включваше мъже. Или поне не включваше мъже, които не говорят майчиния ѝ език и не живеят в родния ѝ град.

Когато душевният трус премина, Мария разбра, че отчасти вината е и нейна. Защо не му бе казала още в онзи миг: "Аз съм точно толкова самотна и нещастна, колкото и ти, вчера ти видя в мен „светлина“ и това беше най-хубавото и най-искреното нещо, което ми е казвал някой мъж след пристигането ми тук."

По радиото бяха пуснали една стара песен: „Любовта ми умира преди още да се е родила“. Това беше точно нейният случай, нейната съдба.

Откъс от дневника на Мария, два дни след като нещата се върнаха към нормалния си ход:

Когато човек е влюбен, той престава да се храни, да спи, да работи, да е спокоен. Много хора се плашат, тъй като щом се появи любовта, тя разрушава всичко старо, което среща по пътя си.

Никой не иска в неговия свят да настъпи хаос. Ето защо мнозина успяват да премахнат тази опасност и не позволяват на един дом с изгнили основи да рухне. Това са архитектите на отживелиците неща.

Други разсъждават по коренно различен начин: те се отдават, без да мислят, надявайки се да намерят в любовта решения за всичките си проблеми. Прехвърлят върху другия цялата

отговорност за своето щастие, но също и иглата вина за евентуалното си нещастие. Намират се или в постоянна еуфория, тъй като им се е случило нещо чудесно, ши са потиснати, тъй като неочакваното събитие е разрушило всичко.

Да избягаш от любовта или сляпо да ѝ се отдадеш – кое от двете е по-малко разрушително?

Не знам.

На третия ден, сякаш възкръснал от света на мъртвите, Ралф Харт се появи отново – дори бе закъснял малко, тъй като Мария вече разговаряше с някакъв клиент. Когато го видя обаче, тя любезно каза на другия, че не ѝ се танцува и че чака някого. Едва тогава си даде сметка, че го е очаквала през цялото време. И в този миг прие всичко, което съдбата бе поставила на пътя ѝ.

Не се възпротиви, дори бе доволна, можеше да си позволи този лукс, защото един ден щеше да напусне Женева, знаеше, че подобна любов е невъзможна, и въпреки това, понеже не очакваше повече нищо, щеше да получи всичко, на което все още се надяваше на този етап от живота си.

Ралф я попита дали иска да пие нещо и Мария си поръча плодов коктейл. Собственикът на бара, давайки си вид, че е зает с миенето на чаши, погледна неразбиращо към бразилката: какво ли я бе накарало да промени намеренията си? Надяваше се, че тя няма да отпрати клиента, след като си изпие коктейла, и се зарадва, когато той я заведе на дансинга. Спазваха ритуала, нямаше причина за притеснение. Мария усещаше ръката му на кръста си, лицето му, долепено до нейното. Слава богу, че музиката беше много силна и не позволяваше каквото и да е разговор. Един плодов коктейл не стигаше, за да придобие смелост, и малкото думи, които размениха, бяха съвсем банални. Сега всичко беше въпрос на време: щяха ли да отидат в хотел? Щяха ли да правят секс? Сигурно нямаше да е трудно, след като той бе казал, че не се интересува от секс, щеше да ѝ се наложи чисто и просто да изпълни професионалните си задължения. Това щеше да изтрие у нея и най-малката следа от евентуална любов – и тя самата не знаеше защо се бе измъчвала толкова след първата им среща. Тази вечер Мария щеше да бъде Отзивчивата майка. Ралф Харт беше само един отчаян мъж, като него имаше милиони други мъже. Ако изиграеше добре ролята си, ако успееше да следва плана, който бе начертала за самата себе си, откакто бе започнала да работи в „Копакабана“, нямаше защо да се притеснява. Много бе рисковано да

допусне до себе си този мъж, особено сега, когато усещаше миризмата му – и тя ѝ харесваше, – докосването му – и то ѝ харесваше, – и бе открила, че го очаква – а това вече не ѝ харесваше.

За четирийсет и пет минути вече бяха изпълнили целия ритуал и мъжът се приближи до съдържателя на бара.

– Ще я взема за цялата вечер. Ще платя като за трима клиенти.

Собственикът вдигна рамене и отново си помисли, че бразилското момиче накрая ще падне в капана на любовта. Мария на свой ред се изненада: не знаеше, че Ралф Харт познава толкова добре правилата.

– Хайде да отидем у дома.

„Може би това е най-доброто решение“, помисли си тя. И въпреки че подобно нещо беше против всички наставления на Милан, в този случай тя реши да направи изключение. Освен че щеше да разбере дали е женен, или не, щеше да види как живеят прочутите художници и някой ден можеше да напише нещо за вестника в родния си град – за да разбере всички, че по време на престоя си в Европа се е движила в интелектуални и артистични кръгове.

„Какво абсурдно оправдание!“

Половин час по-късно те пристигнаха в едно селце, което се казваше Колони и се намираще недалеч от Женева; имаше си всичко – църква, хлебарница, кметство. А той самият живееше в истинска къща на два етажа, а не в апартамент! Първата ѝ преценка: сигурно има много пари! Втората ѝ преценка: ако беше женен, нямаше да се осмели да я доведе тук, защото винаги има любопитни хора.

И тъй, беше богат и неженен.

Влязоха в коридор с едно стълбище, което водеше към втория етаж, но те продължиха направо и стигнаха до двете стаи, които гледаха към градината зад къщата. В едната от стаите имаше голяма маса, а стените бяха покрити с картини. В другата стая имаше няколко дивана, столове, етажерки, пълни с книги, мръсни пепелници, чаши, които са били използвани отдавна, но още стояха тук.

– Мога да направя кафе.

Мария завъртя глава в знак на несъгласие. Не, не можеш да направиш кафе. Все още не можеш да се отнасяш с мен по по-различен начин. Отправлям предизвикателство към собствените си демони, като правя точно обратното на това, което си обещах. Но нека не избързваме; днес ще изиграя ролята на проститутка, приятелка или Отзивчива майка, въпреки че в душата си съм Дете, което се нуждае от милувка. Накрая, когато всичко свърши, можеш да ми направиш кафе.

– В дъното на градината е студиото ми, там е и душата ми. А тук, между всички тези картини и книги, са мозъкът ми и мислите ми.

Мария се замисли за собствения си дом. Нямахме градина в дъното на двора. Нямахме и книги, с изключение на взетите от библиотеката, тъй като не беше нужно да харчи пари за нещо, което би могла да получи безплатно. Нямахме и картини, само един плакат на Цирка на акробатите от Шанхай, чиито представления тя мечтаеше да гледа. Ралф взе бутилката с уиски и предложи да й налее.

– Не, благодаря.

Той си наля и изпразни чашата наведнъж – без да сложи лед, без да губи време. Заговори на интелектуални теми, но Мария знаеше, че колкото и интересен да й се струваше разговорът, този мъж се страхуваше от онова, което щеше да се случи, след като сега бяха вече сами. Мария отново владееше положението.

Ралф си наля още едно уиски и сякаш между другото спомена:

– Имам нужда от теб.

Пауза. Дълго мълчание. Не му помагай да наруши мълчанието, нека да видим как ще продължи.

– Имам нужда от теб, Мария. В теб има светлина, въпреки че все още не ми вярваш и смяташ, че се опитвам чисто и просто да те съблазня с този разговор. Не ме питай: „Защо аз? Какво толкова особено има в мен?“ В теб няма нищо особено, нищо, което да мога да обясня на самия себе си. Но – такива са мистериите на живота – не съм в състояние да мисля за нищо друго.

– Нямахме да те питам това – излъга тя.

– Ако се постарая да намеря обяснение, бих казал следното: жената, която е пред мен, е успяла да преодолее страданието и да го превърне в нещо положително, в творческо начало. Но това не е достатъчно, за да обясни всичко.

Ставаше все по-трудно да се измъкне. Той продължи:

– Ами аз? С цялата ми творческа енергия, с всичките ми картини, за които си съперничат и които желаят да имат галерии от целия свят, с моята осъществена мечта, с моето селце, което знае, че съм разглезено дете, с моите жени, които никога не се опитват да измъкнат от мен издръжка или нещо подобно, с доброто ми здраве, хубавата ми външност, с всичко това, за което един мъж може само да мечтае? Ето ме тук пред една жена, която срещнах в едно кафене и с която прекарах само един следобед, и на която казвам: „Имам нужда от теб.“ Знаеш ли какво е самота?

– Знам какво е.

– Но не знаеш какво е да си самотен, когато имаш възможност да бъдеш с когото си поискаш, когато получаваш всяка вечер покана за някой прием, коктейл, театрална премиера. Когато телефонът ти непрекъснато звъни и те търсят жени, които обоават картините ти, които ти казват, че биха искали да вечерят с теб – те са красиви, интелигентни, възпитани. Но нещо те отблъсква от тях и ти казва: не отивай! Няма да се забавляваш. Ще прекараш още една вечер, опитвайки се да ги впечатлиш, ще изразходваш енергията си, за да доказваш на самия себе си, че можеш да съблазниш целия свят.

И тъй, оставам си вкъщи, влизам в ателието си, търся светлината, която видях в теб, защото успявам да я видя само когато работя.

– Нима бих могла да ти дам нещо, което нямаш? – отвърна тя, чувствайки се малко унижена поради това, което бе споменал за другите жени, но нали в крайна сметка той бе платил, за да бъде тя до него.

Ралф изпи третото си уиски. Мария проследи мислено алкохола, който пареше гърлото и стомаха му, влезаше в кръвта му и го изпълваше със смелост. Тя също се почувства пияна, въпреки че не бе пила нито капка. Гласът на Ралф Харт прозвуча по-уверено.

– Добре. Не мога да купя любовта ти, но ти каза, че знаеш всичко за секса. Научи ме тогава. Или пък ми разкажи нещо за Бразилия. Независимо какво, стига да мога да постоя до теб.

Ами сега?

– Познавам само два града в Бразилия: родния си град и Рио де Жанейро. Колкото до секса, не вярвам, че мога да те науча на нещо. Вече съм почти на двайсет и три, ти си само с шест години по-възрастен от мен, но знам, че си живял много по-интензивно. Познавам мъже, които ми плащат, за да правя това, което те искат, а не това, което искам аз.

– Вече съм правил всичко, което един мъж може да си мечтае да прави с една, две, дори с три жени едновременно. Не знам обаче дали съм научил много.

Отново настъпи мълчание, но този път беше ред на Мария да заговори. Той не ѝ помогна – така както и тя не му бе помогнала преди това.

– Като професионална проститутка ли искаш да се държа?

– Искам да се държиш както на теб ти харесва.

Не, не бе възможно той да го е казал, защото именно това желаше да чуе тя. Отново усети душевния трус, вулкана, бурята. Невъзможно беше да се измъкне от собствения си капан, щеше да изгуби този мъж, без никога да го е имала наистина.

– Ти знаеш как, Мария. Научи ме! Може би това ще ме спаси, ще спаси и теб, ще ни върне обратно към живота. Имаш право, по-възрас-тен съм от теб само с шест години, но въпреки това изживяното от мен стига за няколко живота. Житейският ни опит е съвсем различен, но и двамата сме отчаяни. Единственото, което ни успокоява, е да сме заедно.

Защо ѝ казваше тези неща? Не бе възможно и въпреки това беше истина. Бяха се видели само веднъж и вече се нуждаеха един от друг. А какво би станало, ако продължат да се срещат – истинска катастрофа! Мария бе умна жена, бе чела много през последните месеци, наблюдавала бе поведението на хората; имаше цел в живота, но имаше също така и душа, която трябваше да опознае, за да открие в нея „светлината“.

Уморена бе да продължава да бъде такава, каквато бе, и въпреки че предстоящото завръщане в Бразилия бе интересно предизвикателство, тя все още не бе научила всичко. Ралф Харт беше приел много предизвикателства, бе научил всичко, а сега искаше от едно момиче, от една проститутка, от една Отзивчива майка да го спаси. Какъв абсурд!

И други мъже преди него се бяха държали по същия начин. Мнозина не бяха успели да получат ерекция, други искаха от нея да се държи с тях като с деца, трети ѝ казваха, че я искат за съпруга, тъй като ги възбуждала мисълта да знаят, че жена им е имала много любовници. Въпреки че все още не се бе срещала с нито един от „специалните клиенти“, вече бе открила необятната вселена от фантазии, в които живее човешката душа. Всеки обаче бе свикнал със своя свят и никога не казваше „отведи ме отгук“. Напротив, искаха да заведат в своя свят Мария.

И макар че всички тези мъже винаги ѝ бяха давали малко пари и бяха отнемали цялата ѝ енергия, не бе възможно тя да не е научила нищо. Впрочем, ако някой от тях наистина търсеше любовта и ако сексът беше само част от това търсене, как би желала тя да се държат с нея? Какво би трябвало да се случи на първата среща?

Какво наистина би искала да се случи?

– Да получа подарък – каза Мария.

Ралф Харт не разбра. Подарък? Той вече ѝ бе платил предварително в таксито за цялата вечер, тъй като познаваше правилата. Какво искаше да каже Мария с това? Изведнъж тя си бе дала сметка, че в настоящия миг е открила какво трябва да изпитат един мъж и една жена. Хвана го за ръцете и го заведе в една от стаите.

– Няма да се качваме в спалнята – каза Мария. Изгаси почти всички лампи, седна на килима и поиска той да седне срещу нея. Забеляза, че в

стаята има камина.

– Запали камината!

– Но сега е лято.

– Запали камината! Ти искаш аз да насочвам стъпките ни тази вечер, точно това и правя.

Тя го погледна непреклонно, надявайки се той да открие отново нейната „светлина“. И Ралф я откри, защото отиде в градината, донесе оттам няколко цепеници, намокрени от дъжда, сложи в камината няколко стари вестника, за да изсуши огънят цепениците, и ги запали. Отиде до кухнята, за да си налее още уиски, но Мария го спря.

– Ти попита ли ме какво искам?

– Не те попитах.

– Знай тогава, че човекът, с когото си, трябва да съществува. Помисли за него! Помисли дали той не иска уиски, джин или кафе! Попитай го какво иска!

– Какво искаш да пиеш?

– Вино. Бих желала и ти да пиеш същото.

Той остави бутилката с уиски и се върна с бутилка вино. Цепениците вече се бяха разгорели; Мария изгаси малкото лампи, които светеха, и сега стаята бе сгривана единствено от пламъците. Държеше се така, сякаш открай време знае коя е първата крачка: да признаеш правото на съществуване на другия, да знаеш, че той е тук.

Отвори чантата си и намери в нея писалка, която бе купила в един супермаркет. Но и всеки друг предмет би могъл да ѝ послужи.

– Това е за теб. Когато я купих, исках да имам нещо, с което да си записвам идеите във връзка с управлението на фермите. Използвах я два дни, работих доста и се изморих. В нея се съдържа част от потта ми, от концентрацията ми, от волята ми и сега ти я подарявам.

Тя постави нежно писалката в ръката на Ралф.

– Вместо да ти купя нещо, което ти наистина би искал да имаш, давам ти нещо, което наистина е мое. Подарък в знак на уважение към човека, който е пред мен, с който го моля да разбере колко е важно за мен да бъде до него. Сега този човек притежава една малка част от мен самата, която му подарих съвсем спонтанно и доброволно.

Ралф стана, отиде до етажерката и се върна с някакъв предмет в ръка, който подаде на Мария.

– А това е вагон от електрическо влакче, което имах като дете. Не ми беше позволено да си играя с него самичък, понеже баща ми казваше, че влакчето било скъпо, американско. Не ми оставаше нищо друго,

освен да чакам той да благоволи да сглоби влакчето в средата на стаята, но обикновено в неделя по цял ден слушаше опери. Ето защо влакчето оцеля, но в детството ми то не ми носеше никаква радост. Там горе пазя всички релси, локомотива, къщите, дори и книжката с упътването; защото имах влакче, което не беше мое, с което не играех.

По-добре щеше да е да го бях счупил заедно с всички останали играчки, които съм получавал и за които дори не си спомням, защото стремежът към разрушение е част от начина, по който детето открива света. Този непокътнат влак обаче винаги ми напомня за една част от детството ми, която не съм изживял, защото е била твърде ценна или пък твърде претоварена с работа за баща ми. Или може би защото всеки път, когато сглобяваше влакчето, той се страхуваше да не би да прояви обичта си към мен.

Мария се загледа в огъня. Случваше се нещо важно – и то не се дължеше нито на виното, нито на приятната обстановка, а на размяната на подаръците.

Ралф също се обърна към камината. Седяха мълчаливи, слушайки прашенето на пламъците. Пиеха вино и сякаш не беше нужно да говорят, да казват каквото и да било, да правят нещо. А само да стоят тук, един до друг, и да гледат в една и съща посока.

– В моя живот има много непокътнати влакчета – каза Мария след дълга пауза. – Едно от тях е сърцето ми. И аз играех с него само когато другите поставяха релсите, а те невинаги го правеха в подходящия момент.

– Но ти си обичала.

– Да, обичала съм. Много съм обичала. Толкова съм обичала, че когато моята любов ми поиска подарък, се изплаших и избягах.

– Не разбирам.

– Не е и нужно. Уча те на нещо, което и аз самата едва сега открих. Настоящото. Да подариш нещо, което е твое. Да дадеш, преди да поискаш нещо важно. Ти притежаваш моето съкровище: писалката, с която написах някои от мечтите си. Аз притежавам твоето съкровище: вагон от влакче, частта от детството, която не си изживял.

Сега аз поемам върху себе си част от миналото ти, а ти имаш малко от моето настояще. Колко е хубаво!

Изрече всичко това, без да се замисля, без да се учудва на поведението си, сякаш открай време знаеше, че точно така трябва да постъпи. Стана бавно, взе си сакото от закачалката и целуна Ралф Харт по бузата. Той дори не се бе опитал да стане от мястото, където седеше,

хипнотизиран от огъня, мислейки вероятно за баща си.

– Никога не съм знаел защо пазя този вагон. Едва днес разбрах: за да ти го дам в една вечер със запалена камина. Сега къщата стана по-приветлива.

Каза, че на другия ден ще подари останалите неща – релсите, локомотива, таблетките, от които се образуваше пушек – на някое сиропиталище.

– Може би сега този влак е голяма рядкост, тъй като не се произвежда повече, и сигурно струва много пари – отбеляза Мария, но веднага след това съжали за думите си. Касаше се за нещо съвсем различно, за това колко много ни струва понякога раздялата с някакъв предмет.

И за да не каже пак нещо неуместно, тя отново го целуна по бузата и тръгна към вратата. Той продължаваше да гледа огъня и Мария деликатно го помоли да дойде да ѝ отвори.

Ралф стана и тя му обясни, че ѝ е приятно да го гледа как наблюдава огъня, но бразилците вярват в следното суеверие: когато са на гости за пръв път у някого, не бива самите те да отворят вратата на тръгване, защото, ако го сторят, никога повече няма да се върнат в този дом.

– А аз искам да се върна.

– Въпреки че не си съблякохме дрехите и аз не те обладах, дори не те докоснах, ние се любихме.

Тя се засмя. Той ѝ предложи да я закара вкъщи, но Мария отказа.

– Ще дойда утре в „Копакабана“.

– Не го прави! Изчакай една седмица. Научих, че най-трудно е да чакаш, и искам да свикна с това; да знам, че си с мен дори когато не си до мен.

Тя отново крачеше в студената и тъмна нощ, както вече бе правила много пъти в Женева; обикновено тези разходки бяха свързани с тъга, със самота, с желанието да се върне в Бразилия, с носталгията по езика, на който от много време не говореше, с финансови изчисления, с работно време.

Днес обаче тя вървеше, за да срещне себе си, да открие жената, която в разстояние на четирийсет минути бе седяла пред огъня заедно с един мъж и бе пълна със светлина, мъдрост, опит, очарование. Бе видяла лицето на тази жена преди време, когато се разхождаше край езерото и мислеше дали да избере, или не един начин на живот, който не беше нейният – и в същия този следобед жената се бе усмихнала много тъжно. За втори път бе видяла лицето ѝ в едно сгънато платно и сега отново усещаше присъствието ѝ. Хвана такси едва когато това вълшебно

присъствие изчезна и я изостави, както правеше винаги.

По-добре да не мисли за случилото се, за да не помрачи спомена за него, да не позволи на тревогата да измести всичко прекрасно, което току-що бе преживяла. А ако другата Мария съществуваше, тя щеше да се появи в подходящия момент.

Откъс от дневника на Мария, писан в нощта, когато тя получи вагона от влакчето:

Най-дълбоко, най-истинско е желанието ни да се доближим до някого. От този момент нататък следват най-различни реакции, мъжът и жената се включват в играта, но онова, което се е случило преди това – привличането, което ги е събрало, – не може да бъде обяснено. Именно това е недокоснатото желание в чист вид.

Когато желанието се намира в този чист вид, мъжът и жената се влюбват за цял живот, изживяват всеки миг с благоговение, съзнателно, в непрестанно очакване да настъпи подходящият момент, в който да отпразнуват предстоящото благословено преживяване.

Тези хора не бързат, не насилват събитията с необмислени постъпки. Те знаят, че неизбежното ще се прояви, че истинското винаги намира начин да излезе наяве. И когато настъпи моментът, те не се колебаят, не пропускат нито една възможност, не позволяват на нито един вълшебен миг да отлети, защото оценяват значението на всяка секунда.

През следващите дни Мария отново попадна в капана, който толкова много се бе стремил да избегне – но не се чувстваше нито тъжна, нито разтревожена. Напротив: след като вече нямаше какво да губи, беше свободна.

Знаеше, че колкото и романтична да бе ситуацията, един ден Ралф Харт ще разбере, че тя е само проститутка, а той – уважаван художник. Че тя живее в далечна страна, която постоянно е в криза, докато той живее в рая, а животът му е организиран и защитен още от раждането му. Той бе получил образованието си, посещавайки най-добрите колежи и музеи в света, докато тя едва бе завършила средно образование. В края на краищата подобни мечти не траят дълго, освен това Мария бе живяла достатъчно, за да разбере, че действителността се разминава с мечтите

й. Най-голямата ѝ радост в момента бе да заяви на действителността, че не се нуждае от нея и не зависи от нещата, които се случват, за да бъде щастлива.

„Господи, колко съм романтична.“

През следващата седмица тя се опита да открие какво би накарало Ралф Харт да се чувства щастлив; той ѝ бе възвърнал достойнството и „светлината“, които тя смяташе за безвъзвратно изгубени. Единственият начин да му се отблагодари беше чрез това, което той смяташе, че за нея е най-важното: секса. И тъй като в рутината на „Копакабана“ нямаше кой знае какво разнообразие, тя реши да потърси други източници.

Изглежда няколко порнографски филма и отново не откри нищо интересно – с изключение понякога на разликата в броя на партньорите. Тъй като филмите не ѝ помогнаха особено, за пръв път, откакто бе дошла в Женева, тя реши да си купи книги, въпреки че не смяташе за особено практично да пълни дома си с неща, които щеше да прочете само веднъж. Отиде в една книжарница, която бе видяла, разхождайки се с Ралф по Пътя на Сантяго, и попита дали имат нещо на тази тема.

– О, много неща – отвърна младата продавачка. – Като че ли хората се интересуват само от това. Освен в специалния отдел във всички книги, които виждате, има поне по една секс сцена. Дори и сексът да е скрит зад красиви любовни истории или зад сериозни научни трудове върху човешкото поведение, факт е, че хората мислят само за това.

С нейния богат опит Мария знаеше, че момичето се заблуждава: хората искаха да мислят по този начин, защото смятаха, че целият свят се интересува само от тази тема. Подлагаха се на диети, използваха перуки, стояха с часове във фризьорските салони или фитнес залите, обличаха се предизвикателно, опитваха се да разпалят желаната искра – и какво от това? Когато стигнеха до секса, единайсет минути и край. Никакво въображение, нищо, което да ги отведе в рая; за кратко време искрата угасваше и нямаше какво да разпалва огъня.

Безсмислено бе да спори с русото момиче, което мислеше, че светът може да бъде обяснен в книгите. Попита къде се намира специалният отдел и там откри най-различни заглавия за гейове, лесбийки, монахини, които разкриваха скандални неща за Църквата, илюстрирани книги с ориенталски техники, показващи много неудобни пози. Заинтересува я само една книга: „Свещеният секс“. Може би тя поне щеше да е различна.

Купи я, прибора се въщи, пусна си радиото на станция, която винаги ѝ помагаше да мисли (защото музиката беше бавна), разгърна

книгата и забеляза, че в нея има много илюстрации с пози, които биха могли да заемат единствено цирковите акробати. Текстът беше досаден.

Мария бе научила достатъчно в своята професия, за да разбере, че не всичко в живота се свежда до позата, която ще заемеш, когато правиш секс, и че в повечето случаи разнообразието идва по естествен път, несъзнателно, подобно на стъпките на някакъв танц. Въпреки това се опита да се съсредоточи върху това, което четеше.

Два часа по-късно си даде сметка за две неща.

Първо, че трябва веднага да вечеря, тъй като беше време да тръгва за „Кобакабана“.

Второ, че човекът, който е написал книгата, не разбира нищо, абсолютно НИЩО от секс. Твърде много теория, ориенталски техники, излишни ритуали, глупави предложения. Прочете, че авторът е медитирал в Хималаите (трябваше да разбере къде се намират), посещавал бе курсове по йога (бе чувала за тях), прочел бе много по въпроса, тъй като цитираше най-различни автори, но не бе разбрал основното. Сексът не е теория, запален тамян, точки на докосване, поклони и метани. Как бе възможно този човек (оказа се, че е жена) да се осмелява да пише по тема, която дори и Мария, въпреки че работеше точно в тази област, не познаваше добре? Може би вината трябваше да се търси в Хималаите или в нуждата да се усложнява нещо, чиято красота се дължи на простотата и на страстта. Щом тази жена бе успяла да публикува и да продава една толкова глупава книга, защо тя да не се замисли сериозно над своята книга „Единайсет минути“? Текстът нямаше да звучи нито цинично, нито фалшиво – шеше само да разказва нейната история, нищо повече.

Но Мария нямаше нито време, нито бе истински заинтересувана от това; трябваше да съсредоточи цялата си енергия, за да възвърне радостта на Ралф Харт и за да научи как се управляват ферми.

Откъс от дневника на Мария, написан веднага след като захвърли скучната книга:

Срещнах един мъж и се влюбах в него. Позволих си да се влюбя поради една много проста причина: не очаквам нищо. Знам, че след три месеца ще съм далеч оттук и той ще е само спомен, но не можех да издържам повече да живея без любов; бях стигнала до ръба.

В момента пиша една история за Ралф Харт – така се казва той. Не съм сигурна дали ще се появи отново в бара, където

работя, но за пръв път в моя живот това ми е съвсем безразлично. Достатъчно ми е, че го обичам, че съм с него в мислите си и украсявам този толкова красив град с неговите стъпки, думи, нежност. Когато напусна тази страна, тя ще има лице, име, ще бъде спомен за една камина. Всичко останало, което преживях тук, всички трудни моменти, през които преминах, ще бъдат нищо в сравнение с този спомен.

Много бих искала да направя за него това, което той направи за мен. Дълго размишлявах и открих, че не съм влязла в онова кафене случайно; най-важните срещи са били уговорени от душите преди още телата да са се видели.

Обикновено такива срещи стават, когато сме на ръба, когато искаме да умрем и да се възродим духовно. Срещите ни очакват – в повечето случаи обаче ние ги избягваме. Но ако сме много отчаяни, ако нямаме нищо повече за губене или пък сме въодушевени от живота, тогава неизвестното се проявява и нашият свят поема по друг път.

Всички умеят да обичат, тъй като са се родили с тази дарба. Някои умеят да се възползват по рождение от нея, но на повечето им се налага да се научат отново, да си спомнят как се обича и всички – без изключение – трябва да изгорят на кладата на отрицателните си чувства, да изживеят отново някои радости и болки, падения и възходи, докато съзрат водещата нишка, криеща се зад всяка нова среща; да, съществува една нишка.

И тогава телата се научават да говорят на езика на душата, това се нарича секс, това е, което мога да дам на мъжа, който ми върна душата, макар той дори да не подозира колко важна роля играе в живота ми. Именно това поиска той от мен, това и ще му дам; искам да бъде много щастлив.

Понякога животът е голям скъперник – човек прекарва дни, седмици, месеци, дори години, без да изживее нещо ново. От друга страна, след като отвори някоя врата – а именно такъв бе случаят на Мария с Ралф Харт, – през нея нахлува една истинска лавина. В даден момент нямаме нищо, а в следващия получаваме повече, отколкото можем да понесем.

Два часа след като беше затворила дневника си, Мария отиде на работа, където беше повикана от съдържателя Милан.

– Е, спа ли с оня художник?

Той вероятно бе известен в заведението. Мария бе разбрала това, когато бе видяла Ралф да плаща точната сума за трима клиенти, без да попита за цената. Тя само кимна утвърдително, стремейки се по този начин да създаде известна тайнственост, нещо, на което Милан не обърна никакво внимание, тъй като той познаваше този живот по-добре от нея.

– Сигурно вече си готова за следващата стъпка Има един специален клиент, който отдавна се интересува от теб. Досега му отговарях, че нямаш достатъчно опит, и той го вярваше, но може би вече е време да опиташ.

Специален клиент ли?

– И какво общо има това с художника?

– Той също е специален клиент.

И така, всичко, което беше правила с Ралф Харт, вече е било изпробвано и направено от някоя нейна колежка. Прехапа устни и не каза нищо – беше преживяла една прекрасна седмица и не можеше да забрави какво бе написала в дневника.

– И с него ли трябва да направя същото?

– Не знам какво сте правила, но ако днес някой ти предложи питие, не приемай. Специалните клиенти плащат по-добре и няма да съжаляваш.

Вечерта започна както обикновено. Тайландките отново седяха заедно, колумбийките пак бяха със същия израз на жени, които знаят всичко, трите бразилки, в това число и Мария, се преструваха на отегчени, сякаш нищо от това, което ги заобикаляше, не беше ново или интересно. Имаше и една австрийка, две германки, а останалата част от състава се допълваше от жени от Източна Европа, като всичките те бяха високи, светлооки, красиви и в крайна сметка се омъжваха по-бързо от останалите. Мъжете започнаха да пристигат – руснаци, швейцарци, германци, все заети бизнесмени, които можеха да си позволят да плащат за услугите на най-скъпите проститутки в един от най-скъпите градове на света. Някои се отправяха към нейната маса, но тя следеше реакцията на Милан, който всеки път ѝ правеше знак да откаже. Мария беше доволна: тази нощ нямаше да се налага да си разтваря краката, да понася миризми, да взема душ в невинаги добре отоплени бани. Единственото, което беше нужно да направи, бе да покаже на един уморен от секса мъж как трябва да се люби. Освен това, след като размисли, реши, че не всяка жена е толкова изобретателна, за да измисли историята на настоящето.

В същото време се питаше: „Защо, след като са опитали всичко, искат да се върнат там, откъдето са започнали?“ В края на краищата това

не я засягаше. При положение, че плащаха добре, тя беше тук, за да ги обслужва.

Влезе един мъж, по-млад от Ралф Харт, красив, с черна коса, с ослепително бели зъби. Носеше костюм, под чието сако с висока яка се подаваше безупречно бяла риза. Насочи се към бара, погледна към Мария и се приближи към нейната маса.

– Ще пиете ли нещо?

Милан кимна утвърдително и тя покани непознатия да седне. Поръча си плодovия коктейл и зачака поканата за танц, но вместо това мъжът се представи:

– Името ми е Терънс и работя в звукозаписна компания в Англия. Тъй като знам, че тук мога да се доверя на хората, се надявам, че това ще си остане между нас.

Мария щеше да започне да говори за Бразилия, но той я прекъсна:

– Милан ми каза, че знаете какво искам.

– Не знам какво искате. Но знам, че си разбирам от работата.

Ритуалът не беше спазен; той плати сметката, хвана я за ръката и й подаде хиляда франка. Докато се возеше в таксито, за момент си спомни за арабина, с когото беше отишла да вечеря в ресторанта с известните картини. За първи път оттогава й даваха същата сума, но вместо да се зарадва, тя се почувства нервна. Таксито спря пред един от най-скъпите хотели в града. Мъжът поздрави портиера и от поведението му личеше, че познава добре мястото. Качиха се направо в апартамента му с изглед към реката. Той отвори бутилка вино, по всяка вероятност много старо, и й предложи една чаша.

Мария го наблюдаваше, докато отпиваше от виното. Какво можеше да очаква богат и красив мъж като него от една проститутка? Тъй като той почти не говореше, тя също запази мълчание през по-голямата част от времето, стремейки се да отгатне какво би могло да се хареса на един специален клиент. Беше й ясно, че не трябва да взема инициативата, а да го придружава с необходимото темпо, след като започнеха. В крайна сметка не всяка вечер имаше възможност да печели по хиляда франка.

– Имаме време – каза Терънс. – Разполагаме с толкова време, колкото ни е необходимо. Можеш да пренощуваш тук, ако желаеш.

Мария отново се чувства несигурна. Мъжът не изглеждаше притеснен, говореше със спокоен глас и беше различен от останалите клиенти. Явно знаеше точно какво иска. Пусна подходящата музика в подходящия момент, в подходящата стая с подходящ изглед към езерото на един подходящ град. Костюмът му беше безупречен, куфарът му,

оставен в един ъгъл, беше малък, сякаш се нуждаеше от много малко неща, за да пътува, или бе дошъл в Женева само за една нощ.

– Ще спя у дома – отговори Мария.

Мъжът срещу нея коренно се промени. Галантният му поглед стана студен и строг.

– Седни тук – каза той, посочвайки един стол до бюрото.

Това беше заповед! Истинска заповед. Мария се подчини и с учудване отбеляза, че това я възбужда.

– Изправи си гърба. Седни като изискана жена. Ако не го направиш, ще те накажа.

Наказание! Специален клиент! В този момент тя разбра всичко, извади хилядата франка и ги постави на бюрото.

– Знам какво искате – каза тя, гледайки го право в студените сини очи. – И не съм склонна да го направя.

Мъжът като че ли се върна към предишното си поведение и разбра, че тя казва истината.

– Изпий си виното – каза той. – Няма да те принуждавам да правиш нищо насила. Можеш да останеш още малко, а ако искаш, можеш още сега да си тръгнеш.

Тези думи донякъде ѝ възвърнаха спокойствието.

– Имам работа. Имам шеф, който ме защитава и който вярва в мен. Ако обичате, не споделяйте нищо с него.

Мария каза това без никакво самосъжаление, без да се моли – просто такава бе действителността, в която живееше.

Терънс също бе започнал да се държи както преди, нито строго, нито меко, а просто като човек, който за разлика от другите клиенти знае какво иска. В този момент приличаше на някой, който излиза от транс, на актьор от театрална пиеса, която още не е започнала.

Дали си струваше да си тръгне сега, без никога да разбере какво означава „специален клиент“?

– Какво точно искахте от мен?

– Знаеш какво. Болка. Стрдание. И голямо удоволствие.

„Болката и страданието не се съчетават с удоволствието“, помисли си Мария. Въпреки че безнадеждно искаше да повярва в обратното и по този начин да превърне голяма част от отрицателните емоции, които бе имала досега, в положителни.

Той я хвана за ръцете и я заведе до прозореца. Отвъд езерото се виждаше кулата на една катедрала и Мария си спомни, че бе минала оттам, докато вървяха с Ралф Харт по Пътя на Сантяго.

– Виждаш ли тази река, това езеро, тези къщи и тази църква? Преди петстотин години те не са били много по-различни. Но тогава градът бил съвсем безлюден. Една непозната болест върлувала из цяла Европа и никой не разбирал защо умират толкова много хора. Започнали да наричат болестта „черната чума“ и да смятат, че това е наказание, което Господ пратил на хората заради техните грехове. Тогава няколко души решили да се жертват заради човечеството. Подложили се на това, от което най-много се страхували: физическата болка. Вървели денонощно по тези улици и мостове, като се самобичували с камшици и вериги. Страдали в името на Господ и Го възславяли чрез болката си. Много бързо разбрали, че това ги прави по-щастливи, отколкото приготвянето на хляба, орането на земята, храненето на животните. Болката вече не била страдание, а удоволствие от това, че изкупват греховете на човечеството. Болката се превърнала в радост, в смисъл на живота им, в удоволствие.

Очите му отново придобиха предишния студен отблясък. Взе парите, които тя бе оставила на бюрото, отдели сто и петдесет франка и сложи останалите в чантата ѝ.

– Не се притеснявай за шефа си. Тук е неговата комиссионна и ти обещавам, че няма да му кажа нищо. Можеш да си тръгваш.

Тя сграбчи всичките банкноти.

– Не!

Сигурно беше заради виното, арабина в ресторанта, жената с тъжната усмивка, мисълта, че никога вече няма да се върне на това проклето място, страха от любовта, която бе взела чертите на един мъж, пощенските картички до майка ѝ, в които тя описваше някакъв измислен прекрасен живот, пълен с възможности за работа, момчето, което преди много години ѝ бе поискало молив, битката, която водеше със себе си, любопитството, парите, търсенето на собствените си граници, възможностите, които бе пропиляла. В този момент тя не беше същата Мария: вече не правеше подаръци, а се принасяше в жертва.

– Страхът ми вече премина. Можем да започваме. Ако трябва, накажете ме заради това, че бях непокорна. Излъгах, отнесох се лошо и предах човека, който ме защитава и обича.

* * *

Тя се беше включила в играта. Беше налучкала правилния тон.

– Падни на колене! – каза Терънс с тих, но всяващ страх глас.

Мария се подчини. Никога досега не бе третирана по този начин и не знаеше дали това е хубаво или лошо, искаше само да продължи, заслужаваше да бъде унижена за всичко, което беше направила през целия си живот. Започваше да се превъплъщава в една нова личност, в жена, която ѝ бе напълно непозната.

– Ще бъдеш наказана. Защото си ненужна, не познаваш правилата, не знаеш нищо за секса, за живота, за любовта.

Докато говореше, Терънс се преобразяваше в двама различни мъже. Единият беше този, който спокойно обясняваше правилата, а другият я караше да се чувства най-жалкото същество на света.

– Знаеш ли защо го правя? Защото няма по-голямо удоволствие от това да въведеш някого в един непознат свят. Да отнемеш девствеността, но не от тялото, а от душата, разбираш ли?

Тя разбираше.

– Днес можеш да задаваш въпроси. Но следващия път, когато завесата на нашия театър се вдигне, пиесата ще започне и няма да може да спре. Ако все пак спре, това ще означава, че нашите души не са се слеpli. Запомни, това е само една театрална пиеса. Трябва да изиграеш ролята на жената, която никога не си имала смелостта да бъдеш. Бързо ще разбереш, че тази жена си самата ти, но докато успееш да го осъзнаеш съвсем ясно, се стреми да се преструваш, да импровизираш.

– А ако не мога да понеса болката?

– Няма болка, има само нещо, което се превръща в наслада, в тайнство. Възможността да кажеш „Не прави това, много боли“ или „Спри, не издържам повече“ е част от пиесата. И затова, за да не утежняваш положението си, се наведи и не ме гледай!

Все още коленичила, Мария наведе глава и заби поглед в пода.

– За да избегнем сериозни физически наранявания, които тази връзка може да причини, ще използваме две условни думи. Ако един от двамата ни каже „жълто“, това ще означава „не толкова силно“, а ако каже „червено“, другият трябва да спре незабавно.

– Казахте един от двамата ни.

– Ролите се разменят. Единият не съществува без другия и никой не може да унижава, ако самият той не е бил унижаван.

Това бяха страшни думи, дошли от един непознат за нея свят,

изпълнен с мрак, поквара и падение. Но дори и това не разколебаваше желанието ѝ да продължи напред, а тялото ѝ тръпнеше от страх и възбуда.

Ръката на Терънс докосна главата ѝ с неочаквана нежност.

– Край.

Накара я да се изправи, без да демонстрира особена топлота, но и без предишната грубост и агресивност. Мария облече самото си, като продължаваше да трепери. Терънс забеляза състоянието ѝ.

– Изпуши една цигара, преди да си тръгнеш.

– Нищо не се случи.

– Не беше нужно. Ще започне да се случва в душата ти и следващия път, когато се срещнем, ще бъдеш готова.

– Нима тази вечер струваше хиляда франка?

Той не отговори. Запаля на свой ред цигара, след което допиха виното, като слушаха чудесната музика и се наслаждаваха на тишината. Накрая настана моментът някой да каже нещо и Мария се учуди на собствените си думи.

– Не разбирам защо се съгласих да се потопя в тази тиня.

– Заради хилядата франка.

– Не, не е заради това.

Терънс изглеждаше доволен от отговора.

– И аз съм си задавал същия въпрос. Маркиз дьо Сад е казал, че най-важният опит на човека е този, който го води до крайностите. Само така научаваме, защото това изисква да вложим цялата си смелост.

Когато един началник унижи свой подчинен или мъж унижи жена си, това е само подла постъпка или опит да си отмъстят на живота, защото те са хора, които никога не са посмели да надникнат в дъното на душите си, никога не са се опитали да научат откъде идва желанието да пуснат на свобода звяра в себе си, да разберат, че сексът, болката, любовта са преживявания, които водят човека до крайности. Единствено този, който познава техните граници, познава и живота. Всичко останало, което прави човек, е да чака да мине времето, да изпълнява все същата роля, да остарее и да умре, без да е разбрал истински защо е бил на този свят.

Пак бе на улицата и отново ѝ бе студено, отново имаше желание да върви. Този мъж грешеше, не бе нужно да познаваш демоните, за да срещнеш Господ. Видя група студенти, които излизаха от един бар; бяха весели, бяха пийнали, бяха красиви, працияха от здраве, скоро щяха да завършат университета и да започнат това, което хората наричат

„истински живот“. Работа, брак, деца, телевизия, горчивина, старост, усещането за много пропуснати неща, разочарования, болести, инвалидност, самота, смърт.

Какво ставаше? Мария също търсеше спокойствието, за да изживее своя „истински живот“; времето, прекарано в Швейцария, където тя вършеше нещо, което никога не си бе представяла, че може да върши, бе само един труден период, с какъвто всички хора се сблъскват рано или късно. През този труден период тя всяка вечер ходеше в „Копакабана“, спеше с мъжете за пари, в зависимост от клиента се превъплъщаваше в Наивното момиченце, Фаталната жена или Отзивчивата майка. Това беше просто работа, която вършеше с максимална доза професионализъм – заради бакшишите – и с минимален интерес – от страх да не се пристрасти към нея. Беше живяла девет месеца, успявайки да контролира събитията, и точно когато ѝ оставаше малко до деня, когато щеше да се върне в родината си, бе открила, че е способна да се влюби, без да поиска нищо в замяна, и да страда без причина. Сякаш животът беше избрал този отворителен начин, за да ѝ покаже собствените ѝ тайни, нейната светлина и нейните тъмни страни.

Из дневника на Мария в нощта, когато беше срещнала Терънс за пръв път:

Той цитира Сад, от когото не бях чела нищо, само бях чувала традиционните коментари за садизма като например това, че „опознаваме себе си само когато се сблъскваме с границите на собствените си възможности“, което е вярно. Но то е и погрешно, защото не е толкова важно да знаеш всичко за себе си; хората не са създадени единствено за да търсят мъдростта, но също и за да орат земята, да чакат дъжда, да сеят жито, да жънат, да пекат хляб.

Аз съм две жени едновременно: едната желае цялата радост, цялата страст и всички приключения, които животът момее да предостави. Другата иска да бъде робиня на рутината, на семейния живот, на нещата, които могат да бъдат планирани и осъществени. Аз съм домакиня и проститутка, като двете живеят в едно тяло и водят борба помежду си.

Срещата на една жена със себе си е игра, която крие сериозни рискове. Божествен танц. Когато се срещнем със себе си, в нас се сблъскват две божествени енергии, два свята. И ако по време

на тази среща липсва необходимото уважение, единият свят унищожава другия.

Мария отново беше в хола на Ралф Харт, в камината отново гореше огън, те отново пиеха вино, седнали на пода, а всичко, което ѝ се бе случило предишния ден с англичанина, ѝ се струваше само сън или кошмар, в зависимост от душевното ѝ състояние. В този момент тя отново търсеше смисъла на живота си или по-скоро онова безразсъдно себеотдаване, при което предлагаш сърцето си, без да искаш нищо в замяна.

Беше съзряла духовно, докато чакаше този момент. В крайна сметка бе открила, че истинската любов няма нищо общо с това, което си бе представяла – поредица от събития, предизвикани от любовната енергия, като влюбването, годежа, сключването на брак, раждането на децата, очакването мъжът да се прибере вкъщи, готвенето, увеселителния парк в неделя, отново очакването, остаряването заедно със съпруга, края на чакането, пенсионирането на съпруга, болестите, усещането, че вече е много късно двамата да изживеят заедно това, за което са мечтали.

Погледна мъжа, на когото беше решила да се отдаде и на когото беше решила да не разкаже никога това, което чувстваше в момента, защото то беше усещане, нямащо нищо общо с каквато и да било форма на съществуване, включително и физическата. Той изглеждаше по-непринуден, сякаш бе започнал един интересен период от живота му. Усмиваше се, разказваше за неотдавнашното си пътуване до Мюнхен, по време на което се бе срещнал с директора на някакъв голям музей.

– Попита ме дали картината с лицата на Женева е готова. Аз му казах, че съм срещнал едно от най-важните лица, които бих искал да наричам. Една жена, изпълнена със светлина. Но не искам да говоря за себе си, искам да те целуна. Желая те.

Желание. Желание? Желание! Точно така, това трябваше да бъде отправната точка за тази вечер, защото беше нещо, което тя познаваше много добре! Знаеше например, че желанието се пробужда, когато обектът на това желание се съпротивлява.

– Желаяш ме, така ли? Ето какво правим ние в момента. Ти си на по-малко от един метър от мен, бил си преди това в едно заведение, платил си за моите услуги, знаеш, че можеш да ме докосваш. Но не се осмеляваш. Погледни ме. Погледни ме и си представи, че аз може би не искам да ме гледаш. Представи си какво се крие под дрехите ми.

Ходеше винаги с черни дрехи на работа и не разбираше защо другите момичета от „Копакабана“ се опитваха да бъдат предизвикателни с

дълбоките си деколтета и крещящите цветове, които носеха. Според нея, за да възбуди един мъж, тя трябваше да се облича като всяка друга жена, която той би могъл да срещне в офиса, във влака или в дома на някоя от приятелките на жена си.

Ралф я погледна. Мария усети, че той я съблича с поглед, и ѝ се прииска да бъде пожелана по този начин, без физически контакт, както това може да стане в някой ресторант или на опашка в киното.

– Намираме се на една гара – продължи Мария. – Чакам влака близо до теб, ти не ме познаваш. Но погледът ми случайно среща твоя поглед и повече не се отклонява. Не знаеш какво искам да кажа, защото, въпреки че си интелигентен човек, който може да съзре вътрешната светлина на хората, не си достатъчно чувствителен, за да разбереш какво точно осветява тази светлина.

Беше научила тънкостите на „театъра“. Искаше колкото се може по-бързо да забрави лицето на англичанина, но той продължаваше да е тук, направлявайки въображението ѝ.

– Очите ми фиксират твоите и може би се питам: „Дали не го познавам отнякъде?“ А може би съм разсеяна. Или ме е страх да не ти се стория неприятна, може би ме познаваш, за момент ще ти предоставя предимството на съмнението, докато установиш, че наистина е така или че се е получило недоразумение.

Но също така е възможно и да искам най-простото нещо на света: да срещна някой мъж. Възможно е да се опитвам да избягам от една любов, която ме е накарала да страдам. Възможно е да търся начин да си отмъстя за това, че някой току-що ме е предал, и съм решила да дойда на гарата, за да потърся някой непознат. Възможно е да съм решила да бъда проститутка само за една нощ просто за да направя нещо различно в скучния си живот. Мога също така да съм и истинска проститутка, която е тук, за да се опита да си намери клиент.

За момент настъпи тишина. Мария внезапно се разсея. Беше се върнала в хотела – унижение, „жълто“, „червено“, болка и удоволствие. Всичко това бе разтърсило душата ѝ по начин, който не ѝ харесваше.

Ралф забеляза промяната и се опита да я върне към гарата.

– Ти също ли ме желаеш по време на тази среща?

– Не знам. Ние не си говорим и ти не знаеш.

Отново се разсея за няколко секунди. Във всеки случай идеята за „театъра“ беше много добра; изваждаше на преден план истинската ни същност и прогонваше неистинските личности, които живеят в самите нас.

– Но в действителност аз не отклонявам погледа си, а ти не знаеш какво да правиш. Колебаш се дали да се приближиш. Ами ако те отблъсна? Или пък повикам някой полицаи? А може би ще те поканя на кафе?

– Аз се връщам от Мюнхен – каза Ралф Харт и тонът му беше различен, сякаш наистина се бяха срещнали за пръв път. – Замислям една колекция за различните лица на секса. За многото маски, които хората използват, за да не изживеят никога истинската среща.

„Театърът“ не му бе непознат. Милан бе казал, че и той е специален клиент. В съзнанието ѝ светна червена лампичка, но ѝ трябваше време, за да помисли.

– Директорът на музея ме попита: „На какво смятате да се опрете за вашата работа?“ Аз му отговорих: „На жените, които се чувстват свободни да правят секс за пари.“ Неговият коментар бе: „Идеята не е добра, ние наричаме тези жени проститутки.“ Аз отговорих: „Да, проститутки са. Ще изуча тяхната история и ще направя нещо по-интелектуално, нещо, което да се хареса на семействата, които ще посетят музея ви. Нали знаете, че всичко е въпрос на култура, на това как да представиш по един приятен начин нещо, което трудно се възприема.“ Директорът държеше на своето: „Но сексът вече не е табу. Той е толкова експлоатирана тема, че е трудно да се направи нещо различно.“ Аз отговорих: „А вие знаете ли кое поражда сексуалното желание?“ – „Инстинктът“, каза директорът. „Да, инстинктът – потвърдих аз, – но това е нещо, което всички знаят. Как може да се направи хубава изложба, ако говорим само за наука? Аз искам да говоря за начина, по който човек обяснява това привличане. Бих го разказал като философ.“ Директорът ме помоли да дам пример. Аз му казах, че когато взема влака, за да се върна вкъщи, и някоя жена ме погледне, ще я заговоря; ще ѝ кажа, че понеже не се познаваме, можем да си позволим да правим всичко, за което сме мечтали, да изживеем всичките си фантазии и след това да се върнем у дома при нашите жени и мъже, без повече да се срещнем. И тъй, на тази гара аз си представям именно теб.

– Историята ти е толкова интересна, че убива всякакво желание.

Ралф Харт се засмя и се съгласи. Виното беше свършило и той отиде до кухнята, за да вземе друга бутилка, а тя остана неподвижна, заглеждана в огъня, като вече знаеше каква ще е следващата стъпка, но в същото време се наслаждаваше на уютната атмосфера, забравяйки напълно за англичанина, изпълнена с желание да се отдаде.

Ралф напълни двете чаши.

– Само от любопитство бих искала да разбера как ще завършиш тази история с директора.

– Ще цитирам Платон, тъй като ще съм в присъствието на интелектуалец. Според Платон в началото на сътворението мъжете и жените не били такива, каквито са днес; имало само едно същество, което било ниско, само с едно тяло и един врат, но главата му била с две лица, всяко от които гледало в различна посока. Все едно, че две същества от различен пол с четири крака и четири ръце се били сраснали откъм гърба. Гръцките богове обаче били ревниви и видели, че едно създание с четири ръце работело повече, двете лица му позволявали да бъде постоянно нащрек и не било възможно да бъде нападнато в гръб, а четирите му крака го правели по-издръжливо, когато се налагало да стои право или да ходи продължително. А това, което било най-опасно според тях, били двата му различни полови органа – то не се нуждало от никого, за да се възпроизвежда.

Тогава Зевс, върховният господар на Олимп, казал: „Измислих какво да направя, за да загубят тези простосмъртни силата си.“

И с една гръмотевица разсякъл съществото на две, създавайки по този начин мъжа и жената. Това довело до увеличаване на населението на земята, като в същото време объркало и отслабило хората, защото те трябвало да търсят своята загубена половина, да я прегърнат отново и чрез тази прегръдка да си възвърнат някогашната сила, способността да избягват предателствата, да издържат при дълго ходене и измерителен труд. Прегръдката, при която две тела отново се сливат в едно, ние наричаме секс.

– Истинска ли е тази история?

– Според гръцкия философ Платон, да.

Мария го гледеше очарована и споменът за случилото се предишната нощ изчезна напълно. Тя виждаше насреща си един мъж, изпълнен със същата вътрешна светлина, която той бе открил у нея, да разказва разпалено тази странна история с блясък в очите – блясък, който вече се дължеше не на възбудата, а на радостта.

– Мога ли да те помоля за нещо?

Ралф отговори, че може да го помоли за каквото и да било.

– Можеш ли да обясниш защо, след като боговете са разделили създанието с четирите крака, някои от хората са решили, че прегръдката не е нищо друго освен сделка, която вместо да им дава енергия, им я отнема?

– За проституцията ли говориш?

– Именно. Можеш ли да разбереш кога сексът е престанал да бъде нещо свещено?

– Щом искаш, ще го направя – отговори Ралф. – Но никога не съм мислил върху това и ми се струва, че никой не го е правил; може би няма нищо писано по въпроса.

Мария не издържаше повече на напрежението.

– Случвало ли ти се е да мислиш, че жените, и по-специално проститутките, са способни да обичат?

– Да, случвало ми се е. Случи ми се през първия ден, когато бяхме седнали в кафенето и когато видях светлината ти. Тогава, решавайки да те поканя на кафе, избрах да повярвам във всичко, включително и във възможността да ме привлечеш обратно в света, от който си бях тръгнал преди много време.

Сега вече нямаше връщане назад. Мария Учителката трябваше веднага да ѝ се притече на помощ, в противен случай щеше да го целуне, да го прегърне, да го моли да не я изоставя.

– Да се върнем към гарата – каза тя. – Или по-скоро да се върнем към тази стая, към деня, в който дойдохме тук за пръв път, когато ти призна, че аз съществувам, и ми направи подарък. Това беше първият ти опит да влезеш в душата ми, без да знаеш дали си добре дошъл. Но, както се разказва в твоята история, човешките същества били разделени и сега търсят отново тази прегръдка, която да ги слее в едно. Това е нашият инстинкт. Но също така и причината да понасяме всички трудности, с които се сблъскваме по време на това търсене.

Аз искам да ме гледаш, но искам също да ме гледаш така, че да не забелязвам. Първото желание е важно, защото то е скрито, забранено, несподелено. Ти не знаеш дали срещу теб стои загубената ти половина, тя също не знае, но нещо ги привлича и е важно да повярват, че това е истина.

Откъде ли ми идват всички тези мисли? Идват от дъното на сърцето ми, защото бих искала винаги да е така. Тези мечти идват от собствената ми мечта на жена.

Тя смъкна леко презрамката на роклята си, така че да открие една част, съвсем малка част от върха на гърдата си.

– Желанието не е това, което виждаш, а това, което си представяш.

Ралф Харт гледаше жената с черни коси и със също така черни дрехи, седнала на пода в хола му, изпълнена с абсурдни желания, като например това да запалят камината посред лято. Да, той искаше да си представи какво крият дрехите ѝ, можеше да види размера на гърдите ѝ,

знаеше, че сутинът, който тя носи, е ненужен, въпреки че по всяка вероятност професията ѝ го изискваше. Гърдите ѝ не бяха големи, не бяха и малки, бяха млади. Погледът ѝ не издаваше нищо; какво ли правеше тя тук? Защо той самият продължаваше тази опасна, дори абсурдна връзка, след като нямаше никакъв проблем да си намери жена? Беше богат, млад, известен, представителен. Обожаваше работата си, бе обичал жените, за които се беше оженил, и бе обичан от тях. В крайна сметка беше човек, който според общоприетите разбирания би трябвало да извика: „Аз съм щастлив!“

Но не беше. Докато повечето хора превиваха гръб за парче хляб, за покрив над главата си или за да получат работа, която да им позволи да живеят достойно, Ралф Харт имаше всичко това, а се чувстваше още по-нещастен. Ако направеше равносметка на последните месеци от живота си, сигурно в тях щеше да открие само два-три дни, през които се бе събудил и бе гледал слънцето или дъжда, бе се почувствал щастлив само поради това, че е сутрин, бе изпитал най-простичка радост, без да желае каквото и да било, без да прави планове, без да иска нищо в замяна. Ако не се смятат тези няколко дни, беше прахосал останалата част от живота си в мечти, разочарования, осъществяване на проекти, стремеж да надмине себе си, пътувания извън собствените си граници; беше прекарал живота си в опити да доказва нещо, без да знае точно какво и на кого.

Гледаше красивата жена, облечена в дискретни черни дрехи, която беше срещнал случайно, въпреки че вече я бе виждал в едно заведение и бе забелязал, че това място не ѝ подхожда. Тя искаше той да я пожелае и той я желал много, много повече, отколкото можеше да си представи, но това, което желал, не бяха нейните гърди или тялото ѝ; беше нейната компания. Искал да я прегърне, да стои, без да говори, докато гледа огъня или пуши следващата си цигара; това му беше достатъчно. Животът се състоеше от прости неща. Беше се изморил да търси през всичките тези години нещо, без да знае какво точно.

В същото време, ако направеше това, ако я докоснеше, всичко щеше да е загубено. Защото въпреки нейната „светлина“ той не беше сигурен дали тя разбира колко му е приятно да стои до нея. Но нали беше платил за това? Да, и щеше да плаща още, толкова, колкото бе необходимо, за да може един ден да седне с нея на брега на езерото, да говори за любов и да чуе същите думи от нея. Беше по-добре да не рискува, да не прибързва, да не казва нищо.

Ралф Харт престана да се измъчва и реши да се съсредоточи отново върху играта, която двамата бяха измислили. Жената срещу него беше

права: виното, огънят в камината, цигарите, компанията не бяха достатъчни; имаха нужда от друг вид опиянение, от друг вид пламък.

Жената беше с рокля с презрамки и беше открила едната си гърда, той можеше да види кожата ѝ, по-скоро тъмна, отколкото светла. Пожела я. Пожела я много силно. Мария забеляза промяната в погледа на Ралф. Да почувства, че е желана, я възбуждаше повече от всичко друго. Това нямаше нищо общо с традиционното: искам да се любим, искам да се оженим, искам да стигнеш до оргазъм, искам да имаме деца, искам обещания. Не, желанието беше волно чувство, носещо се свободно в пространството, трептящо, даващо на хората воля да се сдобият с нещо, а това беше достатъчно – тази воля даваше тласък на всичко, разрушаваше планини, навлажняваше влагалището ѝ. Желанието беше в основата на всичко останало. Именно то я бе накарало да напусне родината си, да открие един нов свят, да научи френски, да преодолее предразсъдъците си, да мечтае за покупката на ферма, да обича, без да иска нищо в замяна, да събуди жената в себе си само заради погледа на един мъж. С премерени бавни движения тя свали и другата презрамка и роклята се плъзна по тялото ѝ. След това разкопча сутиена си. Остана гола до кръста, опитвайки се да отгатне дали той ще се нахвърли върху нея, ще я прегърне, ще ѝ се закълне в любов, или е достатъчно чувствителен, за да може самото желание да му достави същото удоволствие, сякаш я е обладал.

Обстановката около тях започна да се променя: шумовете вече не съществуваха, камината, картините, книгите бяха започнали да изчезват и бяха заменени от някакъв вид транс, при който съществува единствено неясният обект на желанието и нищо останало няма значение.

Мъжът не помръдна. В началото тя забеляза известна свенливост в погледа му, но това не продължи дълго. Той я гледаше и във въображението си я галеше с език, правеха любов, потяха се, прегръщаха се, редуваха нежност със страст, викаха и стенеха заедно.

В действителност обаче не казваха нищо, и двамата стояха неподвижни и това я възбуждаше още повече, защото така беше свободна да мисли каквото си поиска. Молеше го да я гали, разтваряше крака, мастурбираше пред него, използваше едновременно романтични и вулгарни думи, сякаш между тях нямаше никаква разлика, достигаше многократно до оргазъм, събуждаше съседите, събуждаше целия свят с виковете си. Пред нея се намираще мъжът, когото обичаше, който ѝ доставяше наслада и радост, с когото можеше да бъде самата себе си, да говори за сексуалните си проблеми, да каже колко много би желала да остане с

него до края на нощта, на седмицата, на живота.

От лицата и на двамата започна да се стича пот. Заради камината е, казваше мислено единият на другия. Но както мъжът, така и жената в тази стая бяха достигнали собствените си граници, използвайки цялото си въображение, изживявайки заедно цяла вечност от красиви моменти. Трябваше да спрат. Още една крачка, и тази магия щеше да бъде развалена от действителността.

Много бавно – защото краят е винаги по-труден от началото – тя сложи отново сутиена си и скри гърдите си. Светът се върна на мястото си, предметите наоколо започнаха постепенно да изплуват, тя вдигна роклята си, която беше паднала до кръста ѝ, усмихна се и леко докосна лицето му. Той хвана ръката ѝ и я притисна към лицето си, без да знае колко време трябваше да я държи така и с каква сила трябваше да я притиска.

Тя изпита нужда да му каже, че го обича. Но това щеше да развали всичко, можеше да го уплаши или – което беше по-лошо – можеше да го принуди да ѝ каже, че и той я обича. Мария не искаше подобно нещо: свободата на нейната любов се състоеше в това да не иска и да не очаква нищо.

– Който е способен да чувства, знае, че е възможно да изпиташ удоволствие дори преди да си докоснал другия. Думите, погледите, всичко това съдържа тайната на танца. Но влакът пристигна и всеки трябва да продължи своя път. Надявам се да мога да те придружа в това пътуване до... всъщност докъде?

– До завръщането ми в Женева – отговори Ралф.

– Който умее да наблюдава и открива човека, за когото е мечтал, знае, че сексуалната енергия се появява преди самия секс. Най-голямото удоволствие не е сексът, а страстта, с която го правиш. Когато страстта е много голяма, сексът е естествен завършек на танца, но той никога не е основният момент.

– Говориш за любовта като учителка.

Мария беше решила да говори, защото това беше нейната защита, нейният начин да каже всичко, без да се обвързва с нищо.

– Който е влюбен, прави любов през цялото време, дори и когато това в действителност не се случва. Когато телата се срещнат, това е само капката, която кара чашата да прелее. Могат да останат заедно часове, цели дни. Могат да започнат да танцуват днес, а да свършат утре или дори, ако удоволствието е много голямо, никога да не свършат. Това няма нищо общо с единайсетте минути.

- Какво?
- Обичам те.
- И аз те обичам.
- Извинявай. Не знам какво говоря.
- Нито пък аз.

Тя стана, целуна го и излезе. Вече можеше да си отвори сама вратата, тъй като според бразилското поверие домакинят трябваше да го направи само когато гостът си тръгва за пръв път.

Из дневника на Мария, на другата сутрин:

Снощи, когато Ралф Харт ме погледна, отвори една врата, сякаш беше крадец; но когато си тръгна, не взе нищо от мен, напротив, остави аромат на рози – на гости ми беше не крадец, а годеник.

Всяко човешко същество изживява собственото си желание; то е част от неговото съкровище и въпреки че представлява емоция, която би могла да прогони някого, обикновено ни приближава до хората, които са най-важни за нас. Душата ми избра тази емоция, която е толкова силна, че може да зарази всичко и всички около мен.

Всеки ден избирам истината, с която искам да живея. Опитвам се да бъда практична, да действам ефикасно, професионално. Бих желала обаче винаги да мога да избирам желанието за мой спътник. Не по задължение, нито за да смекча самотата в живота си, а защото е хубаво. Да, много е хубаво.

„Копакабана“ редовно идваха около трийсет и осем момичета, от които Мария поддържаше някакви приятелски отношения само с една, с филипинката Ния. Момичетата се задържаха в бара средно от шест месеца до три години – защото или получаваха предложение за женитба, или ставаха нечии постоянни любовници, или вече не успяваха да привлекат вниманието на клиентите и Милан тактично им намекваше да си потърсят работа другаде.

Ето защо беше много важно всяка една от тях да уважава клиентелата на останалите и никога да не се опитва да съблазнява мъжете, които влизаха в бара и се отправяха към масата на дадена проститутка. Освен че беше нечестно, можеше да се окаже и опасно: предишната седмица една колумбийка извади незабелязано от чантата си бръснач, постави

го върху чашата на една югославянка и ѝ каза със съвсем спокоен глас, че ще я обезобрази, ако тя приеме отново поканата на някакъв банков директор, който често се отбиваше в заведението. Югославянката отвърна, че мъжът е свободен и ако я избере, тя не може да откаже.

Същата тази вечер мъжът влезе в бара, поздрави колумбийката и се отправи към масата на другата. Пиха по едно питие, танцуваха и югославянката намигна на съперничката си, сякаш ѝ казваше: „Виждаш ли? Той избра мен!“ – нещо, което Мария сметна за прекалено провокиращо.

Това намигване обаче съдържаше в себе си много неизречени неща: той ме избра, защото съм по-хубава, защото бях с него миналата седмица и на него му е харесало, защото съм млада. Колумбийката не реагира. Когато югославянката се върна след два часа, тя седна до нея, извади бърснача от джоба си и поряза лицето на съперницата си близо до ухото: раната не беше дълбока, нито опасна, само колкото да остави малък белег, който да ѝ напомня завинаги за тази вечер. Двете се вкопчиха една в друга, бликна кръв, клиентите се изплашиха и си тръгнаха.

Когато дойде полицията и се опита да разбере какво се е случило, югославянката каза, че си е порязала лицето с чаша, паднала от една полица (в „Кобакабана“ нямаше полицаи). Това беше законът на мълчанието, наричан от италианските проститутки „омерта“: всички спорове на улица „Берн“, от любовта до смъртта, трябваше да бъдат разрешени на място, без намесата на правосъдието. Правосъдие раздаваха самите те.

Полицаяте знаеха за „омертата“ и разбраха, че жената лъже, но решиха да не се занимават повече със случая – арестуването на една проститутка, завеждането на дело срещу нея, изхранването ѝ в затвора щяха да струват твърде скъпо на швейцарския данъкоплатец. Милан благодари на полицаите за бързата им намеса и им каза, че се касае за недоразумение или за клевета от страна на конкуренцията.

След като полицаите си тръгнаха, Милан забрани на двете проститутки да идват повече в бара му. В края на краищата „Кобакабана“ беше семейно заведение (определение, което Мария така и не успя да разбере) и трябваше да пази репутацията си (което я заинтригува още повече). В бара не трябваше да има кавги, защото най-важният закон бе да се уважава чуждият клиент.

Вторият по важност закон бе този на пълната дискретност, „също като в швейцарска банка“, както казваше Милан. Именно затова можеше да се има доверие на клиентите – защото бяха подбрани така, както една банка подбира своите, въз основа не само на банковата им сметка,

но и на съдебното им досие, на липсата на криминални проявления.

Понякога изникваха недоразумения, в редки случаи клиенти отказваха да платят, държаха се грубо или заплашваха момичетата, но с течение на годините, през които Милан бе полагал усилия, за да създаде заведението и да опази добрата му репутация, той вече умееше да различава неблагонадеждните клиенти. Нито една от проститутките не знаеше какъв бе неговият критерий, тъй като неведнъж го бяха виждали да казва на добре облечени клиенти, че тази вечер в заведението няма места (въпреки че беше празно) и че няма да има и през следващите (тоест, не идвайте повече тук, ако обичате). Виждали го бяха и да черпи с шампанско небрежно облечени, брадясали мъже. Съдържателят на „Копакабана“ не съдеше за клиентите по външността им и в крайна сметка винаги се оказваше прав.

Когато се касае за търговски отношения, и двете страни трябва да са доволни. Повечето от клиентите бяха женени или заемаха висок пост в някоя фирма. Освен това и някои от проститутките, които работеха тук, бяха омъжени, имаха деца, ходеха на родителски срещи и знаеха, че не рискуват нищо: ако някой от родителите посетеше „Копакабана“, щеше да си мълчи, за да не се компрометира той самият, ето така действаше „омертата“.

Съществуваше колегиалност, но не и приятелство. Никой не говореше много за собствения си живот. В малкото разговори с колежките си Мария не бе открила нито горчивина, нито вина, нито тъга, а само примирение. Както и един странен, предизвикателен поглед, сякаш се гордееха със себе си, провокирайки света, независими и самоуверени. Всяко новопристигнало момиче, което се задържаше една седмица в бара, вече бе считано за „професионалистка“ и получаваше инструкции да съдейства за запазването на браковете (проститутката не бива да бъде заплаха за стабилността на едно семейство), никога да не приема покани за срещи извън работното си време, да изслушва изповеди, като рядко изказва собственото си мнение, да стеме в момента на оргазма (Мария бе открила, че всички го правят, но в началото не й бяха казали, защото това бе една от тайните на професията), да поздравява полицаите на улицата, да заверява редовно трудовата си книжка и да си прави медицински изследвания, и най-накрая да не си задава прекалено много въпроси за моралната и легалната страна на това, което върши.

Преди пристигането на клиентите Мария често можеше да бъде видяна с книга и вече бяха започнали да я наричат „интелектуалката“ на групата. В началото се интересуваша дали не чете любовни истории, но

след като видяха, че чете трудни и скучни неща като икономика, психология, а наскоро и книги за управление на ферма, я оставиха на спокойствие и тя необезпокоявана продължаваше да учи и да си води бележки.

Тъй като имаше много постоянни клиенти и ходеше в „Копакабана“ всяка вечер, дори и когато имаше малко посетители, Мария спечели доверието на Милан и завистта на колегите си; говореше се, че бразилката е амбициозна, арогантна и мисли само как да спечели повече пари. Последното наистина беше вярно, но Мария би искала да запита останалите дали и те не са там със същото намерение.

Така или иначе, клюките не убиват – те са част от живота на всеки, който преуспява. Най-добре беше да не им обръща внимание и да се съсредоточи върху двете си единствени цели: да се завърне в Бразилия на определената дата и да купи ферма. Мислеше за Ралф Харт от сутрин до вечер и за пръв път една отсъстваща любов я правеше щастлива – макар и да се разкайваше малко, че му го е признала с риск да изгуби всичко. А и какво ли би могла да изгуби, след като не искаше нищо в замяна? Спомни си как сърцето ѝ се бе разтуптяло, когато Милан бе споменал, че той е – или е бил – специален клиент. Какво означаваше това? Почувства се измамена, изпитваше ревност.

Ревността беше нещо нормално, макар че животът я бе научил колко безполезно е да мисли, че някой може да притежава някого. А който вярва, че това е възможно, се опитва да измами самия себе си. Независимо от това човек не може да потисне ревността си, мисълта за нея или убеждението, че тя е проява на слабост. „Най-силна е онази любов, която може да прояви слабостта си. Във всеки случай, ако любовта ми е истинска (а не само начин да се развличам, да се самозалъгвам, да си убивам времето, което тече толкова бавно в този град), свободата ще победи ревността, както и болката, която тя предизвиква – защото и болката е част от един естествен процес.“ На всеки, който практикува някакъв спорт, му е известно следното: когато искаме да постигнем целите си, трябва да сме готови да понасяме ежедневна доза болка или неразположение. В началото е неприятно и демотивиращо, но с течение на времето разбираме, че това усещане е част от процеса, който ни помага да се чувстваме добре, и идва момент, в който, ако не изпитваме болка, смятаме, че упражнението не дава желания ефект.

Много е опасно да фокусираме тази болка, да ѝ дадем име на човек, да не ѝ позволяваме да напуска мислите ни; нещо, което, слава богу, Мария бе успяла да преодолее.

Въпреки това понякога тя си даваше сметка, че се пита къде е той,

защо не я търси, дали не му се е сторила глупава историята за влакчето и потиснатото желание, дали не е избягал завинаги, защото тя му е признала любовта си. За да не позволи на тези толкова хубави чувства да се превърнат в страдание, тя си изработи метод: когато си спомнеш за някоя положителна емоция, свързана с Ралф Харт – камината, виното, някоя идея, която би искала да обсъди с него, или чисто и просто сладката тревога кога ще се появи отново, – Мария прекъсваше това, което вършеше в момента, усмихваше се на небето и му благодареше, че е жива и че не очаква нищо от мъжа, когото обича.

А щом сърцето ѝ започнеше да недоволства заради отсъствието му или заради погрешните неща, които бе изрекла, докато бяха заедно, тя си казваше: „Ти искаш да мислиш за това, така ли? Добре тогава, прави каквото желаяш, а аз ще се посветя на по-важни неща.“

Мария продължаваше да чете, а когато се разхождаше, обръщаше по-голямо внимание на всичко около себе си: цветове, хора, звуци, най-вече звуци – на собствените си стъпки, на страниците, които разлистваше, на колите, на дочутите откъслечни разговори, и така неприятното чувство постепенно изчезваше. А ако се появеше отново след пет минути, тя правеше същото, докато тези спомени, отначало приети, но после любезно отхвърлени, изчезнеха за по-дълго време.

Една от тези „отрицателни мисли“ бе вероятността да не го види повече. С малко практика и много търпение тя успя да я превърне в „положителна мисъл“: когато той си тръгне, за нея Женева ще има лицето на мъж с много дълга коса и старомодна прическа, детска усмивка и сериозен глас. А ако след много години някой я попиташе как е изглеждал градът, където е живяла в младостта си, тя би могла да отговори: „Красив, способен да обича и да бъде обичан.“

Из дневника на Мария в ден, когато в „Копакабана“ имаше малко клиенти:

След дългото ми общуване с хората, които идват тук, стигнах до извода, че използват секса като някакъв вид дрога: за да избягат от действителността, да забравят проблемите си, да се отпуснат. Но като всички останали наркотици и сексът е вредна и разрушителна практика.

Ако някой иска да се дрогира, независимо дали със секс или с нещо друго, си е негов проблем; последствията от действията му ще бъдат добри или лоши в зависимост от това, което той

самият е избрал за себе си. Но ако искаме да успеем в живота, трябва да разберем, че онова, което е „поносимо“, е съвсем различно от онова, което е „хубаво“.

Противно на мнението на моите клиенти сексът не може да бъде практикуван по всяко време. Във всеки от нас има скрит часовник и за да правят секс двама души, стрелките на часовниците им трябва да показват един и същи час по едно и също време. А това не се случва всеки ден. Влюбеният не е зависим от половия акт, за да се чувства добре. Двама души, които са заедно и се обичат, трябва да сверяват часовниците си с търпение и постоянство, с игри и „театрални“ представления, докато разберат, че правенето на секс е много повече от една среща; то е „прегръдка“ на гениталиите.

Всичко е от значение. Когато човек живее интензивно, той използва пълноценно цялото си време и не чувства липсата на секс. Когато прави секс, той го прави поради излишък, защото чашата с вино е толкова препълнена, че прелива, защото е абсолютно неизбежно, защото той откликва на повика на живота, защото в този момент, само в този момент той успява да изгуби контрол над себе си.

П.П. Току-що препрочетох написаното: боже господи, ставам прекалено интелектуална!!!

Скоро след като бе написала тези редове и се настройваше за по-редната вечер, в която щеше да бъде Отзивчивата майка или Наивното момиченце, вратата на „Копакабана“ се отвори и влезе Терънс, изпълнителният директор на звукозаписната компания, един от специалните клиенти.

Милан, който беше на бара, изглеждаше доволен: момичето не го бе разочаровало. Мария си спомни начаса думите, които казваха толкова много неща и в същото време не казваха нищо: „Болка, страдание и голямо удоволствие.“

– Дойдох от Лондон специално за да те видя. Много мислих за теб.

Тя се усмихна, като се стараеше усмивката ѝ да не бъде прекалено окуражаваща. Той отново не спази ритуала, не я покани на танц, само седна до нея.

– Когато учи някого на нещо, учителят също открива нови неща.

– Знам какво имате предвид – отвърна Мария, след което си спомни за Ралф Харт и се ядоса на собствения си спомен. В момента беше с

друг клиент, трябваше да прояви уважение към него и да направи всичко възможно той да остане доволен.

– Искаш ли да продължим?

Хиляда франка. Един скрит свят. Съдържателят на бара, който я наблюдаваше. Убедеността, че ще може да спре, когато поиска. Датата, която бе избрала за завръщането си в Бразилия. Друг мъж, който така и не се появяваше.

– Бързате ли?

Каза ѝ, че не бърза. Какво искаше тя от него?

– Искам си напитката, танца, уважението към моята професия.

Той се поколеба няколко минути, но да заповядваш и да ти заповядват бе част от театъра. Плати ѝ питието, танцуваха, повика такси, даде ѝ парите, докато минаваха през града, и отидоха в същия хотел. Влязоха, той поздрави портиера италианец така, както бе сторил и вечерта, в която се запознаха, качиха се в същата стая с гледка към реката.

Терънс драсна клечка кибрит и едва тогава Мария забеляза, че в стаята има десетки свещи. Той започна да ги пали една по една.

– Какво искаш да знаеш? Защо съм такъв ли? Ако не се лъжа, на теб много ти хареса вечерта, която прекарахме заедно. Искаш да разбереш защо и ти си такава ли?

– Мисля си, че в Бразилия се боим да палим повече от три неща с една и съща клечка. А ти явно не вземаш на сериозно това поверие.

Той не обърна внимание на забележката.

– Ти си като мен. Не дойде тук заради хилядата франка, а заради чувството за вина и зависимост, заради комплексите и несигурността си. А това не е нито хубаво, нито лошо, такава е човешката природа.

Терънс взе дистанционното на телевизора и смени няколко канала, докато попадна на новини, в които някакви бежанци се опитваха да избягат от войната.

– Виждаш ли това? Не може да не си гледала предавания, в които хората обсъждат личните си проблеми пред всички. Не може да не си спирала на сергиите с вестници и да не си прочела заглавията. Хората се радват на страданието и болката. Нима не е садизъм да го гледаме, нима не е мазохизъм да констатираме, че не ни е нужно да знаем всички тези неща, за да бъдем щастливи, но въпреки това присъстваме на чуждата трагедия, като понякога тя ни кара да страдаме?

Той наля две чаши шампанско, изключи телевизора и продължи да пали свещите, без да обръща внимание на поверието на Мария.

– Повтарям: такава е човешката участ. Откакто сме изгонени от

рая, или страдаме, или караме някого да страда, или наблюдаваме страданието на другите. Неконтролируемо е.

До тях достигна тътенът на гръмотевици, приближаваше голяма буря.

– Но аз не мога – каза Мария. – Смешно ми е да си представям, че вие сте мой господар, а аз съм ваша робиня. Не се нуждаем от „театър“, за да се срещаме с болката; животът ни предоставя много възможности.

Терънс вече бе запалил всички свещи. Взе една от тях, постави я на средата на масата, отново наля шампанско и сервира черен хайвер. Мария пиеше бързо, мислейки за хилядата франка, които бяха в чантата ѝ, за неизвестното, което я омагьосваше и плашеше, за това как да потисне страха си. Знаеше, че с този мъж никоя нощ няма да бъде като първата, не можеше да му поставя условия.

– Седни!

Гласът му беше ту нежен, ту властен. Мария се подчини и през тялото ѝ премина гореща вълна; тази заповед ѝ бе позната, почувства се по-уверена. „Театър. Трябва да играя в театрална пиеса.“ Беше ѝ хубаво да получава заповеди. Не трябваше да мисли, а само да се подчинява. Помоли за още шампанско, но той ѝ донесе водка – опияняваше по-бързо, освобождаваше по-лесно, а и подхождаше повече на черния хайвер.

Отвори бутилката. Мария пиеше сама, слушайки гръмотевиците. Всичко допринасяше за идеалната атмосфера, като че ли небесната и земната енергия също излагаха на показ силата си.

В един момент Терънс извади от гардероба едно куфарче и го постави на леглото.

– Не мърдай!

Мария застана неподвижна. Той отвори куфарчето и извади два чифта белезници от хромиран метал.

– Седни с разтворени крака.

Тя се подчини. Безпомощна по собствена воля и покорна, защото така желаше. Разбра, че той гледа между краката ѝ, можеше да види черните ѝ бикини, дългите чорапи, бедрата, можеше да си представи космите, половите ѝ органи.

– Стани!

Тя скочи от стола. Едва запази равновесие и разбра, че е по-пияна, отколкото си мислеше.

– Не ме гледай. Наведи глава, уважавай господаря си!

Още преди да успее да наведе глава, той извади един тънък камшик, който изсвистя във въздуха, сякаш бе жив.

– Пий! Дръж главата си наведена, но пий!

Тя изпи още една, две, три чаши водка. Това вече не беше само театър, а се случваше в действителност: бе загубила контрол. Чувстваше се само един предмет, обикновен инструмент и колкото и странно да беше, това покорство ѝ даваше усещането за пълна свобода. Вече не беше учителката, не беше тази, която обучава, утешава, слуша изповеди, възбужда; беше просто едно провинциално бразилско момиче, намиращо се под огромната власт на един мъж.

– Съблечи се!

Заповедта прозвуча грубо, без да издава желание, но въпреки това изключително възбуждащо. Продължавайки да държи главата си наведена в знак на страхопочитание, Мария разкопча роклята си и я остави да се свлече на пода.

– Ти се държиш лошо, знаеш ли това?

Камшикът отново изсвистя във въздуха.

– Трябва да бъдеш наказана. Как може момиче на твоята възраст да ми противоречи? Би трябвало да стоиш на колене пред мен!

Мария понечи да коленичи, но камшикът я прекъсна; за пръв път влезе в допир с плътта ѝ – усети го върху хълбока си. Пареше, но изглежда, не оставяше следи.

– Не съм казвал да коленичиш, нали?

– Не.

За втори път почувства камшика отзад.

– Кажы „Не, господарю“!

Последва нов удар. Ново парещо усещане. За част от секундата тя си помисли, че може да прекрати всичко това; но можеше и да избере да стигне до края не заради парите, а заради това, което той ѝ бе казал първия път – човек опознава себе си, когато достигне собствените си граници.

А това, което се случваше с нея, беше нещо ново; беше приключение и тя можеше да реши по-късно дали би искала да продължи, но в момента вече не беше момичето, което имаше три цели в живота си, което продаваше тялото си, което се бе запознало с един мъж, разказващ интересни истории до една камина. Тук тя беше никоя и понеже беше никоя, беше всичко, за което някога бе мечтала.

– Свали всичките си дрехи! И върви из стаята, за да мога да те гледам!

Тя се подчини отново, като държеше главата си наведена, без да продума. Мъжът, който я гледаше, беше облечен, равнодушен, не беше

същият човек, с когото бе говорила в заведението – беше Одисей, който идваше от Лондон, беше Тезей, който слизаше от небето, беше нашественик, който нахлуваше в най-сигурния град на света и най-затвореното сърце на земята. Свали бикините и сутиена си, почувства се едновременно безпомощна и защитена. Камшикът отново изсвистя във въздуха, но този път удар не последва.

– Дръж главата си наведена! Ти си тук, за да бъдеш унижена, за да изпълниш всички мои желания, ясно ли е?

– Да, господарю.

Той хвана ръцете ѝ и сложи първия чифт белезници на китките ѝ.

– И ще те нашляпам здраво, за да се научиш да се държиш подобаващо.

С отворена длан я шляпна по задника. Мария извика, този път я бе заболяло.

– А, и протестираш, така ли? Сега ще ти дам да разбереш!

Още преди да успее да реагира, той вече ѝ беше сложил кожена маска на устата. Не ѝ пречеше да говори, можеше да каже „жълто“ или „червено“, но усещаше, че съдбата ѝ е да остави този мъж да прави с нея каквото си иска и че няма как да се измъкне. Беше гола, с кожена маска и белезници, а във вените ѝ течеше водка вместо кръв.

Още едно шляпване по задника.

– Започни да се разхождаш.

Мария тръгна из стаята, като се подчиняваше на заповедите, които се редуваха една след друга: „спри“, „наядно“, „седни“, „разтвори си краката“. От време на време Терънс я плясваше отзад, тя усещаше болка, чувстваше се унижена, като унижението беше по-силно и всеобхващащо от болката; но в същото време сякаш бе попаднала в един друг свят, където не съществуваше нищо друго, като в това усещане за загуба на собствената идентичност, за подчинение, за отказ от егото, желанията и волята имаше нещо почти религиозно. Беше съвсем влажна, възбудена, без да разбира какво точно се случва.

– Отново застани на колене!

Тъй като продължаваше да държи главата си наведена в знак на покорство и унижение, Мария не можеше да види точно какво става, но усещаше, че в един друг свят, на една друга планета, този мъж се задъхва – беше се уморил да удря с камшика, да я пляска по задника, докато тя самата се чувстваше изпълнена с все по-голяма сила и енергия. Вече беше загубила чувството си за срам и не се притесняваше да показва, че това ѝ харесва, застена, помоли го да започне да я гали, но вместо това

мъжът я сграбчи и я завлече до леглото.

Разтвори грубо краката ѝ, като ги завърза към двата края на леглото, но тя знаеше, че това е грубост, която няма да я нарани. С белезници на ръцете, с маска на устата, с разтворени крака тя очакваше всеки момент той да проникне в нея. Нима не виждаше, че е готова, че иска да му служи, че е неговата робиня, неговото животно, неговият предмет и че ще направи всичко, което той поиска.

Видя, че Терънс постави дръжката на камшика в отвора на влагалището ѝ. Плъзна го от долу на горе и в момента, в който докосна клитора ѝ, тя загуби контрол над себе си. Не знаеше колко време бяха тук, нямаше представа колко пъти я бе удрял по задника, но в този момент тя внезапно получи оргазъм – оргазъм, който десетки, стотици мъже не бяха успели да предизвикат през тези шест месеца. За момент блесна ослепителна светлина, след това тя усети, че навлиза в някаква черна бездна, в собствената си душа, където силната болка и страхът се бяха смесили с абсолютното удоволствие. Това я тласна отвъд всякакви познати граници и тя започна да стене, да вика с приглушен от маската глас, да се мята в леглото, усещайки как белезниците се впиват в китките ѝ, а кожешите връзки – в глезените ѝ, извиваше се както никога досега, именно защото беше вързана, викаше както никога досега, защото имаше маска на устата си и никой не можеше да я чуе.

Болката и удоволствието представляваха едно цяло, той все по-силно притискаше клитора ѝ с дръжката на камшика, оргазмът излизаше от устата, от влагалището, от порите, от очите, от кожата, от цялото ѝ същество.

Беше обхваната от нещо като транс, но постепенно започна да изплува от него, вече нямаше камшик между краката си, усещаше само, че косата ѝ е мокра от обилната пот, а ръцете му нежно свалят белезниците и развързват кожените връзки, освобождавайки глезените ѝ.

Мария лежеше, смутена, неспособна да погледне мъжа в очите, защото я беше срам от самата себе си, от виковете си, от оргазма си. Той я галеше по косата и също дишаше тежко, но само тя беше изпитала удоволствие; той нито за миг не бе достигнал до подобно опиянение.

Както бе гола, прегърна мъжа, който бе напълно облечен, изтощен от толкова заповеди, от толкова викове. В този момент тя не знаеше какво да каже, как да продължи, но се чувстваше сигурна, защитена, защото с негова помощ бе достигнала до една част от душата си, която не познаваше. Той беше нейният господар и закрилник.

Започна да плаче, а той търпеливо изчака да спре.

– Какво направихте с мен? – попита Мария през сълзи.

– Това, което ти искаше да направя.

Тя го погледна и разбра, че отчаяно се нуждае от него.

– Аз не те карах да правиш нищо насила, не те принуждавах, не те чух да казваш „жълто“; единствената власт, която имах, беше тази, която ти ми даде. Нямахме никакъв вид принуда или шантаж, всичко зависеше само от твоята воля; въпреки че ти беше робинята, а аз господарят, единствената ми власт беше да те тласна към собствената ти свобода.

Белезници. Кожени връзки на краката. Маска. Унижение, по-силно и по-дълбоко от болката. Въпреки всичко това той имаше право – усещането беше на пълна свобода. Мария бе изпълнена с енергия, със сила и бе учудена, че мъжът до нея е изтощен.

– Получихте ли оргазъм?

– Не – отговори той. – Господарят е тук, за да упражни властта си над роба. Удоволствието на роба е радост за господаря.

Нищо от това, което казваше, нямаше смисъл, защото беше далеч от всичко, което бе чула да разказват, и не се случваше в реалния живот. Но сега тя се намираще в някакъв въображаем свят и беше изпълнена със светлина, а той изглеждаше мрачен, изцеден.

– Можеш да си тръгнеш, когато поискаш – каза Терънс.

– Не искам да си тръгвам, искам да разбера.

– Няма нищо за разбиране.

Тя стана, с цялата красота и сила на своята голота, и наля две чаши вино. Запаля две цигари и му подаде едната – ролите се бяха разменили, сега тя бе господарката, която служеше на роба, отблагодарявайки се по този начин за удоволствието, което ѝ бе доставил.

– Ще се облека и ще си тръгна, но искам да поговорим малко.

– Няма за какво да говорим. Направихме точно това, което исках, и ти беше прекрасна. Изморен съм, а утре трябва да се връщам в Лондон.

Той легна и затвори очи. Мария не знаеше дали не се преструва, но това нямаше значение; изпуши с удоволствие цигарата, изпи бавно виното, докато гледаше с допряно до стъклото лице езерото насреща и искаше някой на другия бряг да я види така – гола, задоволена, сигурна в себе си.

Облече се, излезе, без да се сбогува и без да се притеснява, че ще си отвори сама вратата, защото не беше сигурна дали иска да се върне.

Терънс чу как вратата се хлопва, изчака да види дали тя няма да се върне под претекст, че е забравила нещо, и чак след няколко минути стана и запаля друга цигара. „Момичето беше на ниво“, помисли си той.

Бе успяла да устои на камшика, въпреки че това беше най-обикновеното, най-старото и най-безобидното от всичките средства за изтезание. За момент си припомни първия път, когато беше изпробвал тази тайнствена връзка между две човешки същества, които искат да се сблизат, но могат да постигнат това единствено като причиняват страдание на други.

Навън милиони семейства, без да си дават сметка, практикуваха изкуството на садомазохизма. Ходеха на работа, връщаха се, оплакваха се от всичко, упражняваха насилие или бяха обект на насилие, чувстваха се нещастни, но дълбоко свързани със собственото си нещастие, без да знаят, че е достатъчен един жест, едно „никога повече“, за да се освободят от чувството на потиснатост. Терънс беше опитал това със съпругата си, известна английска певица; живееше, измъчван от ревност, като правеше сцени, прекарвайки дните си под влиянието на успокоителни, а нощем се напиваше. Тя го обичаше и не разбираше защо се държи по този начин, той също я обичаше, без да може да си обясни собственото си поведение. Чувстваше се обаче така, сякаш страданието, което причиняваше на другия, беше необходимо, жизненоважно за самия него.

Веднъж един музикант, когото той смяташе за много особен, защото изглеждаше прекалено нормален в тази екстравагантна среда, забрави една книга в студиото. „Венера в кожи“, от Леополд фон Захер-Мазох. Терънс започна да я прелиства и колкото повече четеше, толкова по-добре разбираше самия себе си:

Красивата жена се съблече и взе един дълъг камшик с малка дръжка, която стисна в юмука си. „Ти го поиска – каза тя. – Ще те нашибам с камшика.“ – „Направи го! – прошепна любовникът ѝ. – Моля те!“

Жена му репетираше от другата страна на стъклената преграда в студиото. Беше поискала да изключат микрофона, който позволяваше на техниците да чуват всичко, и бяха изпълнили молбата ѝ. Терънс си помисли, че може би си уговаря среща с пианиста. Тя го докарваше до лудост, но той вече беше свикнал и не можеше да живее без това.

„Ще те нашибам с камшика“, казваше голата жена в романа, който държеше в ръце. „Направи го, моля те!“

Той беше красив, заемаше висок пост в звукозаписното студио, защото трябваше да води живота, който водеше?

Защото му харесваше. Заслужаваше да страда много, понеже животът се бе показал прекалено благосклонен към него и той не бе достоен за всички тези придобивки – пари, уважение, известност. Смяташе, че кариерата му е достигнала една точка, от която нататък всичко ще

зависи само от успеха, и това го плашеше, защото вече беше видял много хора да се сгромолясват от висините.

Прочете книгата. Започна да чете всичко, което му попаднеше и което беше свързано със странното съчетание на болка и удоволствие. Жена му разбра за видеокасетите, които вземаше под наем, за книгите, които криеше, попита го какво означава това и дали не е болен. Терънс отрече, като обясни, че става въпрос за материал, свързан с нов проект, който тя ще трябва да осъществи. И подметна сякаш между другото:

„Може би трябва да опитаме.“

Опитаха. В началото много плахо, придържайки се само към упътванията, които намираха в порнографските магазини. Постепенно започнаха да използват нови техники, стигаха до крайности, излагаха се на опасности, но чувстваха, че бракът им става все по-стабилен. Бяха съучастници в нещо тайно, забранено, осъдително.

Опитът на двамата се превърна в изкуство: създадоха нови сценични персонажи, чиито атрибути бяха кожата и металните нитове. Жената излизаше на сцената с камшик, жартиери и ботуши и довеждаше публиката до възторг. Албумът зае първо място в поп класациите в Англия, а след това премина триумфално през цяла Европа. Терънс се учудваше, като виждаше как младежите съвсем естествено приемат собствените му тайни желания, и единственото му обяснение беше, че по този начин съдържаното насилие можеше да се проявява по един бурен, но безобиден начин. Камшикът стана символ на състава, появи се върху тениски, татуировки, лепенки, пощенски картички.

Терънс беше интелигентен и образован човек, ето защо реши да потърси корените на всичко това – така щеше да разбере по-добре самия себе си. Каещите се грешници не са били тези, които са се опитвали да прогонят черната чума, както бе казал на проститутката по време на тяхната среща. Още от най-стари времена хората са разбрали, че страданието, веднъж посрещнато без страх, им открива пътя към свободата.

В Египет, Рим и Персия са смятали, че ако един човек пожертва себе си, то той спасява страната и народа си. В Китай, ако се случело природно бедствие, бил наказван императорът, тъй като именно той представлявал божествата на земята. Най-добрите спартански войници в древна Гърция били бити с камшик веднъж годишно, от сутринта до вечерта, в чест на богиня Диана, докато множеството ги насърчавало да понасят с достойнство болката, защото тя ги подготвяла за битките. В края на деня жреците разглеждали раните по гърбовете на войните и по тях предсказвали бъдещето на града.

Пустинните свещеници, древно християнско общество от IV в., което се събирало в един манастир в Александрия, използвали бичуването като средство за прогонване на демоните или за да покажат безполезността на тялото по време на духовното търсене. Животът на светците е пълен с такива примери. Света Роза тичала през градината, докато тръните се забивали в плътта ѝ; свети Доминик Лорикат се самобичувал всяка вечер, преди да легне да спи; мъчениците доброволно приемали бавната смърт, разпъвани на кръста или разкъсвани от дивите зверове. Всички те казвали, че преодоляването на болката е в състояние да доведе човека до религиозен екстаз.

Според съвременни непотвърдени изследвания в раните се развивали някакви гъбички, които причинявали халюцинации. Удоволствието било толкова голямо, че тази практика бързо излязла извън манастирите и се разпространила навсякъде.

През 1718 г. бил публикуван „Трактат за самобичуването“, който учел как да откриеш удоволствието посредством болката, но без да увредиш тялото си. В края на същия този век съществували десетки места из цяла Европа, където хората страдали, за да достигнат до удоволствието. Има свидетелства за крале и кралици, които се оставяли да бъдат бити с камшик от своите роби, докато разбрали, че удоволствието не е само в това да понасяш, но и да причиняваш болка, макар че последното било по-изморително и неблагоприятно.

Докато пушеше цигарата си, Терънс изпитваше задоволство, че за по-голямата част от човечеството неговите мисли в момента ще останат непонятни.

Всъщност това нямаше никакво значение: до едно затворено общество имат достъп само избраниците. Спомни си също как бракът му от мъчение се бе превърнал в нещо прекрасно. Жена му знаеше с каква цел е тръгнал за Женева, но не се притесняваше, дори напротив, в този болен свят тя беше щастлива, че мъжът ѝ ще получи наградата, която желалаше след една седмица на упорит труд.

Докато пушеше цигарата, гледайки езерото през прозореца, усети, че желанието му за живот се възвръща. Момичето, което току-що бе излязло от стаята, беше разбрало всичко. Терънс чувстваше, че душата ѝ е близка до неговата, въпреки че все още не беше готов да се влюби в нея, защото обичаше жена си. Но му беше приятно да си мисли, че е свободен и може да мечтае за нова връзка.

Оставаше само да я накара да опита най-трудното: да я превърне във Венера в кожи, във властителка, в господарка, способна да унижава

и да наказва безмилостно. Ако издържеше изпита, той щеше да склони да отвори сърцето си и да ѝ позволи да влезе.

Из дневника на Мария, все още пияна от водката и удоволствието:

Когато няха вече нищо за губене, получих всичко. Когато престанах да бъда тази, която бях, открих самата себе си.

Когато разбрах какво е унижение и пълно подчинение, се почувствах свободна. Не знам дали не съм болна, дали всичко това не беше само сън, не знам дали се случва само веднъж. Знаем, че мога да живея без него, но бих искала да го срещна отново, да преживея същото, да стигна още по-далеч.

Болката малко ме плашеше, но не беше толкова силна, колкото унижението – тя беше само претекст. Е момента, в който изпитах първия оргазъм от много месеци насам въпреки многото мъже и многото и различни неща, които те правеха с тялото ми, се почувствах – но няма това е възможно? – по-близо до Бога. Спомних си това, което той разказа за черната чума, за момента, в който самобичуващите се, опитвайки се да спасят човечеството чрез своята болка, откривали в нея удоволствието. Аз не исках да спася човечеството, нито него, нито себе си. Просто бях там.

Сексът, това е изкуството да контролираш неконтролируемото.

Не беше театър, намираха се на истинска гара по молба на Мария, тъй като само там правеха любимата ѝ пица. Нямах нищо лошо в това да бъде малко капризна. Ралф трябваше да се появи един ден по-рано, когато тя все още беше жена, търсеца любов, камина, вино, желание. Но животът бе решил друго и днес тя бе прекарала целия ден, без да изпита необходимост да се концентрира в звуците и в настоящето, защото изобщо не бе мислила за него, бе открила по-интересни неща.

Какво да прави с мъжа, който седеше до нея и ядеше пица, която може би дори не му харесваше, само за да mine по-бързо времето и да настъпи моментът, в който щяха да отидат у тях? Когато той влезе в бара и ѝ поръча коктейл, Мария понечи да му каже, че той повече не я интересува, че е по-добре да си потърси друга; но в същото време изпитваше огромна нужда да поговори с някого за предишната нощ.

Опитала се бе да завърже разговор с някои от проститутките, които също обслужваха „специални клиенти“, но те ѝ обърнаха гръб, тъй като Мария беше умна, учеше бързо и се бе превърнала в голяма заплаха за останалите момичета, които работеха в „Копакабана“. От всички мъже, които Мария познаваше, Ралф Харт беше може би единственият, който

би могъл да я разбере, след като Милан го смяташе за „специален клиент“. Той обаче я гледаше с очи, озарени от любов, и това правеше нещата по-трудни. По-добре беше да не му казва нищо.

– Какво знаеш за страданието и унижението, които носят много голямо удоволствие?

За пореден път не бе успяла да се съдържи. Ралф престана да яде лицата си.

– Знам всичко. И не ме интересува.

Отговорът му беше толкова бърз, че шокира Мария. Означаваше ли това, че всички знаят всичко, освен нея? Господи, какъв беше този свят?

– Оpoznал съм демоните си и тъмната си страна – продължи Ралф. – Стигнал съм до дъното, опитвал съм всичко, не само в тази област, а и в много други. Но последния път, когато се срещнахме, стигнах още подалеч, ала не чрез болката, а чрез желанието. Гмурнах се на дъното на душата си и сега вече знам, че все още искам хубави неща, много хубави неща от този живот.

Прииска му се да ѝ каже: „Едно от тях си ти, моля те, не тръгвай по този път!“, но нямаше смелост. Повика такси и помоли шофьора да ги закара на брега на езерото –там, където преди цяла вечност се бяха разхождали заедно в деня, когато се запознаха. Мария се учуди, но нищо не каза – инстинктът ѝ подсказваше, че може да изгуби много, въпреки че умът ѝ все още бе пиян от случилото се предишната нощ.

Излезе от състоянието си на пасивност едва когато стигнаха до градината на брега на езерото; макар и все още да беше лято, вечерите бяха много студени.

– Какво търсим тук? – попита тя, след като слязоха от колата. – Духа вятър, ще настина.

– Много мислих върху това, което каза на гарата. Страдание и удоволствие. Събуй си обувките!

Тя си спомни, че веднъж един от клиентите ѝ я беше накарал да направи същото и се бе възбудил само при вида на краката ѝ. Нима никога нямаше да се избави от авантюрите?

– Ще настина – повтори Мария.

– Прави каквото ти казвам – настоя той. – Няма да настинеш, няма да се бавим много. Повярвай ми, така както аз ти вярвам.

Мария инстинктивно разбра, че той иска да ѝ помогне; може би защото бе пил от горчивата чаша и смяташе, че я грози същата опасност. Но тя не желаше да ѝ помагат; беше доволна от новия свят, който бе открила и в който страданието не представляваше вече проблем.

Междувременно обаче се сети за Бразилия, за невъзможността да срещне партньор, с когото да сподели този нов свят, и тъй като Бразилия бе по-важна от всичко останало в живота ѝ, тя си събу обувките. Земята бе покрита с дребни камъчета, които веднага накъсаха чорапите ѝ, но това нямаше значение, щеше да си купи нови.

– Съблечи си самото!

Би могла да откаже, но от предишната нощ бе свикнала с радостта да казва „да“ на всичко, което се появяваше на пътя ѝ. Свали си самото и затопленото ѝ тяло не реагира веднага на студа, но постепенно тя започна да го усеща.

– Ще повървим. И ще поговорим.

– Но тук е невъзможно: земята е покрита с камъни!

– Точно затова; искам ти да почувстваш тези камъни, те да те наранят, да те заболи, защото сигурно си изпитала, така както и аз, страдание, свързано с удоволствие, и трябва да изтръгна това от душата ти.

Мария понечи да каже: „Не е нужно, на мен ми харесва“, но продължи да върви бавно, а от студа и острите върхове на камъните ходилата ѝ започнаха да горят.

– Една от изложбите ми ме отведе в Япония, точно когато изцяло се бях потопил в това, което ти нарече „страдание, унижение и голямо удоволствие“. По онова време смятах, че няма връщане назад, че ще стигам все по-далеч и по-далеч и че в живота ми не е останало нищо друго освен желанието да наказвам и да бъда наказван. В крайна сметка сме човешки същества, родили сме се с чувството за вина, страхуваме се, когато щастието се превръща в нещо осъществимо, и умираме с желанието да накажем другите, защото постоянно се чувстваме безпомощни, онеправдани, нещастни. Да плащаме за греховете си и да можем да наказваме грешниците – не е ли прекрасно? Да, чудесно е.

Мария вървеше, болката и студът ѝ пречеха да се съсредоточи върху думите му, но тя правеше усилия.

– Днес видях белезите по китките ти.

Белезниците! Беше си сложила много гривни, за да скрие следите, но свикналите с подобна гледка очи винаги знаят какво да търсят.

– В края на краищата, ако всичко онова, което си преживяла наскоро, те кара да направиш тази стъпка, не съм аз човекът, който би ти попечил; нищо от това обаче няма връзка с истинския живот.

– Каква стъпка?

– Тази към болката и удоволствието. Към садизма и мазохизма. Наричай го както искаш, но ако си убедена, че това е твоят път, аз ще

страдам, ще си спомням за желанието, за срещите ни, за разходката по Пътя на Сантяго, за светлината ти. Ще прибера на специално място тво-ята писалка и всеки път, когато запалия камината, ще си спомням за теб. Но няма да те потърся повече.

Мария се изплаши, реши, че трябва да отстъпи, да каже истината, да престане да се прави, че знае повече от него.

– Това, което преживях наскоро, или по-точно вчера, не го бях изпитвала никога по-рано. Плаши ме мисълта, че на дъното на падението бих могла да открия самата себе си.

Ставаше все по-трудно да продължават разговора – зъбите ѝ тракаха от студ, а ходилата много я боляха.

– На изложбата ми в Япония, която се провеждаше в една област, наречена Кумано, дойде някакъв дървар -продължи Ралф, сякаш не бе чул думите ѝ. – Картините ми не му харесаха, но той успя да разчете посредством живописиста това, което изживявах и изпитавах по онова време. На другия ден ме потърси в хотела и ме попита дали съм доволен; ако наистина бях, трябваше според него да продължа да правя това, което ми харесва, а ако не бях, трябваше да го придружа и да прекарам няколко дни с него.

Накара ме да ходя по камъни, както сега аз те карам да го правиш. Накара ме да почувствам студа. Благодарение на него открих красотата на болката, само че това беше болка, причинена от природата, а не от човека. Дърварят наричаше това шугендо, беше някаква вековна практика.

Каза ми, че той самият не се страхува от болката и това е хубаво, понеже, за да владееш душата си, трябва да се научиш да владееш и тялото си. Каза ми също така, че аз използвам болката по съвсем погрешен начин, което било много лошо.

Онзи неграмотен дървар смяташе, че ме познава по-добре от мен самия, и това ме подразни, но в същото време изпитах гордост, узнавайки, че картините ми изразяват точно това, което чувствам.

Мария усети как някакъв много остър камък поряза крака ѝ, но студът беше по-силен от болката, тялото ѝ се вцепняваше и не успяваше да следи думите на Ралф Харт. Защо мъжете в този свят, създаден от Бога, се стремяха единствено да ѝ покажат болката? Свещената болка, болката, съчетана с удоволствие, болката със или без обяснения, но все тази болка...

Раненият ѝ крак бе настъпил друг камък, но тя сподави вика си и продължи да крачи. Отначало се бе опитала да запази достойнството си,

самообладанието си, това, което той наричаше „светлина“. Сега обаче вървеше все по-бавно, стомахът и мислите ѝ се преобръщаха, гадеше ѝ се. Прииска ѝ се да спре, всичко това беше безсмислено, но не спря.

Не спря от уважение към самата себе си; можеше да издържи да върви боса известно време, защото това ходене нямаше да трае цял живот. И изведнъж ѝ хрумна друга мисъл: а ако на следващия ден не е в състояние да отиде в „Копакабана“ заради наранените си крака или заради температурата, която неминуемо щеше да вдигне, след като настине? Замисли се за клиентите, които я очакваха, за Милан, който вярваше в нея, за парите, които щеше да спре да печели, за фермата, за родителите си, които се гордееха с нея. Силната болка обаче прогони всякакви подобни мисли и тя продължи да върви механично, изпълнена с подлудяващото желание Ралф Харт да оцени усилията ѝ и да ѝ каже „стига, можеш да обуеш обувките си“.

Но той ѝ изглеждаше безразличен, далечен, сякаш това бе единственият начин да я освободи от нещо, което не познаваше много добре, което я бе привлякло, но щеше да остави у нея много по-дълбоки следи от белезниците. Макар и да знаеше, че се опитва да ѝ помогне, и колкото и да се старееше да върви напред и да показва светлината на силната си воля, болката не ѝ позволяваше да изпитва нито благородни, нито най-обикновени чувства – беше само болка, която заемаше цялото пространство, плашеше я и я караше да мисли, че е на ръба и не може да издържи повече.

Но направи още една крачка.

И още една.

Сега болката като че ли нахлуваше в душата ѝ и отслабваше духа ѝ, защото едно е да играеш театър в пет-звезден хотел, гола, с водка, черен хайвер и камшик между бедрата си; съвсем друго е да стоиш на студа боса и камъните да режат краката ти. Беше объркана, не успяваше да замени нито дума с Ралф Харт, единственото, което съществуваше реално в нейния свят, бяха ситните режещи камъчета, с които бе покрита алеята между дърветата.

Но в мига, когато мислеше, че ще се откаже, я обзе странно чувство: бе стигнала границите на собствената си издръжливост и отвъд тях имаше празно пространство, в което тя сякаш се носеше над самата себе си и не усещаше какво изпитва. Това ли беше чувството, изпълващо по-кайващите се? На дъното на болката тя откриваше врата към област, различна от съзнанието, в която нямаше място за нищо друго освен за неумолимата природа – и за самата нея, непобедима.

Всичко наоколо като че ли се превърна в сън: слабо осветената градина, тъмното езеро, безмълвният мъж, разхождащите се двойки, които не забелязваха, че тя е боса и едва ходи. Не знаеше дали се дължи на студа или на болката, но изведнъж тя престана да усеща тялото си, изпадна в състояние, в което не изпитваше нито желание, нито страх, а само едно тайнствено – как би могла да го нарече? – тайнствено „спокойствие“. Границите на болката не бяха нейните собствени граници; тя можеше да излезе извън тях.

Помисли си за всички човешки същества, които страдаха неволно, а тя предизвикваше собственото си страдание – но това вече нямаше значение, бе излязла извън границите на тялото си и сега ѝ оставаше само душата, „светлината“, особен вид пустота, която някой някога е нарекъл рай. Съществуват страдания, които могат да бъдат забравени само ако успеем да се издигнем над нашите болки.

Другото, за което си спомни, бе как Ралф я взе на ръце, съблече якето си и я зави с него. Сигурно беше припаднала от студ, но това нямаше значение; беше доволна, не се страхуваше – бе победила. Не се бе унизила пред този мъж.

Минутите се превърнаха в часове, тя сигурно бе спала в прегръдките му, тъй като след като се събуди, въпреки че беше още тъмно, видя, че се намира в стая, в която освен телевизор в ъгъла нямаше нищо друго. Беше бяла, празна.

Ралф се появи с чаша горещ шоколад.

– Много добре – каза той. – Ти стигна дотам, докъдето трябваше да стигнеш.

– Не искам горещ шоколад, искам вино. И искам да слезем в нашата стая с камината и разпръснатите навсякъде книги.

Бе казала „нашата стая“ съвсем несъзнателно.

Погледна ходилата си; с изключение на една малка резка имаше само червени следи, които сякаш да изчезнат след няколко часа. Слезе с мъка по стълбите, без да обръща внимание на нищо около себе си; отиде в любимия си ъгъл, на килима до камината – бе открила, че винаги когато седяше там, се чувстваше добре, сякаш това беше нейното „място“ в тази къща.

– Дърварят, за когото ти говорих, ми каза, че когато човек прави някакво физическо усилие, когато изисква всичко от тялото си, умът му придобива необяснима духовна сила, подобна на светлината, която видях в теб. Какво почувства?

– Че болката е приятелка на жената.

- В това се крие опасността.
- Че болката си има граници.
- В това се крие спасението. Не го забравяй!

Мария все още беше объркана; бе изпитала това чувство на вътрешно спокойствие, когато бе излязла извън собствените си граници. Той ѝ бе показал друг вид страдание, което също ѝ бе доставило странно удоволствие.

Ралф взе една голяма папка и я отвори пред нея. Вътре имаше рисунки.

– Историята на проституцията. Нали за това ме попита, когато се срещнахме?

Да, бе го попитала, но само за да запълни времето, да се опита да бъде интересна. Но сега това вече нямаше никакво значение за нея.

– През всички тези дни плувах в някакво непознато море. Не смятах, че проституцията има своя история, мислех само, че е най-древната професия на света, както казват хората. Но тя има история, или по-точно има две истории.

- А тези рисунки?

Ралф Харт изглеждаше разочарован, понеже тя като че ли не разбираше за какво говори, но не го показа и продължи:

- Ето нещата, които нарисувах, докато четях, търсех, научавах.

– Нека да говорим за това друг път; днес искам да разбера болката, нека да не сменяме темата.

– Ти си я почувствала вчера и си открила, че тя ти доставя удоволствие. Почувства я и днес и постигна вътрешно спокойствие. Затова те съветвам да не свикваш с нея, защото е много лесно да живееш с болката, тя е като силен наркотик. Болката е в нашето ежедневие, в скритото ни страдание, в отказа ни от любовта, когато я обвиняваме за провала на нашите мечти. Болката плаши, когато показва истинското си лице, но изглежда съблазнителна, когато е преоблечена като саможертва, отричане. Или като страх. Колкото и човешкото същество да я отхвърля, винаги намира начин да бъде с нея, да я ухажва, да я направи част от живота си.

- Не ми се вярва. Никой не иска да страда.

– Ако се научиш да живееш без страдание, това вече е голяма крачка, но не мисли, че другите ще те разберат. Да, никой не желае да страда и въпреки това почти всички търсят болката, саможертвата, и се чувстват оправдани, чисти, заслужаващи уважението на децата си, на съпрузите, на съседите, на Бога. Но да не разсъждаваме върху тези неща сега.

Знай само, че това, което движки света, не е търсенето на удоволствие, а отказването от всички важни неща.

Нима войникът тръгва на война, за да убива врага? Нищо подобно: тръгва, за да умре за родината си. Нима жената обича да показва на мъжа си колко е щастлива? Нищо подобно: иска той да разбере колко му е предана, колко страда, за да го направи щастлив. Нима мъжът отива на работа, за да постигне някаква професионална реализация? Нищо подобно: той се мъчи и се поти за добруването на семейството си. Има още много примери: деца, които се отказват от своите мечти, за да зарадват родителите си, родители, които се отказват от живота, за да зарадват децата си, като винаги болката и страданието служат за оправдание на онова, което би трябвало да носи само радост: любовта.

– Спри!

Ралф спря. Настъпил бе моментът да смени темата и той започна да ѝ показва една по една рисунките си. Отначало всичко ѝ се струваше объркано – човешки силуети, но също и драсканици, цветове, нервни шрихи и геометрични линии. Постепенно обаче тя започна да разбира какво ѝ говори, защото всяка от думите му бе съпроводена с жест, всяко изречение я връщаше в света, към който по-рано тя отказваше да се причисли – мислейки си, че всичко това е само един период от живота ѝ, начин да печели пари и нищо повече.

– Да, открих, че съществува не само една, а две истории на проституцията. Първата ти е много добре известна, защото това е и твоята история: красиво момиче поради най-различни причини открива, че единственият начин да оцелее е, като продава тялото си. Някои от тези жени властват над цели нации както Месалина над Рим например, други се превръщат в митове като Мадам дю Бари, трети флиртуват с аванюрата и смъртта едновременно като Мата Хари. Повечето от тях обаче никога не доживяват своя звезден миг, никога не се изправят срещу голямо предизвикателство: те завинаги си остават провинциални момичета, дошли в големия град да търсят слава, съпруг, аванюра, но откриват съвсем друга действителност, потапят се в нея за известно време, свикват и започват да мислят, че владеят положението, но не успяват да направят нищо повече.

Артистите правят своите скулптури и рисунки, писателите пишат книги отпреди повече от три хиляди години. По същия начин и проститутките продължават да вършат работата си във времето така, сякаш нищо не се е променило. Искаш ли да научиш подробности?

Мария кимна в знак на съгласие. Трябваше да спечели време, да

разбере болката, започваше да чувства, че нещо много лошо бе излязло от тялото ѝ, докато вървеше в парка.

– За проститутки се говори още в класическите текстове, в египетските йероглифи, в шумерските писания, в Стария и Новия завет. Превръщането на проституцията в професия обаче става през шести век преди Христа, когато в Гърция законодателят Солон създава публични домове, контролирани от държавата, и започва да събира данъци от „търговията с плът“. Атинските търговци се радват, понеже онова, което е било забранено, става легално. А самите проститутки били категоризирани в зависимост от данъците, които плащали. Най-евтината се наричала *порна* – робиня, която принадлежала на съдържателите на заведение-то. След това идвал редът на *перипатетника*, която си намирала клиенти на улицата. А най-високата категория според цената и качеството заемала тъй наречената *хетера*, „компаньонката“, която придружавала търговците в техните пътувания, посещавала скъпи ресторанти, разполагала изцяло с парите, които получавала, раздавала съвети, намесвала се в политическия живот на града. Както виждаш, това, което е било вчера, продължава да бъде и днес.

През средновековието поради предаваните по полов път болести...

Мълчанието, страхът да не се е простудила, топлината на камината, която ѝ бе толкова необходима сега, за да стопли тялото и душата ѝ. Мария не искаше да слуша повече тази история, тя създаваше у нея усещането, че светът е спрял и всичко се повтаря, че хората никога няма да бъдат в състояние да се отнасят към секса с необходимото уважение.

– На теб като че ли не ти е интересно.

Тя направи усилие. В края на краищата той беше мъжът, на когото бе решила да отдаде сърцето си, въпреки че вече не беше толкова сигурна.

– Не ми е интересно, защото познавам всичко това и то ме натъжава. Но ти ми каза, че има и друга история.

– Другата история е за противоположното: свещената проституция.

Изведнъж Мария излезе от състоянието си на сънливост и започна да го слуша с внимание. Свещена проституция? Да печелиш пари чрез секс и въпреки това да се доближиш до Бога?

– Ето какво пише гръцкият историк Херодот за Вавилон: „Там съществува един много странен обичай: всяка жена, родена в Шумер, е длъжна, поне веднъж в живота си, да отиде до храма на богинята Ишар и да отдаде тялото си на някой непознат на символична цена в знак на гостоприемство.“

После щеше да го попита коя е тази богиня; може би щеше да помогне и на нея да си възвърне нещо, което бе изгубила, а не знаеше какво е.

– Култът към богинята Ишар се разпространил навсякъде из Близкия изток, достигнал до Сардиния, Сицилия и пристанищата на Средиземно море. По-късно, по време на Римската империя, друга богиня, Веста, изисквала или пълна девственост, или пълно отдаване. За да запазят свещения огън, весталките от нейния храм били длъжни да посвещават младежите и владетелите в тайните на сексуалността: пеели им еротични химни, изпадали в транс и предавали своя екстаз на околните, общувайки по този начин с божеството.

Ралф Харт ѝ показва ксерокопие на някакъв старинен текст, преведен на немски в долната част на листа. Издекламира го бавно, превеждайки всеки стих:

Когато седя пред вратата на кръчмата,
аз, Ишар, богинята,
съм проститутка, майка, съпруга, божество.
Аз съм истинският Живот,
макар че вие ме наричате Смърт.
Аз съм истинският Закон,
макар че вие ме наричате Престъпница.
Аз съм това, което търсите,
и това, което постигате.
Аз съм това, което разпръснахте
и чиито парчета сега събирате.

Мария заплака, а Ралф Харт се засмя; нейната жизнена енергия постепенно се завръщаше, „светлината“ отново започваше да блести. Най-добре беше да продължи историята, да ѝ покаже рисунките, да я накара да се почувства обичана.

– Никой не знае защо свещената проституция е изчезнала, след като е съществувала поне две хилядолетия. Може би заради болестите или заради обществото, което е променило своите норми тогава, когато и религиите са се променили. Важното е, че подобно нещо повече не съществува и никога няма да съществува. В днешно време мъжете управляват света и думата се използва само като клеймо, а проститутка е наричана всяка жена, която не спазва моралните норми.

– Можеш ли да дойдеш утре в „Копакабана“?

Ралф не разбра защо му задава този въпрос, но веднага се съгласи.

Из дневника на Мария, вечерта, когато вървя боса из Английския парк в Женева:

Не ме интересува дали някога е било свещено, или не, но АЗ МРАЗЯ ТОВА, КОЕТО ПРАВЯ. То погубва душата ми, кара ме да губя връзката със самата себе си, учи ме, че болката е награда, че парите купуват всичко и оправдават всичко. Никой около мен не е щастлив; клиентите знаят, че трябва да платят за нещо, което би трябвало да получават безплатно, а това е потискащо. Жените знаят, че трябва да продават онова, което биха искали да дават единствено срещу удоволствие и ласки, а това е пагубно. Много се борих със себе си, преди да напиша тези редове, преди да приема, че съм нещастна, недоволна – необходимо ми беше и все още ми е необходимо да устоя няколко седмици.

Но не мога повече да търпя, да се преструвам, че всичко това е нормално, че е само период, етап от живота ми. Искам да го забравя, имам нужда да обичам – само това, имам нужда да обичам.

Животът е твърде кратък – или прекалено дълъг, – за да си позволя да го изживея толкова зле.

Те са в неговия дом. Не са и в нейния. Не са в Бразилия, нито в Швейцария, а в някакъв хотел – който би могъл да се намира навсякъде по света с безличните си мебели и с онази обстановка, която има претенциите да бъде домашна, а всъщност го прави още по-чужд.

Не са в хотела с красивата гледка към езерото и спомена за болката, страданието, екстаза; прозорците му гледат към Пътя на Сантяго, път за поклонение, но не и за покаяние, място, където хората се срещат в кафенетата, откриват „светлината“, разговарят, сприятеляват се, влюбват се. В момента вали и в този час на нощта никой не минава отук, но са минавали хора в течение на десетки, стотици години – може би затова пътят има нужда да си откъдне, да си почине от многото стъпки.

Да изгаси лампите. Да дръпне завесите. Да му каже да се съблече, да се съблече и тя. Физическият мрак никога не е пълен и когато очите свикнат с него, може да види силуета на мъжа, очертан от слабата светлина, която влиза в стаята незначайно откъде. Предишния път, когато се бяха срещнали, само тя му бе показала част от голото си тяло. Да извади две кърпички, грижливо сгънати, изпрани, изплакнати многократно, така че да бъде премахната от тях всякаква следа от парфюм или сапун.

Да се приближи до него и да му каже да ѝ завърже очите. Той се поколебава за миг и споменава нещо за ада, през който е минал. Тя отвръща, че не става дума за това, че се нуждае единствено от пълен мрак, че сега е неин ред да му разкрие нещо, както вчера той ѝ бе разкрил същността на болката. Той се съгласява, слага превръзката на очите ѝ. Тя прави същото; сега вече няма цепнатини, през които да се процежда светлина, потънали са в истински мрак, трябва да си подадат ръка, за да стигнат до леглото. Не, не трябва да лягаме. Само ще седнем, както винаги, един срещу друг, но малко по-близо, така че коленете ми да докоснат твоите колене.

Открай време искаше да направи това. Но никога не бе имала достатъчно време. Нито с първия си приятел, нито с мъжа, който я облада за пръв път. Нито с арабина, който плати хиляда франка, надявайки се може би на повече, отколкото тя беше в състояние да му даде – въпреки че хиляда франка не стигаха, за да си купи тя онова, което желае. Не бе имала време да го направи и с многото мъже, които минаваха през тялото ѝ, влизаха и излизаха между краката ѝ, като понякога мислеха само за себе си, понякога мислеха и за нея, понякога бяха обсебени от романтичните си мечти, а понякога го правеха само поради инстинкта да повторят нещо, защото са им казали, че един мъж действа именно така, а ако не действа така, значи не е мъж.

Мария си спомня за дневника си. Омръзнало ѝ е, иска седмиците, които остават до заминаването ѝ, да минат бързо и се отдава на този мъж, защото в него вижда светлината на собствената си скрита любов. Причината за първородния грях не е в ябълката, която Ева е изяла, а в това, че е сметнала за необходимо да раздели с Адам плода, който е опитала. Ева се е страхувала да тръгне по своя път сама, без чужда помощ, затова е поискала да сподели с някого чувствата си.

Някои неща обаче не могат да бъдат споделени. Не трябва да се боим от океаните, в които се гмурваме по собствено желание; страхът обръква живота на всички. Но човек трябва да премине през ада, за да го разбере. Нека да се обичаме, без да се опитваме да притежаваме другия.

Аз обичам този мъж, който сега е пред мен, защото не го притежавам, той също не ме притежава. Свободни сме да се отдадем един на друг, изпитвам нужда да го повтарям десетки, стотици, милиони пъти, за да повярвам най-сетне в собствените си думи.

Мария се замисля за миг за останалите проститутки, които работят с нея. Замисля се за майка си, за приятелките си. Всички те вярват, че

мъжът иска само единайсет минути на ден и плаща цяло състояние за това. Не, не е така; мъжът е също като жената; иска да срещне някого, да намери смисъла на живота си.

Дали майка ѝ се държи като нея и се преструва, че изпитва оргазъм, когато е с баща ѝ? Или в дълбоката провинция на Бразилия все още е забранено на една жена да показва, че сексът ѝ доставя удоволствие? Мария знае толкова малко за живота, за любовта, но сега – с вързани очи и безкрайно много време – ще открие произхода на всичко, а всичко започва точно там, където тя би искала, и по начин, който си бе представяла.

Докосването. Тя забравя проститутките, клиентите, майка си и баща си; намира се в пълен мрак. Прекара целия следобед в търсене на онова, което би могла да даде на един мъж, който ѝ бе възвърнал достойнството и ѝ бе помогнал да разбере, че търсенето на радост е много по-важно от нуждата от болка.

Бих искала да го накарам да се почувства щастлив от това, че ще ми разкрие нещо ново, така както вчера ми разказа за страданието, за уличните и свещените проститутки. Видях, че е щастлив, когато ме учи на нещо ново, нека тогава да ме научи, да ме води. Бих искала да узная как се достига до тялото, преди да се достигне до душата, до проникването, до оргазма.

Тя протяга ръка към него и го кара да направи същото. Пошепва няколко думи, казвайки му, че тази нощ, на това ничие място би искала той да открие кожата ѝ, границата между нея и света. Кара го да я докосне, да я почувства с ръцете си, защото телата се разбират дори и когато душите не са съгласни. Той започва да я докосва, тя също го докосва, като и двамата, сякаш са се уговорили предварително, избягват онези части на телата си, в които сексуалната енергия нахлува най-бързо.

Пръстите му докосват лицето ѝ, тя усеща лека миризма на боя, миризма, която ще запазят завинаги, дори и той да си измие ръцете хиляди, милиони пъти; тази миризма е била в пръстите му, когато се е родил, когато е видял първото дърво, първата къща и е решил да я нарисува в мечтите си. Сигурно и той усеща някакъв мирис в ръката ѝ, но тя не знае какъв е, а и не иска да попита, защото в този миг всичко е тяло, останалото е мълчание.

Тя го гали, усеща как той я гали. Би могла да стои така цяла нощ, защото е приятно, не е задължително да стигнат до секса – и в този момент, именно защото не го прави по задължение, усеща топлина между бедрата си, знае, че е влажна. Ще настъпи мигът, в който той ще

докосне клитора ѝ и ще разбере, че е мокър, тя не знае дали това е хубаво или лошо, но именно така реагира тялото ѝ, тя не иска да му казва къде да я докосва, дали да е по-бавно или по-бързо. Ръцете на мъжа сега докосват мишниците ѝ, космите по ръцете ѝ настръхват, прииска ѝ се да го отблъсне – но е толкова хубаво, въпреки че това, което чувства, сигурно също е болка. И тя докосва мишниците му, забелязва, че сякаш са от различна тъкан, може би поради различните дезодоранти, които двамата използват, но защо мисли за всичко това? Не трябва да мисли. Трябва само да докосва, това е всичко.

Пръстите му описват кръгове около гърдата ѝ, като животинче, което дебне. Тя иска те да се движат по-бързо, да докоснат зърната ѝ, защото мисълта ѝ е по-бърза от ръцете му, но той може би го знае и я възбужда, наслаждава се и се бави безкрайно, докато стигне дотам. Гърдите ѝ се втвърдяват, той ги погалва и това кара тялото ѝ да настръхне още повече, а клиторът ѝ да стане още по-горещ и влажен. Сега той разхожда пръстите си по корема ѝ, след това по бедрата и краката ѝ, снове с пръсти от вътрешната страна на бедрата ѝ, усеща топлината, но не се приближава, докосва я леко, нежно и колкото по-леко е докосването, толкова е по-възбуждащо.

Тя прави същото, ръцете ѝ почти плуват във въздуха, докосват само космите на бедрата му, тя също усеща топлина, когато се доближава до члена му. Сякаш изведнъж е възвърнала по някакъв тайнствен начин девствеността си, сякаш за пръв път открива тялото на един мъж. Докосва члена му. Не е твърд, както е очаквала, а тя е толкова влажна, това е несправедливо, може би на мъжа му трябва още време.

Започва да го гали така, както само девствениците умеят да го правят, защото проститутките вече са забравили. Мъжът реагира, членът му започва да набъбва в ръцете ѝ, тя леко увеличава натиска, сега знае къде да го докосва, повече в долната част, отколкото в горната, трябва да го обгърне с пръсти, да издърпа кожичката назад, към тялото. Той вече е възбуден, много възбуден, докосва все така леко устните на вагината ѝ, прииска ѝ се да го накара да натисне по-силно, да пхне пръстите си вътре, нагоре. Но той не го прави, намокря клитора с малко от течността, която се стича от корема ѝ, и отново прави същите кръгови движения, които преди това бе описвал около зърната ѝ. Този мъж я докосва така, както тя самата би го сторила.

Едната му ръка отново се изкачва към гърдата ѝ, колко е хубаво, как би желала той да я прегърне сега. Но не, сега те откриват телата си, имат време, нуждаят се от много време. Могат да се любят веднага, би

било най-естественото нещо на света и сигурно ще бъде хубаво, но всичко това е толкова ново, тя трябва да се овладее, не иска да развали всичко. Спомня си за виното, което първата вечер бяха пили бавно, глътка по глътка, тя усещаше как то я стопля, караше я да гледа на света по друг начин, да се чувства по-свободна, по-близо до живота.

Желае да изпие по същия начин и този мъж, тогава ще забрави завинаги лошото вино, което се пие на един дъх и опива, но накрая боли глава и оставя усещане за пустота в душата.

Тя спира, преплита нежно пръсти в неговите, чува го как стене и изпитва желание също да стене, но се овладява, чувства, че тази топлина се разлива по цялото ѝ тяло, сигурно и с него се случва същото. Без оргазъм енергията се разпръсква, стига до мозъка, не ѝ позволява да мисли за нищо друго, освен как да стигне до края, но тя иска точно това – да спре, да спре по средата, удоволствието да обхване цялото ѝ тяло, да се разпростре до мозъка ѝ, да поднови обещанието и желанието, да възвърне девствеността ѝ.

Тя бавно сваля превръзката от очите си, сваля и неговата. Светва лампата на нощното шкафче. Двамата са голи, не се усмихват един на друг, само се гледат. Аз съм любов, аз съм музика, мисли си тя. Хайде да танцуваме.

Но не изрича нищо от това: разговарят за банални неща, като например кога ще се срещнат пак, тя определя някаква дата, може би след два дни. Той казва, че би искал тя да го придружи на една изложба, тя се колебае. Това би означавало да се запознае с неговия свят, с приятелите му, а те кой знае какво щяха да кажат, да си помислят. Отказва. Но той разбира, че всъщност тя иска да каже „да“, затова настоява, използвайки глупави аргументи, които обаче са част от танца, който танцуват в момента, накрая тя отстъпва, защото точно това е искала. Той определя мястото, където да се срещнат – същото кафене, в което се бяха видели за пръв път. Тя не се съгласява, бразилците са суеверни, не трябва да се срещат повече на мястото, където са се запознали, защото това ще затвори един кръг и всичко ще свърши.

Той е доволен, че тя не иска да затваря този кръг. Решават да отидат в една църква, откъдето се вижда целият град и която се намира край Пътя на Сантяго – част от тайнственото поклонение, което двамата извършват, откакто се познават.

Из дневника на Мария, в деня преди да си купи билет за Бразилия:

Имало едно време едно птиче. То имало прекрасни криле и блестящи многоцветни пера. Същество, създадено да лети свободно и на воля в небето, да радва всеки, който го гледа.

Веднъж някаква жена видяла птичето и се влюбила в него. Наблюдавала полета му със зяпнала от удивление уста, сърцето ѝ биело по-бързо, очите ѝ блестели от възхищение. Помолила го да летят заедно и двамата се реели из небето в пълна хармония. Жената се радвала и възхищавала на птичето, обожавала го. И тогава ѝ хрумнала следната мисъл: а ако то поиска да види далечните планини! Жената се изплашила. Изплашила се, че никога повече няма да изпита същото с друго птиче. И усетила завист, завиждала на птичето за способността му да лети. Почувствала се самотна.

И решила: „Ще заложа капан. Следващия път, когато птичето дойде, никога повече няма да отлети.“

Птичето, което също било влюбено, се върнало на другия ден, попаднало в капана и било затворено в клетка.

По цял ден жената гледала птичето. Пред нея бил обектът на любовта ѝ и тя го показвала на приятелките си, които възкликвали: „Ти имаш всичко.“ Междувременно в нея започнала да настъпва странна промяна: тъй като вече притежавала птичето и немалко нужда да го завоюва, постепенно започнала да губи интерес към него. А птичето, което не можело да лети и да изразява радостта си от живота, посърнало, изгубило блясъка си, погрозняло и жената престанала да му обръща внимание, сещала се за него само когато трябвало да го нахрани и да се погрижи за клетката му.

Един прекрасен ден птичето умряло. Жената много се натъжила, непрекъснато мислела за него. Но не си спомняла за клетката, а само за деня, в който го бе видяла за пръв път да лети доволно сред облаците.

Ако тя се бе вгледала в себе си, щеше да открие, че онова, което най-много я бе развълнувало у птичето, е била свободата му, енергията на размахваните криле, а не физическата му красота.

Без птичето животът загубил за нея всякакъв смисъл и скоро смъртта почукала на вратата ѝ: „Защо си дошла?“, попитала тя смъртта.

„За да можеш да летиш отново с него в небесата – отвърнала смъртта. -Ако го беше оставила да отлита и пак да се завръща, щеше още повече да го обичаш и да му се възхищаваш; а сега се нуждаеш от мен, за да го срещнеш отново.“

Мария започна деня, извършвайки това, което си бе представляла през всичките тези месеци: влезе в една туристическа агенция и си купи билет за Бразилия за датата, отбелязана на календара ѝ.

Оставаха само още две седмици от престоя ѝ в Европа. След това Женева щеше да бъде за нея лицето на мъжа, когото бе обикнала и от когото бе обичана. Улица „Берн“ щеше да бъде само име, което тя щеше да свързва със столицата на Швейцария. Щеше да си спомня за стаята си, за езерото, за френския език, за безразсъдствата, които едно момиче на двацет и три години (навършила ги бе предишния ден) е в състояние да допусне – докато разбере, че има някакви граници.

Нямаше да сложи в клетка птичето, нито да го накара да отиде с нея в Бразилия; връзката с Ралф Харт беше единственото истинско и чисто нещо, което ѝ се бе случило. Птичето трябваше да лети свободно, да живее с тъгата по времето, когато е било заедно с нея. Тя също беше птица; присъствието на Ралф Харт постоянно щеше да ѝ напомня за дните в „Копакабана“. А това беше миналото ѝ, не и бъдещето ѝ.

Реши да каже „сбогом“ само веднъж, непосредствено преди да замине; не искаше да страда всеки път при мисълта, че скоро вече няма да е тук. Същата тази сутрин обаче тя изневери на сърцето си и се разходи както обикновено по улиците на Женева, по хълма, по Пътя на Сантяго, по моста „Монблан“, покрай любимите си кафенета. Проследи полета на чайките над реката, продавачите, които подреждаха сергиите си, хората, които излизаха от работа, за да обядват, цвета на вкусната ябълка, която ядеше, самолетите, които се приземяваха в далечината, дъгата, образувана над водния стълб в средата на езерото, плахата и скрита радост на минувачите край нея, погледите, изпълнени с желание, безизразните погледи, погледите изобщо. Бе живяла почти цяла година в един малък град, който толкова приличаше на другите малки градове по света, че ако не беше своеобразната му архитектура и огромния брой банки, би помислила, че е във вътрешността на Бразилия. В града имаше панаир. Имаше пазар. Имаше домакини, които се пазаряха за цената. Имаше ученици, които бяха излезли по-рано от час, оправдавайки се с болните си родители, и сега се разхождаха по бреговете на реката и се целуваха. Имаше хора, които се чувстваха като у дома си, и такива, които се

чувстваха чужденци. Имаше вестници, които пишеха за скандали, и уважавани списания за бизнесмени, които обаче четяха единствено вестниците със скандали.

Отиде в библиотеката, за да върне учебника за управление на ферми. Нищо не бе разбрала, но в миговете, когато бе губила контрол над себе си и над съдбата си, книгата ѝ бе напомняла за целта на живота ѝ. С жълтата си корица, на която нямаше илюстрации, а само графики, тя се бе превърнала в мълчалив другар, а в тъмните нощи на последните седмици – и във фар.

Постоянно кроя планове за бъдещето. И постоянно съм изненадвана от настоящето, казваше си тя. Спомняше си как бе открила самата себе си чрез желанието за независимост, отчаянието, любовта, болката, докато отново бе срещнала любовта. Би искала нещата да спрат дотук.

Най-интересно беше това, че докато колежките ѝ говореха за способностите на някои от клиентите си и за екстаза, до който достигали с тях в леглото, нея самата сексът никога не я беше карал да се чувства по-добре или по-зле. Не беше решил проблема ѝ, беше неспособна да изпита оргазъм при обладаването и толкова механично участваше в любовния акт, че може би никога нямаше да открие в „прегръдката на повторната среща“ – както я наричаше Ралф Харт – огъня и радостта, които търсеше. Или може би (както си мислеше понякога) без любов е невъзможно да се изпитва удоволствие в леглото, както твърдяха майките, татковците, романтичните книги.

Библиотекарката, която обикновено бе винаги сериозна (и която бе единствената ѝ приятелка, въпреки че Мария никога не ѝ го бе казала), беше в добро настроение. Обслужи я, въпреки че беше в обедна почивка, и ѝ предложи половината от сандвича си. Мария благодари и отвърна, че току-що е обядвала.

- Доста време ви трябваше, за да я прочетете.
- Нищо не разбрах.
- Спомняте ли си какви книги ми поискахте веднъж?

Не, не си спомняше, но след като видя лукавата усмивка на жената срещу себе си, се досети за какво са били. За секс.

– Знаете ли, след като потърсихте при мен книги на тази тема, реших да направя списък на това, което имахме тогава. Не беше много и тъй като трябва да възпитаваме нашата младеж, поръчах още книги. Така няма да им се наложи да се учат по най-лошия начин, от проститутки например.

Библиотекарката посочи към един куп от книги, които се намираха

в ъгъла, всичките грижливо подвързани в жълтеникава хартия.

– Още не съм ги описала, но хвърлих един поглед и се ужасих от това, което открих.

Мария вече се досещаше какво иска да каже жената: неудобни пози, садомазохизъм и други подобни неща. По-добре да ѝ обясни, че бърза за работа (не помнеше къде ѝ бе споменала, че работи, дали в банка или в магазин – не е лесно да лъжеш, тя винаги забравяше лъжите си).

Благодари и понечи да си тръгне, но библиотекарката я спря с думите:

– Вие също щяхте да се ужасите. Знаете ли например, че клиторът е скорошно откритие?

Откритие? Скорошно? Та нали същата тази седмица някой бе докосвал нейния така, сякаш ръцете му винаги са познавали терена, който изследваха – въпреки пълната тъмнина.

– Съществуването му било официално признато през 1559 година, след като един лекар, Реалдо Коломбо, публикувал книга, наречена „De ge anatomica“. В течение на хиляда и петстотин години след началото на християнската епоха никой не е споменавал официално за него. Коломбо го описва в своята книга като „нещо красиво и полезно“, как ви се струва?

Двете се разсмяха.

– Две години по-късно, през 1561 годита, друг лекар – Габриеле Фалопио, заявил, че „откритието“ е негово. Представете си само! Двама мъже, италианци, които, разбира се, са вещи в тази област, спорят кой официално е въвел клитора в историята на човечеството!

Разговорът беше интересен, но Мария не искаше да мисли за това, защото отново чувстваше как се навлажнява от стичащата се течност – само при спомена за докосването, за превръзките, за ръцете, които галеха тялото ѝ. Не, не беше мъртва за секса, този мъж я бе спасил по някакъв начин. Колко хубаво бе, че е жива!

Библиотекарката продължаваше разпалено.

– Но дори след като бил „открит“, той продължил да бъде незачитан – каза тя, сякаш бе специалистка по клиторология или както се нарича тази наука. – Осакатяванията, за които четем в днешно време по вестниците, извършвани от някои африкански племена, които продължават да отнемат на жената правото на удоволствие, не са нещо ново. Дори и в Европа през деветнайсети век все още са се правели операции за отстраняване на клитора, тъй като се е смятало, че тази малка и незначителна част от женската анатомия е била главната причина за

истерииите, епилепсиите, склонността на жените към изневяра и невъзможността им да имат деца.

Мария протегна ръка, за да се сбогува, но библиотекарката не проявяваше никакви признаци на умора.

– Има и нещо още по-лошо. Нашият скъп Фройд, откривателят на психоанализата, смятал, че при нормалните жени оргазмът се придвижва от клитора до вагината. Най-верните му последователи доразвили тази теза и твърдели, че концентрирането на сексуалното удоволствие в клитора е белег за инфантилност или за бисексуалност, което е още по-лошо. А както на всички ни е известно, много е трудно да получиш оргазъм единствено чрез проникването. Хубаво е да бъдеш обладана от мъж, но удоволствието се крие в онази малка пъпчица, открита от един италианец!

Макар да слушаше разсеяно, Мария призна, че Фройд е диагностицирал и собствения ѝ проблем: тя все още бе инфантилна, оргазмът ѝ не се бе придвижил до вагината. Или Фройд грешеше?

– А какво мислите за Г-точката?

– Вие знаете ли къде се намира?

Жената се изчерви, закашля се, но събра смелост и отговори:

– Веднага след входа, на първия етаж, прозорецът в дъното.

Гениално! Бе описала вагината като здание! Може би е прочела това обяснение в някоя книга за девойки: след като някой почука на вратата и влезе, ще открие цяла една вселена вътре в телата им. Всеки път, когато мастурбираше, тя предпочиташе въпросната Г-точка пред клитора, тъй като той предизвикваше у нея тъга, удоволствие, примесено с мъчително чувство, и това я тревожеше.

Винаги отиваше на първия етаж, при прозореца в дъното!

Виждайки, че жената няма намерение да престане да говори – може би беше открила в нея слушателка, с която да сподели за собствената си изгубена сексуалност, – махна с ръка, излезе и насочи мисълта си към нещо друго, защото сега не беше време да мисли за раздялата, клитора, възвърнатата девственост или Г-точката. Съсредоточи се върху шумовете – камбаните, които биеха, кучетата, които джавкаха, трамваите, които скърцаха по релсите, стъпките, дишането, рекламните табели, които предлагаша всичко.

Нямаше вече желание да ходи в „Копакабана“. Въпреки това се чувстваше длъжна да продължи да работи до края, макар и да не знаеше истинската причина – все пак бе спечелила достатъчно пари. Следобед би могла да купи някои неща, да поговори с един управител на банка,

който беше неин клиент, но ѝ бе обещал да ѝ помогне във връзка със спестяванията ѝ, да пие кафе, да изпрати по пощата някои дрехи, които не се побираха в багажа ѝ. Странно, но беше малко тъжна, без да знае защо; може би защото оставаха цели две седмици и тя трябваше да убие времето дотогава, да погледне на града с други очи, да се зарадва, че е изживяла всичко това. Стигна до едно кръстовище, което бе пресичала стотици пъти; оттук се виждаше езерото, водният стълб и – в средата на градината, която се простираше от другата страна на каменната улица – красивият часовник от цветя, един от символите на града, който не ѝ позволяваше да лъже, защото...

Внезапно времето спря, светът застина.

Каква б еше тази история за възврънатата девственост, за която си мислеше, откакто се бе събудила?

Светът сякаш бе замръзнал, мигът сякаш бе спрял, Мария бе застнала пред нещо много сериозно, много важно в живота си, не можеше да забрави, не можеше да постъпи така, както със сънищата, които сънуваше нощем; винаги си обещаваше да ги записва и никога не се сещаше да го направи...

„Не мисли за нищо! Светът спря. Какво става?“

СТИГА!

Птичето! Нима красивата история за птичето, която току-що бе написала, беше за Ралф Харт?

Не, беше за самата нея!

КРАЙ!

Беше единайсет часът и единайсет минути и тя решаваше да спре точно в този момент. Чувстваше се като чужденка в собственото си тяло, откриваше отново възврънатата си девственост, но възраздането ѝ беше толкова крехко, че ако останеше тук, щеше да се погуби безвъзвратно. Бе стигнала може би до рая, познаваше със сигурност ада, но приключението ѝ приближаваше своя край. Не можеше да чака две седмици или десет дни, нито дори една седмица – трябваше да си тръгне тичешком, – защото при вида на цветния часовник, сниман от туристите, и децата, играещи наоколо, бе открила причината за тъгата си.

И тя бе следната: не искаше да се върне в Бразилия.

И то не заради Ралф Харт, Швейцария, приключението. Истинската причина беше съвсем проста: парите.

Парите! Къс хартия, изрисуван в строги цветове, и който според хората имаше определена цена – и тя вярваше в това така, както вярвах всички – до мига, в който отидеше с огромен куп от такива късчета

хартия в някоя уважавана, утвърдена, свръхдискретна швейцарска банка и помолеше: „Мога ли да получа срещу това още малко часове живот?“ – „Не, госпожо, не продаваме такава неща, само го купуваме.“

Мария излезе от бълнуването си, събудена от спирачките на някаква кола, мърморенето на шофьора и едно усмихнато старче, което ѝ казваше на английски да се отдръпне – в момента светеше червено за минувачи.

„Е, добре, смятам, че открих нещо, което всички би трябвало да знаят.“

Но не го знаеха: тя се огледа наоколо, хората вървяха с наведени глави, бързаха за работа, за училище, за някое бюро по заетостта, за улица „Берн“, повтаряйки си непрекъснато: „Мога да почакам още малко. Имам една мечта, но мога да я отложя за друг път, сега трябва да печеля пари.“ Нейната работа се ползваше с лоша слава, но всъщност тя само продаваше времето си като всички останали. Правеше неща, които не ѝ харесваха, като всички останали. Понасяше неприятни хора като всички останали. Отдаваше безценното си тяло и безценната си душа като всички останали в името на някакво бъдеще, което така и не се появяваше. Казваше, че все още не е спечелила достатъчно, като всички останали. Трябваше да изчака още малко, да спечели още малко, да отложи осъществяването на мечтите си за после, тъй като в момента беше много заета, трябваше да използва възможността, която ѝ се бе открила, клиентите я чакаха, бяха ѝ верни, бяха готови да плащат от триста и петдесет до хиляда франка на нощ.

И за пръв път в живота си, въпреки всички хубави неща, които би могла да си купи с парите, които щеше да спечели – кой знае, може би само за още една година, – тя съвсем съзнателно, трезво и преднамерено реши да пропусне тази възможност. Мария изчака да светне зелено, пресече улицата, спря пред цветния часовник, спомни си за Ралф, почувства отново неговия изпълнен с желание поглед в нощта, в която бе свалила част от роклята си, почувства как ръцете му докосват гърдите ѝ, клитора ѝ, лицето ѝ, усети, че е влажна, погледна към огромния воден стълб в далечината и – без да има нужда да докосва която и да било част от тялото си – изпита оргазъм тук, пред всички.

Никой не забеляза нищо; всички бяха много, много заети.

Ния, единствената от колежките ѝ, с която Мария поддържаше почти приятелски отношения, я извика веднага след като тя влезе в бара. Ния седеше до някакъв азиатец и двамата се смееха.

– Виж това – каза тя на Мария. – Виж какво иска да направи с него!

Азиатецът, който продължаваше да се усмихва, ѝ отправи съчастнически поглед и отвори капака на нещо като кутия за пури. Милан хвърли отдалеч един поглед, за да види дали вътре няма спринцовки или дрога. Но не, беше нещо, което и той самият не знаеше как функционира, макар и устройството му да беше съвсем просто.

– Прилича на някакъв уред от миналия век! – каза Мария.

– И наистина е от миналия век – потвърди азиатецът, възмутен от невежеството, което издаваше подобна забележка. – Този тук е на повече от сто години, струваше ми цяло състояние.

Мария видя в кутията множество клапани, ръчка, кабели, малки метални клеми, батерии. Приличаше на устройство на стар радиоапарат с две жици, на чиито краища бяха поставени две стъклени пръчици с размерите на човешки пръсти. Как подобно нещо би могло да струва цяло състояние?

– А как функционира?

На Ния не ѝ се понрави въпросът на Мария. Въпреки че имаше доверие на бразилката, знаеше, че хората бързо се променят, възможно бе Мария да е хвърлила око на клиента ѝ.

– Той вече ми обясни. Това е електрошоков уред.

И обръщайки се към азиатеца, му предложи да излязат от бара, тъй като бе решила да приеме поканата му. Мъжът обаче изглеждаше въодушевен от интереса, който предизвикваше играчката му.

– Към хиляда и деветстотната година, когато на пазара се появили първите батерии, традиционната медицина започнала да прави експерименти с електрически ток при лекуването на душевните болести и истерията. Токът бил използван и за лекуване на някои пъпки по кожата, както и за да стимулира жизнеността ѝ. Виждате ли тези два края? Те са били поставяни тук – и той посочи слепоочията си – и уредът предизвиквал същия статичен разряд, който усещаме, когато въздухът е много сух.

Подобно нещо никога не се случваше в Бразилия, но в Швейцария беше често явление. Мария го бе установила един ден, когато отваряше вратата на таксито. Чу лек пукот и усети слаб удар. Помисли, че колата не е в ред, възнегодува, каза на шофьора, че няма да плати, а той без малко да я набие, наричайки я невежа. Беше прав: виновна беше не колата, а сухият въздух. След други подобни удари Мария избягваше да докосва каквито и да било метални повърхности, докато накрая откри в един супермаркет гривна, която освобождаваше тялото от натрупаното в него електричество.

– Но това е изключително неприятно! – обърна се тя към азиатца.

Ния се дразнеше все повече от забележките на Мария. И за да избегне евентуални конфликти с единствената си приятелка, тя бе прегърнала мъжа през рамо, за да не остави никакво съмнение, че той ѝ принадлежи.

– Зависи къде ще го сложите – изсмя се силно азиатецът.

След това той завъртя малката ръчка и двете пръчици станаха лилави. С бързо движение той ги допря до двете жени; чу се пукане, но усещането беше по-скоро на сърбеж, отколкото на болка.

Милан се приближи и каза:

– Не използвайте това нещо тук, ако обичате.

Мъжът прибра пръчиците в кутията. Филипинката се възползва от момента и му предложи да отидат веднага в хотела. Азиатецът изглеждаше малко разочарован, новопристигналата, изглежда, проявяваше много по-голям интерес към електрошоковия уред, отколкото жената, която го канеше да излезе с нея. Облече самото си и пъкна кутията в една кожена чанта с думите:

– Сега отново започнаха да ги правят, на мода са сред хората, които търсят по-особени усещания. Този уред обаче, който ви показах, може да бъде видян само в редки медицински колекции, музеи и антиквариати.

Милан и Мария стояха един до друг, без да знаят какво да кажат.

– Ти виждал ли си нещо подобно?

– Не и от този вид. Сигурно наистина струва цяло състояние, но този мъж заема ръководна длъжност в една петролна компания. Виждал съм други, по-нови...

– И какво правят с тях?

– Пъкат си ги в тялото... и карат жената да завърти ръчката. Усещат електрошока вътре в себе си.

– Нима не могат да го направят сами?

– Всичко, свързано със секса, човек може да направи сам. Но по-добре хората да продължават да мислят, че е по-забавно, когато са с друг, защото иначе барът ми ще фалира, а ти ще трябва да станеш продавачка на зеленчуци. Между другото, твоят специален клиент каза, че ще дойде тази вечер. Откажи всякакви други покани, ако обичаш.

– Ще откажа. Включително и неговата. Защото доход само за да се сбогувам.

Милан остана като поразен.

– С художника ли?

– Не. С „Копакабана“. Тръгвам си. Съществува една граница, до която достигнах тази сутрин, докато гледах цветния часовник край езерото.

– И коя е границата?

– Цената на една ферма във вътрешността на Бразилия. Знам, че мога да спечеля повече, да работя още една година, какво толкова, ще кажеш ти, нали? Но аз знам какво: ще остана завинаги в този капан, в който си ти, в който са и клиентите, президенти на фирми, стюарди, ловци на таланти, директори на звукозаписни компании, многото мъже, с които съм била и на които съм продала времето си, без да мога да си го откупя от тях. Ако остана още един ден, ще остана още една година, а ако остана още една година, никога няма да се откажа.

Милан кимна дискретно в знак на съгласие, с вид на човек, който разбира и се съгласява с всичко, но не може да каже нищо – защото би могъл да зарази останалите момичета, които работят за него. Беше добър човек и въпреки че не й даде благословията си, не се и опита да я убеди, че постъпва погрешно.

Тя благодари, поръча си едно питие – чаша шампанско, не понасяше повече плодovия коктейл. Сега можеше да пие, не беше на работа. Милан й каза да му се обади, ако се нуждае от нещо, а също и че винаги ще бъде добре дошла в бара. Тя поиска да си плати шампанското, но той й каза, че е за сметка на заведението. Мария прие: бе дала на това заведение много повече от едно питие.

Из дневника на Мария, след като се прибра в жилището си:

Не си спомням точно деня, но беше една от последните недели, когато реших да отида на църква и да присъствам на литургията. След като чаках дълго, разбрах, че съм попаднала не където трябва – намирах се в протестантски храм. Щях да си тръгвам, когато пасторът започна проповедта си, и реших, че ще е невъзпитано да стана – и това мое решение бе благословено, защото в този ден чух неща, от които много се нуждаех.

Пасторът каза приблизително следното:

„Във всички езици по света има една и съща поговорка: далеч от очите, далеч от сърцето. Аз обаче твърдя, че тя изобщо не е вярна; колкото сме по-далеч, толкова по-близо до сърцето ни са чувствата, които се опитваме да превъзмогнем и да забравим. Ако сме в изгнание, искаме да запазим и най-малкия спомен за

нашите корени, ако сме далеч от любимия човек, всеки, който минава по улицата, ни напомня за него.

Евангелието, както и всички свещени текстове от всички религии са били писани в изгнание, в търсене на същността на Бог, на вярата, която движи народите напред, на странстването на душите по света. Не са знаели нашите предци, както не знаем и ние, какво очаква Божеството от нашия живот – именно затова се пишат книги и се рисуват картини, защото не искаме и не можем да забравим кои сме.“

След като свърши службата, отидох при него и му благодаря: казах му, че съм чужденка в чужда страна, и му благодарих за напомнянето, че далеч от очите означава близо до сърцето. И тъй като Бразилия е твърде близо до сърцето ми, днес си тръгвам.

Мария взе двата кувара и ги сложи на леглото; винаги стояха в стаята ѝ в очакване на деня, когато всичко ще свърши. Представяла си бе, че ще ги напълни с много подаръци, нови дрехи, снимки на снега и на големите европейски столици, сувенири от един щастлив период, през който щеше да е опознала най-сигурната и най-щедрата страна на света. Имаше, наистина, нови дрехи и няколко снимки на снега, който един ден бе завалил над Женева, но останалото нямаше нищо общо с представите ѝ.

Бе пристигнала с мечтата да спечели много пари, да опознае живота и самата себе си, да купи ферма за родителите си, да се омъжи и да покаже на семейството си къде е живяла. Връщаше се с парите, необходими за осъществяване на мечтата ѝ, без да се е изкачила в планината, и – което е още по-лошо – продължаваше да бъде чужденка за самата себе си. Въпреки това бе доволна, тъй като знаеше, че е дошъл моментът да спре.

Малцина усещат кога настъпва този момент.

Бе изживяла само четири приключения – работила бе като танцьорка в едно кабаре, научила бе френски, станала бе проститутка и се бе влюбила безумно в един мъж. Колко души биха могли да се похвалят с толкова емоции в рамките на една година? Беше щастлива въпреки тъгата, която изпитваше, а тази тъга си имаше име и то не беше нито проституция, нито Швейцария, нито пари. Тъгата се казваше Ралф Харт. Въпреки че никога не си го бе признала, дълбоко в сърцето си тя искаше да се омъжи за него, за мъжа, който сега я чакаше в една църква, за да я запознае с приятелите си, с картините си, със своя свят.

Хрумна ѝ да не отиде на срещата, а да отседне в един хотел близо до летището, тъй като полетът ѝ бе на другата сутрин; от този миг натаък всяка минута, прекарана заедно с него, щеше да се равнява на една година страдание за в бъдеще заради всичко онова, което тя би могла да му каже, а не го направи, заради спомена за ръката му, гласа му, подкрепата му, историите, които ѝ бе разказал.

Отвори отново единия от куфарите, извади малкия вагон от електрическото влакче, който той ѝ бе дал през първата нощ в неговия апартамент. Погледа го няколко минути и след това го хвърли в кошчето; това влакче не заслужаваше да види Бразилия, било е ненужно и несправедливо към детето, което толкова много го е искало.

Не, нямаше да отиде в църквата; той може би щеше да я попита и ако тя му кажеше истината – „тръгвам си“, – той щеше да я моли да остане, щеше да ѝ обещае всичко на света само за да не я загуби в този миг, щеше да ѝ разкрие любовта си, която тя и без това беше усещала през всичкото време, прекарано с него. Но и двамата разполагаха със свобода, може би никоя друга връзка нямаше да бъде толкова успешна, вероятно тази беше единствената причина, поради която се обичаха – знаеха, че не се нуждаят един от друг. Мъжете винаги се плашат, когато една жена казва „искам да съм зависима от теб“, а Мария искаше да отнесе със себе си образа на един влюбен, всеотдаен Ралф Харт, готов на всичко заради нея.

Все още имаше време, за да реши дали да отиде на срещата, или не; сега трябваше да се съсредоточи върху по-практични неща. Видя някои вещи, които не беше прибрала в куфарите, тъй като не знаеше къде да ги сложи. Реши, че хазайнът ще се погрижи за тях вместо нея, когато влезе в апартамента и завари домакинските електроуреди в кухнята, картините, купени от един битпазар, хавлиените кърпи и спалното бельо. Не можеше да отнесе нищо от това в Бразилия, въпреки че родителите ѝ се нуждаеха от тях много повече от който и да било швейцарски просяк; тези вещи винаги щяха да ѝ напомнят за всичко, което бе дръзнала да направи.

Излезе, отиде в банката и изтегли всички пари, които бе внесла. Управителят – който също беше минал през леглото ѝ – ѝ каза, че идеята не е добра, тези франкове можели да продължават да ѝ носят печалба, тя можела да получава лихвите в Бразилия. А и ако ѝ откраднали парите, щяла да загуби спечеленото през всичките тези месеци на труд. Мария се поколеба за миг, вярвайки – както винаги, – че наистина искаха да ѝ помогнат. Но след като поразмисли, стигна до извода, че целта на

тези пари не е да се превърнат в още повече хартия, а във ферма, в къща за родителите ѝ, в няколко глави добитък и в още повече работа.

Изтегли всичко до последния сантим, прибра парите в малка чантичка, която бе купила специално за целта, и я върза на кръста си, под дрехите.

Отиде до туристическата агенция, молейки се да има сили да извърши намисленото; когато поиска да си смени билета, ѝ казаха, че полетът на следващия ден е през Париж, където тя ще трябва да се прехвърли на друг самолет. Нямаше значение, важното беше да е далеч оттук, докато не е размислила.

Разходи се до един от мостовете, купи си сладолед, въпреки че отново бе започнало да се захладва, и хвърли поглед към Женева. В този момент всичко ѝ се стори различно, сякаш току-що бе пристигнала и искаше да обиколи музеите, историческите забележителности, най-посещаваните барове и ресторанти. Колко странно, когато човек живее в някой град, винаги отлага разглеждането му за по-нататък и накрая така и не го опознава.

Опита се да се зарадва на това, че се завръща в родината си, но не успя. Опита се да изпита тъга от факта, че напуска един град, който се бе отнесъл толкова добре с нея, но също не успя. Единственото, което успя да стори, бе да си поплаче от страх за самата себе си – интелигентно момиче, което имаше всичко, за да преуспее, но обикновено вземаше погрешни решения.

Помоли се този път решението ѝ да е било правилно.

Църквата беше съвсем празна, когато влезе в нея, и тя се отдаде на мълчаливо съзерцание на красивите витражи, осветявани от идващата отвън светлина, светлината на измития от нощната буря ден. Пред нея се издигаше олтар с празен кръст; кръстът вече не беше инструмент за мъчение с окървавения върху него мъж на прага на смъртта, а символ на възкресението, инструментът за изтезание бе изгубил напълно своето значение и вече не внушаваше ужас.

Зарадва се, че не видя статуи на страдащи светци със следи от кръв и отворени рани – тази църква беше само място, в което хората се събираха, за да се преклонят пред нещо, което не можеха да разберат.

Спря се пред една дарохранителница, в която се съхраняваше частичка от тялото на Исус, в когото тя все още вярваше, въпреки че отдавна не бе мислила за него. Коленичи и се закле пред Бог, пред Дева Мария, пред Исус и пред всички светци, че каквото и да се случи през този ден, тя никога няма да промени решението си и ще си тръгне оттук на всяка

цена. Даде тази клетва, защото познаваше добре капаните на любовта и способността им да променят волята на една жена.

Малко след това Мария усети как някаква ръка я докосва по рамото и наклони глава, за да докосне ръката.

– Как си?

– Добре – отговори гласът без следа от тревога. -Много добре. Хайде да прием кафе.

Излязоха, хванати за ръце, сякаш бяха двама влюбени, които се срещат след дълга раздяла. Целунаха се на улицата, няколко души ги изгледаха скандализирани, двамата се усмихнаха на чувството на неудобство, което бяха предизвикали, и на желанията, които бяха събудили у хората със скандалното си поведение – защото знаеха, че в действителност и на другите им се иска да направят същото. Именно това беше скандалното.

Влязоха в едно кафене, което приличаше на всички останали, но през този следобед беше различно, защото двамата бяха в него и се обичаха. Поговориха си за Женева, за трудностите на френския език, за витражите в църквата, за вредата от пушенето – тъй като и двамата пушеха и нямаха никакво намерение да се откажат от този порок.

Тя настоя да плати кафетата и той прие. Отидоха на изложбата, тя се запозна с неговия свят, с художниците, с богатшите, които изглеждаха още по-богати, с милионерите, които изглеждаха като бедняци, с хората, които разпитваха за неща, за които тя изобщо не бе чувала. Всички я харесаха, похвалиха я за хубавия ѝ френски, разпитваха я за карнавала, футбола и музиката на страната ѝ. Възпитани, любезни, симпатични, очарователни.

Когато излязоха, той ѝ каза, че вечерта ще дойде в бара, за да се види. Тя го помоли да не ходи там, тъй като този ден не беше на работа и би искала да го покани на вечеря.

Той прие, сбогуваха се, уговориха се да се срещнат в неговия дом и да вечерят в един симпатичен ресторант на малкото площадче „Колони“, през което толкова пъти бяха минавали с такси, а тя никога не бе пожелала да спрат, за да го разгледа.

Тогава Мария се сети за единствената си приятелка и реши да отиде до библиотеката, за да ѝ каже, че повече няма да ходи там.

* * *

Попадна в задръстване, което трая цяла вечност, докато кюрдите свършиха с демонстрацията си (отново!) и колите възстановиха нормалното си движение. Но това нямаше значение, нали сега пак бе господарка на времето си.

Пристигна малко преди затварянето на библиотеката.

– Може да ви се стори, че се държа прекалено фамилиарно, но нямам нито една приятелка, с която да споделя някои неща – каза библиотекарката веднага след като Мария влезе.

Тази жена нямаше приятелка? След като бе живяла цял живот на едно и също място и срещаше най-различни хора всеки ден, нямаше никого, с когото да разговаря? Всъщност Мария бе открила някой като себе си или, по-точно казано, като всички останали.

– Размишлявах върху това, което прочетох за клитора...

„О, не! Нима мисли само за това?“

– И разбрах, че въпреки голямото удоволствие, което винаги са ми носели половите контакти с мъжа ми, ми е било много трудно да стигна до оргазъм с него. Смятате ли, че това е нормално?

– А вие смятате ли, че е нормално кюрдите да правят демонстрации всеки ден? Влюбените жени да бягат от своя вълшебен принц? Хората да мечтаят за ферми, вместо за любов? Мъже и жени да продават времето си, без да могат после да го откупят? И въпреки всичко тези неща се случват; така че няма значение какво смятам или какво съм спряла да смятам, винаги е нормално. Всичко онова, което е противоестественно, което се противопоставя на най-съкровения ни желания, е нормално според нас, макар и да изглежда абсурдно на Бог. Търсим нашия ад, изграждаме го в течение на хилядолетия и след всички тези усилия сега можем да живеем по възможно най-лошия начин.

Мария погледна жената пред себе си и едва сега, след като бе изменило толкова време, я попита за името ѝ (знаеше само фамилията ѝ). Библиотекарката се казваше Хайди, беше омъжена от трийсет години и никога – наистина никога! – не си бе задавала въпроса дали е нормално да не изпитва оргазъм по време на сексуалните контакти с мъжа си.

– Не знам дали трябваше да чета всичко това! Може би щеше да е по-добре да продължавам да живея в невежество и да мисля, че след като имам верен съпруг, вила с изглед към езерото, три деца и държавна работа, съм постигнала всичко, за което една жена би могла да мечтае. А сега, откакто вие пристигнахте и откакто прочетох първата книга, съм

много загрижена за това, в което превърнах живота си. Дали с всички е така?

– Мога да ви уверя, че е така – отвърна Мария и въпреки младостта си се почувства по-мъдра от жената, която ѝ искаше съвет.

– Искате ли да чуете подробности?

Мария кимна.

– Вие, естествено, сте още много млада, за да ме разберете, но тъкмо затова бих искала да споделя с вас някои неща от живота си, за да не допуснете същите грешки, които допуснах аз самата. Но клитора, защо мъжът ми никога не му е обръщал внимание? Той смяташе, че оргазмът е във вагината, и на мен ми беше много, много трудно да се преструвам, че изпитвам нещо, което той си въобразяваше, че трябва да усещам. Изпитвах удоволствие, наистина, но това беше друго удоволствие. Единствено когато търкането беше в горната част... разбирате ли?

– Разбирам.

– А сега разбрах защо. Прочетох го тук. – И тя посочи някаква книга върху масата, чието заглавие Мария не можеше да види. – Съществува един сноп от нервни влакна, които свързват клитора с Г-точката, и той е от решаващо значение. Но мъжете не смятат така, според тях проникването е достатъчно. Вие знаете ли какво представлява Г-точката?

– Но нали разговаряхме за това миналия ден – отвърна Мария, приела този път ролята на Наивното момиченце. – След като се влезе, на първия етаж, прозорецът в дъното.

– Разбира се, разбира се! – Погледът на библиотекарката заблестя. – Попитайте вашите приятели дали някой от тях е чувал да се говори за това и ще видите, че никой не е чувал! Какъв абсурд! И ако клиторът е бил открит от въпросния италианец, Г-точката е завоевание на нашия век! Скоро ще се появи на първите страници на вестниците и никой повече няма да я пренебрегва! Представяте ли си в какъв революционен момент живеем?

Мария си погледна часовника и Хайди си даде сметка, че трябва да говори бързо, да обясни на красивото момиче пред себе си, че жените са в пълното си право да се чувстват щастливи, пълноценни, за да може следващото поколение да се радва на всички тези изключителни завоевания на науката.

– Доктор Фройд не е бил съгласен с това, тъй като не е бил жена и е смятал, че след като неговият оргазъм е в пениса му, ние сме длъжни да изпитваме удоволствие във вагината си. Но нека се върнем към началото, към онова, което винаги ни е доставяло удоволствие: клитора и Г-

точката! Много малко жени имат сексуални контакти, които да ги удовлетворяват, и ако на вас ви е трудно да достигнете до насладата, която заслужавате, ви препоръчвам да смените позата. Накарайте вашия любим да легне, а вие застанете отгоре; клиторът ви ще се удрия с по-голяма сила в тялото му и вие, а не той, ще усетите как се засилва възбудата, от която се нуждаете. Или по-точно казано, възбудата, която заслужавате!

Но Мария се преструваше, че не следи разговора. Значи не беше единствената! Нямаше никакъв сексуален проблем, всичко беше въпрос на анатомия! Испита желание да целуне жената срещу себе си, а през това време една огромна, непосилна тежест падна от сърцето ѝ! Колко хубаво, че го бе открила, докато е все още млада! Какъв прекрасен ден!

Хайди ѝ се усмихна съучастнически.

– Те не знаят, но и ние получаваме ерекция! Клиторът получава ерекция!

„Те“ сигурно бяха мъжете. Мария придоби смелост, след като разговорът беше станал толкова интимен, и я попита:

– А вие имали ли сте връзка с друг мъж освен със съпруга си?

Библиотекарката остана като поразена. В очите ѝ лумна огън, лицето ѝ почервеня, незнайно дали от гняв или от срам. След известно време обаче борбата между желанието да разкаже или да премълчи приключи. Достатъчно бе да смени темата.

– Нека се върнем към нашата ерекция: тази на клитора! Знаете ли, че той се втвърдява?

– Знам го от дете.

Хайди изглеждаше разочарована. Може би тя самата като малка не му бе обръщала голямо внимание.

– Изглежда, че ако движите пръста си в кръг по него, без да стигате до върха му, може да изпитате още по-силно удоволствие. Запомнете го! Мъжете, които се съобразяват с тялото на една жена, бързат да докоснат върха на клитора, без да знаят, че това понякога може да бъде болезнено, не сте ли съгласна? Ето защо още след първата или втората среща поемете нещата в свои ръце: заставайте отгоре, решавайте как и къде да бъде оказван натискът, ускорявайте или забавяйте ритъма, както на вас ви харесва. Освен това, както пише в книгата, която чета, е необходимо да проведете откровен разговор.

– Вие провели ли сте откровен разговор с мъжа си?

Още веднъж Хайди се изплъзна от прякия въпрос, споменавайки, че времената са били други и тогава е предпочитала да разговаря по-

скоро на интелектуални теми.

– Представете си, че клиторът ви е като часовникова стрелка, и помолете партньора си да я движи между единайсет и един часа, разбрахте ли?

Да, разбираше какво има предвид жената, но не беше съвсем съгласна, явно и книгата беше далеч от цялата истина. Но щом Хайди заговори за часовник, Мария погледна своя, каза ѝ, че е дошла само за да се сбогува, тъй като стажът ѝ бе приключил. Жената като че ли не я чу.

– Не искате ли да вземете книгата за клитора?

– Не, благодаря. Сега съм заета с други неща.

– Нищо ли няма да вземете?

– Не. Връщам се в родината си и бих искала да ви благодаря, че винаги сте се отнасяли към мен с уважение и разбиране. Може някой ден да се срещнем отново!

Стиснаха си ръцете и си пожелаха щастие.

Хайди изчака момичето да излезе, след което изгуби самообладание и удари с юмрук по масата. Защо не бе използвала момента, за да сподели с Мария нещо, което по всяка вероятност щеше да умре с нея? След като момичето се бе осмелило да я попита дали някога е изневерила на мъжа си, защо не му бе отговорила сега, когато откриваше един нов свят, в който най-сетне жените се съгласяваха, че е много трудно да изпитат вагинален оргазъм?

„Добре де, това не е толкова важно. Животът не е само секс.“

Наистина сексът не беше най-важното нещо на света, но все пак беше важен. Хвърли един поглед наоколо; повечето от стотиците книги, които я заобикаляха, разказваха някаква любовна история. Все една и съща история -някой се влюбва, открива някого, губи го, после открива друг. Единение на душите, далечни места, приключения, страдания, тревоги, но рядко някой казва: „Вижте какво, скъпи ми господине, опитайте се да разберете по-добре тялото на жената.“ Защо в книгите не се говори открито за това?

Може би защото то никого не интересува особено. Мъжът винаги ще търси нещо ново – той продължава да бъде пещерният ловец, следващ инстинкта си за възпроизводство на човешката раса. А жената? От собствения си опит знаеше, че желанието на жената да достигне до истински оргазъм с партньора си се проявява най-вече през първите години на брака, след което честотата на сексуалните контакти намалява, но никоя жена не говореше за това, защото смяташе, че се случва само на нея. Повечето жени дори лъжеха, че не издържат повече на желанието

на мъжете си да се любят с тях всяка нощ. И лъжейки, караха останалите да се тревожат.

Постепенно жените започваха да мислят за други неща: за децата, готвенето, работата, домакинството, за плащането на сметките, за търпимостта към изневерите на съпруга, за отпуските, през които се грижеха повече за децата си, отколкото за себе си, за чувството на съпричастие с партньора си, дори за любов, но никога за секс.

Трябваше да бъде по-откровена с бразилската девойка, която ѝ изглеждаше наивно момиче, на възраст да ѝ бъде дъщеря, и едва ли бе наясно със заобикалящия я свят. Имигрантка, която живееше далеч от родината си, вършеше прилежно скучната си работа в очакване да срещне мъжа, за когото ще се омъжи, ще се преструва в началото, че изпитва оргазъм, ще намери сигурността, ще възпроизведе тайнствения човешки род и скоро ще забрави за оргазми, клитори, G-точка (открита едва през XX век!!!). Ще стане добра съпруга и майка, ще се грижи да не липсва нищо в дома ѝ, ще мастурбира тайно от време на време, представяйки си мъжа, когото е срещнала на улицата и който я е погледнал с желание.

Ето защо не бе отговорила на въпроса: „Имали ли сте връзка с някой друг освен с мъжа ви?“

Тези неща умират заедно с хората, помисли си тя. Не се съмняваше, че съпругът ѝ бе мъжът на живота ѝ, въпреки че сексът бе останал в далечното минало. Той беше прекрасен другар, почтен, великодушен, винаги в хубаво настроение, бореше се, за да издържа семейството си, и се опитваше да направи щастливи всички, за които бе поел отговорност. Идеалният съпруг, за когото мечтаят всички жени, ето защо тя се чувстваше толкова зле, когато си спомняше как веднъж бе пожелала друг мъж и се бе любила с него.

Спомни си как го бе срещнала. Връщаше се от градчето Давос, което се намираще в планината, когато една снежна лавина бе спряла за няколко часа движението на влаковете. Обади се вкъщи да не се тревожат за нея, купи няколко списания и се настрои за дълго чакане на гарата.

И тогава забеляза наблизо мъж с раница и спален чувал. Косата му бе прошарена, лицето му – загоряло от слънцето, и, изглежда, беше единственият, който не се притесняваше, че влака го няма; дори напротив, усмихваше се и се оглеждаше, търсейки някого, с когото да разговаря. Хайди разгърна едно от списанията, но – такива са мистериите на живота! – погледът ѝ бързо срещна неговия поглед и тя не успя да го отклони достатъчно бързо, виждайки го да се приближава към нея.

Понечи да му каже – съвсем възпитано, – че трябва наистина да

довърши една много интересна статия, но той я заговори пръв. Каза ѝ, че е писател и че се връща от някаква среща в този град, но поради закъснението на влаковете щеше да изпусне полета за родината си. Би ли могла да му помогне да си намери хотел, след като пристигнат в Женева?

Хайди го гледаше и се питаше как е възможно човек да е в толкова добро настроение, след като си е изпуснал самолета и му се налага да чака на някаква неуютна гара, докато нещата се оправят?

Мъжът обаче започна да разговаря с нея, сякаш бяха стари приятели. Разказа ѝ за пътуванията си, за мистерията на литературното творчество, а също и (за неин ужас) за всички жени, които бе срещал и обичал през живота си. Хайди само кимаше и той продължаваше. От време на време ѝ се извиняваше, че говори твърде много, и я разпитваше за самата нея, но единственото, което тя му отговаряше, беше, че е „обикновена жена, на която досега не ѝ се е случвало нищо особено“.

Внезапно Хайди с изненада установи, че се моли влакът никога да не дойде, разговорът с мъжа ѝ харесваше много, откриваше неща, които познаваше единствено от романите. И тъй като никога повече нямаше да го срещне, се осмели (така и не можа по-късно да си обясни защо) да го попита за неща, които открай време я интересуваха. Изживяваше труден момент в брака си, съпругът ѝ настояваше тя непрекъснато да е до него и Хайди поиска да узнае какво би могла да стори, за да го накара да се чувства щастлив. Непознатият ѝ даде интересни съвети, разказа ѝ някаква история, но като че ли не му се нравеше особено идеята да разговарят за съпруга ѝ.

„Вие сте много интересна жена“, каза ѝ той, използвайки думи, които тя не бе чувала от години.

Хайди не знаеше как да реагира, той забеляза неудобството ѝ и веднага заговори за пустини, планини, изгубени градове, жени, обвити във воали, но с разгопени кръстове, воини, пирати и мъдrecи.

Влакът пристигна. Седнаха един до друг и тя вече не беше омъжената жена с вила срещу езерото и майка на три деца, за които трябваше да се грижи, а авантюристка, която за пръв път отиваше в Женева. Гледаше планината, реката и ѝ беше хубаво да седи до един мъж, който искаше да легне с нея (защото мъжете мислят само за това) и който правеше всичко възможно, за да я впечатли. Замисли се върху това колко ли други мъже са изпитвали същото, а тя не бе им дала никаква възможност – тази сутрин обаче светът се бе променил, тя беше едно момиче на трийсет и осем години, което присъства очаровано на опитите да бъде

съблазнено; на света нямаше нищо по-хубаво от това.

В преждевременната есен на живота си, когато смяташе, че вече има всичко, което би могла да очаква, на някаква гара се бе появил този мъж и бе влязъл в нейния свят, без да иска позволение. Слязоха в Женева, тя му препоръча един хотел (той настояваше да е скромен, тъй като не беше предвидил, че ще трябва да остане още един ден в скъпата Швейцария), помоли я да се качи с него до стаята, за да види дали всичко е наред. Хайди знаеше какво я очаква, но въпреки това прие предложението. Затвориха вратата, целунаха се буйно и с желание, той свали дрехите ѝ и – о, Господи! – тя разбра, че добре познава женското тяло, тъй като бе опознал страданието или разочарованието на много други тела.

Любиха се целия следобед, едва привечер очарованието започна да се изпарява и тя каза едно изречение, което ѝ се искаше никога да не бе произнасяла: „Трябва да се прибирам, мъжът ми ме чака.“

Той запали цигара, останаха заедно още няколко минути в мълчание и накрая никой не каза „сбогом“. Хайди стана и излезе от стаята, без да поглежда назад, знаейки, че каквото и да си кажат, ще бъде безсмислено.

Никога повече нямаше да го срещне, но през есента на своето отчаяние за няколко часа бе престанала да бъде вярната съпруга, домакинята, любещата майка, примерната служителка, постоянната приятелка – и отново се бе превърнала просто в жена.

През слепващите няколко дни мъжът ѝ подхвърляше, че не е същата, че е по-весела или по-тъжна от обикновено – и той самият не знаеше как да опише промяната в нея. Една седмица след това нещата отново поеха нормалния си ход.

„Колко жалко, че не разказах това на момичето – помисли си тя. – Всъщност тя нямаше да го разбере, все още живее в свят, в който хората са си верни, а клетвите в любов – вечни.“

Из дневника на Мария:

Не знам какво си е помислил, когато отвори вратата онази вечер и ме видя с двата куфара.

– Не се плаши – казах му аз веднага. – Не идвам да живея при теб. Хайде да вечеряме.

Без нищо да отговори, той ми помогна да внесем багажа. И преди още да е казал „какво значи това“ или „колко се радвам, че

дойде“, ме сграбчи и започна да ме целува, да гали тялото ми, гърдите ми, пубиса ми, сякаш бе чакал прекалено дълго и вече предчувстваше, че този момент може би никога няма да настъпи.

Свали самото ми, дрехите ми, съблече ме гола и точно там, в антрето, без каквото и да било ритуал или подготовка, без дори да имаме време да преценим дали това е хубаво, или не, усещайки студения вятър, който влизаше изпод пролуката на вратата, се любихме за пръв път. Помислих си дали няма да е по-добре да му кажа да спре, да потърсим по-удобно място, да имаме време да изследваме необятния свят на нашата чувственост, но в същото време исках да бъде вътре в мен, защото той беше мъжът, който никога не бях притежавала и никога повече нямаше да притежавам. Ето защо можех, да го обичам с цялата си енергия, да имам поне за една нощ това, което никога преди не бях имала и което може би никога повече нямаше да имам.

Накара ме да легна на пода и проникна в мен, преди да съм се навлажнила достатъчно, но болката не ми беше неприятна – дори напротив, усещането ми хареса, защото той трябваше да разбере, че съм негова и че няма нужда да моли за позволение. Не бях отишла там, за да го уча на каквото и да било повече, нито пък за да му демонстрирам, че моята чувствителност е по-дълбока и по-силна от тази на другите жени, а само за да му кажа „да“, да му кажа, че е добре дошъл, че аз също очаквах това от него и много се радвах, че прекривахме всички правила, които бяхме установили помежду си, че сега исках само да се оставим да ни водят инстинктите ни на мъж и жена. Намирахме се във възможно най-традиционната поза – аз отдолу, с разтворени крака, а той отгоре, като влизаше и излизаше от мен, докато аз го гледах, без да изпитвам желание да се преструвам, да стена, да правя каквото и да било – исках само да си държа очите отворени, за да запомня всяка секунда, да видя как лицето му се променя, как ръцете му сграбчват косите ми, как устата му ме хапе и ме целува. Никакви предварителни игри, милувки, приготовления, излишни усложнения, само той в мен и аз в душата му.

Влизаше и излизаше, ускоряваше и забавяше ритъма, спираше понякога, за да ме погледа, но не ме питаше дали ми харесва, защото знаеше, че в този миг това бе единственият начин душите ни да се слоят. Ритъмът се ускори, знаех, че единайсетте минути бяха към края си, а исках да продължават вечно, защото беше

толкова хубаво – о, Господи, колко хубаво беше – да бъдеш притежавана и да притежаваш! И всичко това със съвсем отворени очи; забелязах, че когато погледите ни се замъглиха, сякаш бяхме попаднали в друго измерение, в което аз бях великата майка, вселената, любимата жена, свещената проститутка от древните ритуали, за които той ми бе разказал на чаша вино пред запалената камина. Усетих как неговият оргазъм приближава и ръцете му стиснаха силно моите. Движенията му ставаха все по-бързи и тогава той извика – не изстена, не стисна зъби, а извика! Изкрещя! Изрева като животно! Някъде дълбоко в съзнанието ми премина мисълта, че съседите може да извикат полиция, но това нямаше значение и аз изпитах огромно удоволствие, защото така е било открай време, откакто първият мъж: е срещнал първата жена и са се любили за пръв път: те са крещели.

След това тялото му се отпусна върху моето и не знам колко време сме стояли прегърнати, погалих косата му така, както бях направила през нощта, в която се затворихме на тъмно в хотелската стая, усетих как сърцето му постепенно възвръщаше нормалния си ритъм, ръцете му започнаха нежно да докосват моите и това ме накара да настръхна цялата.

Сигурно се бе сетил, че тялото му ми тежи твърде много, защото легна до мен, като държеше ръцете ми, и останахме така, загледани в тавана и абажура с трите запалени лампи.

– Здравей! – казах му аз.

Той ме придърпа към себе си и ме накара да отпусна глава на гърдите му. После дълго ме гали, преди на свой ред да ми каже „Здравей!“.

– Съседите сигурно са чули всичко – подхвърлих аз, без да знам как щяхме да продължим разговора, защото в този момент нямаше смисъл да казвам „обичам те“, той вече го знаеше, аз също.

– Изпод вратата влиза студен въздух – отговори той, вместо да каже „Беше прекрасно!“.

– Да отидем в кухнята! Станахме и тогава видях, че той дори не си беше свалил панталоните, беше облечен така, както ме посрещна, само членът му се подаваше. Облякох си сакото както бях гола. Отидохме в кухнята, той направи кафе и изпуши две цигари, а аз изпуших една. Седяхме на масата и той ми казваше

„благодаря ти“ с поглед, на който отвърщах с „и аз искам да ти благодаря“, но устите ни мълчаха.

Най-сетне той се осмели и ме попита за куфарите.

– Връщам се в Бразилия утре по обяд.

Една жена винаги разбира дали един мъж означава нещо за нея. Дали и мъжете са способни да го разберат? Или трябваше да му кажа „обичам те“, „бих искала да продължа връзката си с теб“, „помоли ме да остана“?

– Не заминавай!

Да, явно бе разбрал, че може да ми го каже.

– Ще замина. Заклех се.

Ако не го бях направила, може би щях да повярвам, че всичко това ще продължи вечно. Ала не би могло, защото е само част от мечтата на едно провинциално момиче от далечна страна, което отива в големия град (не чак толкова голям, наистина), сблъсква се с хиляди трудности, но среща мъж, който го обича. И тъй, това беше щастливият завършек на всички трудни моменти, през които преминах, и всеки път, когато си спомня за живота си в Европа, споменът ми ще завършва с историята за един влюбен в мен мъж, който ще бъде винаги мой, защото съм била в душата му.

О, Ралф, ти не знаеш колко много те обичам! Мисля, че може би винаги се влюбваме още в мига, в който за пръв път виждаме мъжа на мечтите си, макар и разумът ни в този момент да казва, че грешим, и започваме да се борим – без желание за победа – срещу този инстинкт. Докато настъпи мигът, в който се оставяме да бъдем победени от чувството, както се случи с мен онази нощ, когато вървах боса из парка и страдах от болката и студа, но разбрах колко много ме обичаш.

Да, обичам те така, както никога няма да обичам друг мъж, и точно затова си тръгвам, защото, ако не си тръгна, мечтата ще стане действителност, желание да притежавам, да искам животът ти да бъде мой... тоест всички онези неща, които превръщат любовта в робство. По-добре мечтата да си остане мечта. Трябва да внимаваме какво отнасяме със себе си от една страна – или от живота.

– Ти не получи оргазъм – каза той, опитвайки се да промени темата, да бъде внимателен, да не насилва нещата. Страх го беше да не ме загуби и мислеше, че разполага с цялата нощ, за да ме накара да променя решението си.

– Не получих оргазъм, но изпитах огромно удоволствие.

– Но щеше да е по-хубаво, ако беше получила оргазъм.

– Бих могла да се престоря само за да те зарадвам, но ти не го заслужаваш. Ти си мъж, Ралф Харт, в най-хубавия и най-дълбокия смисъл на тази дума. Успя да ме подкрепиш, да ми помогнеш, съгласи се аз да те подкрепя и да ти помогна, без това да означава унижение. Да, бих искала да получа оргазъм, но не получих. Хареса ми обаче студеният под, горещото ти тяло, необуздатостта, с която ти позволих да проникнеш в мен.

Днес отидох да върна книгите, които все още бяха у мен, и библиотекарката ме попита дали разговарям с партньора си за секс. Прииска ми се да ѝ кажа: „Кой от всичките ми партньори? Какъв вид секс?“ Тя обаче не заслужаваше да я разочаровам, винаги е проявявала ангелска доброта към мен.

Всъщност, откакто пристигнах в Женева, съм имала само двама партньори: единият събуди най-лошото в мен, защото му позволих – и дори сама го поисках. Другият, а това си ти, ме накара да се почувствам отново частица от света. Бих искала да те науча къде да галиш тялото ми, с каква сила, колко дълго и знам, че ще го възприемеш не като упрек, а като възможност за душите ни да се слоят по-пълно. Изкуството на любовта е като твоята живопис, изисква техника, търпение, необходимо е да се премине отвъд това, което хората условно наричат „да правиш секс“.

Това е. Учителката се бе върнала, без да го искам, но Ралф успя да излезе от положението. Вместо да се съгласи с думите ми, запали третата си цигара за последния половин час и каза:

– Първо, ще прекараш нощта тук. Не беше молба, а заповед.

– Второ, ще се любим отново, но с по-малко нетърпение и с повече желание. И най-накрая, аз също бих искал ти да разбереш по-добре мъжете.

Да разбира по-добре мъжете? Та нали по цели нощи бях с тях – бели, черни, азиатци, евреи, мюсюлмани, католици, будисти. Ралф не го ли знаеше?

Олекна ми; колко хубаво, че разговорът се превръщаше в спор! По едно време се бях замислила дали да не поискам прошка от Бога и да наруша клетвата си. Но ето че реалността се връщаше, за да ми напомни да запазя мечтата си непокътната и да не се оставям да попадна в капана на съдбата.

– Да, да разбереш по-добре мъжете – повтори Ралф, забелязвайки ироничния ми поглед. – Ти искаш да изразиш женската си сексуалност, да ми помогнеш да опозная тялото ти, да имам търпение, време. Съгласен съм, но не ти ли е хрумвало, че ние сме различно устроени, поне що се отнася до времето? Би трябвало да попиташ Господ защо е така. Когато се срещнахме, поисках от теб да ме накараш да преоткрия секса, защото желанието у мен бе изчезнало. Знаеш ли защо? Защото през последните няколко години от живота ми абсолютно всяка моя сексуална връзка завършваше с отегчение или неудовлетвореност, понеже бях разбрал, че е много трудно да дам на жените, които обичах, същото удоволствие, което те ми доставяха.

Не ми хареса изразът „жените, които обичах“, но се престорих, че ми е безразлично, и запалих цигара.

– Не се осмелих да те помоля да опозная тялото ти. Но когато те срещнах, видях твоята светлина и веднага те обикнах, помислих, че на този етап от живота си няма какво повече да губя, ако бъда честен със самия себе си и с жената, която бих искал да имам до себе си.

Вкусът на цигарата ми се стори прекрасен и с удоволствие бих изпила чаша вино, но не исках да прекъсна разговора.

– Защо мъжете мислят само за секс, а не се опитват като теб да открият как се чувствам?

– Кой ти каза, че мислим само за секс? Напротив: в разстояние на години се опитваме да вярваме, че сексът е важен за нас. Откриваме го благодарение на проститутки или девственици, разказваме за връзката си на всички, които биха ни изслушали, показваме се с млади любовници, когато започнем да остаряваме, и всичко това, за да покажем на другите, че сме точно такива, каквито жените очакват да бъдем.

Но знаеш ли какво? Това изобщо не е вярно. Ние нищо не разбираме. Смятаме, че секс и еякулация са едно и също нещо, а както ти току-що каза, те не са. Не научаваме нищо, защото не се осмеляваме да кажем на една жена: разкрий ми тялото си. Не научаваме нищо и защото жената също не се осмелява да ни каже: открий тялото ми. Задоволяваме се с примитивния си инстинкт за оцеляване на вида. А знаеш ли кое е по-важно за един мъж от секса, колкото и абсурдно да ти изглежда?

Помислих, че може би има предвид парите или властта, но нищо не казах.

– Спортът. И знаеш ли защо? Защото мъжът открива тялото на друг мъж. Именно в спорта хората виждат диалог на тела, които са в хармония едно с друго.

– Ти си луд!

– Възможно е. Но е логично. Случвало ли ти се е, докато правиш секс, да спреш, за да видиш какво изпитват мъжете, с които си в леглото?

– Да, случвало ми се е: всички са несигурни. Изпитват страх.

– Нещо по-лошо от страх. Чувстват се уязвими. Не разбират много добре какво правят, знаят само, че то е важно, защото така смята общността, в която живеят, приятелите им, собствените им жени. „Секс, секс, секс“, това е основата на живота, крещи пропагандата, хората, филмите, книгите. А никой не знае за какво говори.

Знаят само – понеже инстинктът е по-силен от нас, – че трябва да го правят. Това е.

Стига! Бях се опитала да му дам уроци по секс, за да се предпазя от самата себе си, той правеше същото и колкото и мъдри да бяха думите ни – тъй като се опитвахме да направим впечатление един на друг, – това беше толкова глупаво, толкова недостойно за връзката ни! Привлякох го към себе си, защото – независимо от това, което той искаше да добави, както и от това, което мислех за самата себе си – животът ме бе научил на много неща. В самото начало всичко е било любов, отдаване. Но после пред Ева се появява змията и казва: това, което си го дала, ще го изгубиш. Така стана и с мен – бях изгонена от рая още в училище и оттогава се опитвам да кажа на змията, че не е права и че по-важно е да живееш, отколкото да запазиш нещо. Но се оказа, че змията има право, а не аз.

Коленичих, съблякох бавно дрехите му и видях, че членът му е отпуснат и не реагира. Но това като че ли не го притесняваше и аз зацелувах краката му, започвайки от ходилата. Членът му започна да реагира бавно, погалих го, сложих го в устата си и без да бързам, за да не го изтълкува като „хайде, бъди готов да действаш!“ – го целунах нежно, без да очаквам нищо, и точно затова получих всичко. Видях, че се възбуди и започна да гали зърната на гърдите ми, описвайки кръгове както през онази нощ на пълна

тъмнина, и аз отново усетих желание да го почувствам между бедрата си или в устата си, или да ме обладае както той иска. Ралф не свали самото ми; накара ме да се наведе над масата с опрени на пода крака. Проникна в мен бавно, този път без нетърпение, без страх, че ще ме загуби, защото и той беше разбрал, че това е мечта, която винаги ще си остане такава и никога няма да се превърне в действителност.

В същото време усещах члена му вътре в себе си, усещах ръцете му на гърдите си, на ханша си, да ме галят така, както само жена умее да прави. И тогава разбрах, че сме създадени един за друг, след като сега той бе успял да се превърне в жена, а аз - в мъж, когато разговаряхме и взаимно търсехме нашите две изгубени души, двете парчета, които липсваха, за да бъде завършена вселената.

Докато той проникваше в мен, галейки ме в същото време, усещах, че не го правеше само с мен, а с иглата вселена. Имахме време и нежност един за друг, бяхме се опознали. Да, чудесно беше, че дойдох с двата куфара и с намерението да замина, а веднага бях съборена на пода и обладана буйно и със страх; но бе чудесно и да знам, че нощта никога няма да свърши и в оня момент там, на кухненската маса, оргазмът не беше самоцел, а начало на нашата среща.

Членът му застина неподвижно в мен, докато пръстите му се движеха бързо и аз изпитах един, след това втори, а после и трети оргазъм. Исках да го отблъсна, удоволствието бе толкова силно, че от него болеше, но издържах, приех да бъде така и аз да изпитам още един оргазъм, или още два, или още...

...изведнъж вътре в мен избликна някаква светлина. Това вече не бях аз, а някакво друго същество, много по-висше от всички останали. Когато ръката му ме доведе до четвъртия ми оргазъм, се озовах на някакво място, където цареше спокойствие, а по време на петия си оргазъм стигнах до Бог. Тогава усетих, че той отново бе започнал да движи члена си в мен, въпреки че ръката му не беше спряла, казах „Господи“ и попаднах в ада или в рая.

Все пак това беше раят. Аз бях земята, планините, тигрите, реките, които се вливаха в езерата, езерата, които се превръщаха в морета. Той се движеше все по-бързо и болката се смесваше с удоволствието, можех да кажа „не издържам повече“, но нямаше да е справедливо – защото точно в този миг той и аз се бяхме

слели в едно. Позволих му да продължи толкова дълго, колкото му бе необходимо, ноктите му сега се бяха впили в ханша ми, продължавах да лежа по корем върху кухненската маса с мисълта, че няма по-хубаво място на света, на което може да се прави любов. И отново скърцането на масата, все по-бързото му дишане, ноктите му, които ме нараняваха, и все по-силните удари на члена му във влагалището ми, на плътта в плът, на костите в кости, щях да изпитам още един оргазъм, той също, и всичко това беше ИСТИНА!

– Хайде!

Той знаеше за какво говори, аз също знаех, че моментът е настъпил, почувствах как цялото ми тяло отмалява, как преставам да бъда себе си -вече не чувах, не виждах, не усещах – само чувствах.

– Хайде!

И аз го последвах. Не бяха единайсет минути, а цяла вечност, сякаш двамата излязохме от телата си и тръгнахме с радост, разбиране и приятелство, из градините на рая. Аз бях жена и мъж, той беше мъж и жена. Не знам колко време продължи, но сякаш всичко потъна в тишина, в молитва, като че ли вселената и животът престанаха да съществуват и се превърнаха в нещо свещено, което няма име, което е извън времето.

Скоро обаче времето се върна, чух виковете му и извиках заедно с него, краката на масата се удряха с все сила в пода, но на нито един от двамата ни не му хрумна да се запита или да поиска да разбере какво ще си помисли останалата част от света.

Той извади члена си, без да ме предупреди, усмихваше се, усетих как се отпускам, обърнах се към него и също се усмигнах, прегърнахме се, сякаш за пръв път през живота си се бяхме любили.

– Благослови ме – помоли той.

Благослових го, без да знам какво точно правя. Помолих го и той да стори същото, и той го направи, казвайки „благословена да е тази жена, която много е обичала“. Думите му бяха красиви, отново се прегърнахме и останахме така, без да разберем как е възможно за единайсет минути един мъж и една жена да изпитат всичко това.

Нито един от двамата ни не беше изморен. Отидохме в хола, той пушна музика и направи точно това, което очаквах от него:

запали камината и ми наля вино. После отвори една книга и зачете:

„Време да се родиш, време да умреш, време да посееш, време да откъснеш растението, време да убиваш, време да лекуваш, време да рушиш, време да строиш, време да плачеш, време да се смееш, време да стениш, време да танцуваш, време да хвърляш камъни, време да събираш камъни, време да прегръщаш, време да се разделяш, време да търсиш, време да губиш, време да запазиш, време да изхвърлиш, време да скъсаш, време да зашиеш, време да мълчиш, време да говориш, време да обичаш, време да мразиш, време за война, време за мир.“

Звучеше като раздяла. Но беше най-хубавата, която бих могла да имам в живота си.

Прегърнах го, той също ме прегърна, легнахме на килима до камината. Продължавах да изпитвам чувството на пълнота, сякаш винаги съм била една мъдра, щастлива, пълноценна жена.

– Как можа да се влюбиш в проститутка?

– Отначало и аз не разбрах как. Но сега, след като поразмислих, разбрах: знаейки, че тялото ти никога няма да е само мое, можех да се съсредоточа върху това да завладее душата ти.

– А ревността?

– Не можем да кажем на пролетта: „Ела по-скоро и остани дълго.“ Можем само да ѝ кажем: „Ела, благослови ме с твоята надежда и остани колкото можеш.“

Думи, само красиви думи. Но аз имах нужда да ги чуя, а той имаше нужда да ги каже. Не разбрах кога съм заспала. Сънувах, но не определен човек или ситуация, а някакъв парфюм, който обгръщаше всичко.

Когато Мария отвори очи, слънчевите лъчи вече бяха започнали да влизат през отворените щори.

„Два пъти се любих с него – помисли си тя, гледайки заспалия до нея мъж. – А ми се струва, че винаги сме били заедно, че той винаги е познавал живота ми, тялото ми, светлината ми, болката ми.“

Стана и отиде в кухнята да направи кафе. И именно тогава забеляза двата куфара в коридора и си спомни за всичко: за клетвата, за молитвата в църквата, за живота си, за мечтата, която се стреми да се превърне в действителност и да изгуби очарованието си, за съвършения мъж, за любовта, в която тяло и душа са едно и също нещо, а удоволствие и

оргазъм са различни неща.

Можеше да остане; нямаше какво повече да губи в живота си освен една илюзия. Спомни си поемата: време да плачеш, време да се смееш.

Имаше обаче още един стих: „Време да прегръщаш, време да се разделяш.“ Направи кафето, затвори вратата на кухнята и повика такси по телефона. Призова на помощ силната си воля, която я бе отвела толкова далеч, енергията, скрита в нейната „светлина“, която ѝ бе подсказала точния час на тръгване, закриляше я и щеше да ѝ помогне да запази завинаги спомена за тази нощ. Облече се, взе куфарите и излезе, молейки се той да не се събуди през това време и да я помоли да остане.

Но той не се събуди. Докато чакаше таксито на улицата, мина някаква циганка, която продаваше цветя.

– Не искате ли да си купите един букет?

Мария си купи; цветята бяха знак, че есента е пристигнала, а лятото си е отишло. Женева щеше да се лиши за дълго от кафенетата по каменните улици и парковете, пълни с хора, които се разхождаха или се приличаха на слънце. Но това нямаше значение; тя заминаваше, защото това бе нейният избор, нямаше място за съжаления.

Пристигна на летището, изпи още едно кафе, чака четири часа полета до Париж, мислейки през цялото време, че Ралф Харт всеки миг ще се появи, тъй като малко преди да заспи му бе казала часа на заминаването си. Във филмите става така: накрая, когато жената понечва да влезе в самолета, изниква отчаяният мъж, сграбчва я, целува я и я връща в своя свят под усмихнатите и съчастнически погледи на служителите от авиокомпанията. На екрана се появява надписът „Край“ и всички зрители разбират, че от този момент нататък двамата ще бъдат вечно щастливи. „Филмите никога не показват какво се случва след това“, каза си тя, като се опитваше да се утеши. Брак, готвене, деца, все по-малко секс, жената намира първата бележка от любовницата, решава да вдигне скандал, изслушва обещанията на мъжа, че това повече няма да се повтори, втора бележка от друга любовница, друг скандал и заплашване с развод, но този път мъжът не реагира толкова убедително, казва само, че я обича. Трета бележка, от трета любовница, и тогава избира мълчанието, преструвайки се, че не знае, защото той може да ѝ каже, че не я обича повече и че тя е свободна да си тръгне. Не, филмите не показват това. Свършват, преди да е започнал истинският живот. По-добре да не мисли повече.

Изчете едно, две, три списания. Най-сетне обявиха нейния полет, след като бе чакала цяла вечност в голямото файе, и тя се качи в

самолета. Продължаваше да си представя известната сцена, в която щом жената си затегне колана, усеща нечия ръка на рамото си, обръща се и вижда мъжа до себе си усмихнат.

Но нищо подобно не се случи.

Мария спа по време на краткия полет от Женева до Париж. Не й остана време да мисли каква история ще разкаже, като се прибере вкъщи, но родителите ѝ със сигурност щяха да са доволни, че дъщеря им се е върнала и че ще имат ферма и осигурени старини.

Събуди се от разтърсването при приземяването. Самолетът обикаля дълго по пистите, стюардесата се приближи и ѝ каза, че трябва да се прехвърли на друг терминал, тъй като самолетът за Бразилия е на терминал Е, а тя в момента се намира на терминал В. Няма за какво да се притеснява, самолетите се движат по разписание, разполага с много време и ако нещо не ѝ е ясно, персоналът на летището ще я упъти. Докато машината се приближаваше до мястото за слизане, Мария се замисли дали си струва да остане един ден в този град само за да направи няколко снимки и да разказва, че е видяла Париж. Нуждаеше се от време, за да мисли, да остане насаме със себе си, да скрие дълбоко спомените от предишната нощ, за да може да им се наслаждава винаги когато поиска да се почувства жива. Да, да остане в Париж беше чудесна идея; тя попита стюардесата кога е следващият полет за Бразилия, ако реши да не лети същия ден.

Стюардесата ѝ поиска билета и ѝ каза, че за съжаление тарифата не позволява подобен престой. Мария се утеши с мисълта, че ще се почувства потисната при вида на един толкова хубав град. Успяваше да запази самообладанието си, силната си воля, нямаше да позволи на красивия пейзаж и на спомените за някого да разрушат всичко.

Слезе от самолета, премина през граничната проверка; багажът ѝ щеше да бъде натоварен директно на другия самолет; така че нямаше за какво да се притеснява. Вратите се отвориха, пътниците започнаха да излизат и да се прегръщат с тези, които ги очакваха – жените, майките, децата. Мария се престори, че това не я засяга, но същевременно се замисли отново за самотата си; само че този път имаше една тайна, една мечта, самотата вече не беше толкова горчива, животът ѝ щеше да е по-лесен.

– Никой не може да ни отнеме Париж.

Не беше екскурзовод. Не беше и шофьор на такси. Краката ѝ се разтрепериха, когато чу гласа.

– Никой не може да ни отнеме Париж ли?

– Това изречение е от един филм, който обожавам. Искаш ли да видиш Айфеловата кула?

Да, искаше. Много искаше. Ралф държеше букет от рози и очите му бяха пълни със светлина, светлината, която тя бе видяла още първия ден, докато той я рисуваше, а тя потръпваше от студения вятър.

– Но как пристигна тук преди мен? – попита Мария само за да прикрие изненадата си, отговорът избобщо не я интересуваше, но ѝ трябваше време, за да си поеме въздух.

– Видях, че четеш някакво списание. Можех да дойда при теб още тогава, но съм романтичен, неизлечимо романтичен, затова реших, че ще е по-добре да взема първия самолет за Париж, да се разходя из летището, да чакам три часа, да прочета безброй пъти разписанието на полетите, да купя цветя за теб, да кажа изречението, което Рик казва на любимата си в „Казабланка“, и да си представя изненаданото ти лице. И да съм сигурен, че ти точно това искаш, че ме чакаш, че цялата решителност и воля на света не са достатъчни, за да попречат на любовта внезапно да промени правилата на играта. Не е толкова трудно да бъдеш романтичен като във филмите, не смяташ ли?

Не знаеше дали е трудно, или не, но сега това нямаше никакво значение за нея – дори и след като съзнаваше, че съвсем отскоро познава този мъж, че са се любили за пръв път преди няколко часа, че бе представена на приятелите му вчера, а той самият беше посещавал бара, в който тя работеше, и е бил женен два пъти. Подобна биография не беше безупречна. От друга страна, тя имаше достатъчно пари, за да купи ферма, бе млада, с независим характер, притежаваше голям житейски опит. Въпреки това реши, че след като съдбата винаги бе избирала вместо нея, можеше да рискува още веднъж. Целуна го, без да прояви ни най-малко любопитство към онова, което става, след като се появи надписът „Край“ на екраните в кината. Но ако някой някога поискаше да разкаже нейната история, щеше да го помоли да започне така, както започват приказките:

Имало едно време...

ПОСЛЕСЛОВ

Подобно на всички хора по света – като в този случай не се боя ни най-малко да обобщавам, – и на мен ми беше необходимо доста време, докато открия свещения смисъл на секса. Младостта ми съвпадна с една епоха на изключително голяма свобода, важни открития и много ексцеси, която беше последвана от консервативен период, изпълнен със забрани – цената, която трябваше да бъде платена за крайностите, които наистина имаха тежки последствия.

През десетилетието на ексцесите (говоря за седемдесетте години) писателят Ървинг Уолъс написа книга за американската цензура, разкривайки в нея юридическите машинации, целящи да попречат да бъде издаден един текст върху секса: „Седемте минути“.

В романа на Уолъс книгата, която е обект на дискусията за цензурата, само е спомената, а темата за сексуалността се появява рядко. Опитвах се да си представя какво съдържа забранената книга; помислих си дали не бих могъл да я напиша аз самият. В романа си Уолъс често споменава несъществуващата книга и това ограничи – дори направи невъзможна – задачата, която си бях поставил. У мен остана само споменът за заглавието (смятам, че Уолъс е бил твърде консервативен по отношение на времето и реших малко да го увелича), както и идеята, че е важно да се подходи сериозно към темата за сексуалността – което впрочем вече е направено от много писатели.

През 1977 г., веднага след като бях изнесъл лекция в Мантуа (Италия), намерих в хотела, където бях отседнал, някакъв ръкопис, който ми бяха оставили на рецепцията. Обикновено не чета ръкописи, но този го прочетох – ставаше дума за истинската история на една бразилска проститутка, за браковете ѝ, проблемите ѝ със закона, авантюрите ѝ. През 2000 г., минавайки през Цюрих, се свързах с въпросната проститутка – която ще наричам Соня – и ѝ казах, че съм харесал ръкописа ѝ. Препоръчах ѝ да го изпрати на бразилското ми издателство, но то го отхвърли. Соня, която по това време се бе установила в Италия, взе влака и дойде да се срещне с мен в Цюрих. Покани ни – мен, мой приятел и една репортерка от в. „Блик“, която току-що ме бе интервюирана – да отидем на Лангштрассе, зоната на местната проституция. Не знаех, че Соня е предупредила колежките си за нашето посещение, и за моя изненада трябваше да раздавам автографи върху книгите си, преведени на най-

различни езици.

По това време вече бях решил да пиша за секса, но все още няхах нито сюжет, нито главен герой; представях си нещо, което да е тясно свързано с традиционното търсене на свещеното, но посещението на Лангграсе ме накара да разбера следното: за да се пише за свещената страна на секса, трябва преди това да се разбере защо той е бил толкова профаниран.

Разговаряйки с един журналист от списание „Л'Илюс-гре“ (Швейцария), му разказах историята за импровизираното раздаване на автографи на Лангграсе и той публикува голям репортаж за събитието. В резултат на това един следобед, през който раздавах автографи в Женева, се появиха много проститутки, носейки мои книги. Една от тях привлече вниманието ми, отидохме с нея и с моята агентка и приятелка Моника Антунис да прием кафе, след което продължихме с вечеря, а през следващите дни се срещнахме още няколко пъти. Така постепенно се роди сюжетната нишка на „Единайсет минути“.

Искам да благодаря на моята швейцарска издателка Анна фон Планта, която ми предостави ценни данни за законодателството, касаещо положението на проститутките в нейната страна. А също и на следните жени от Цюрих (не споменавам истинските им имена): Соня, която срещнах за пръв път в Мантуа (кой знае, може пък един ден някой да се заинтересува от книгата ѝ!), Марта, Антенора, Исабела; а също и на Ейми, Лусия, Андрей, Ванеса, Патрик, Терез и Ана Кристина от Женева.

Благодарен съм и на Антонела Зара, която ми позволи да използвам откъси от книгата ѝ „Науката за любовта“ за някои части от дневника на Мария.

Най-накрая благодаря на Мария (също измислено име), която днес живее в Лозана, омъжена е и има две красиви дъщери, за това, че по време на многото ни срещи сподели с мен и с Моника своята история, залегнала в основата на тази книга.

Паулу Коелю

ДНЕС ПАУЛУ КОЕЛЮ е феномен на масовата култура, признат в цял свят. Преведени на 56 езика и издавани в 150 страни, книгите му се превърнаха в любимо четиво за всеки, който иска да разбере идеите и стремежите на нашето време.

Навсякъде, където се издава Паулу Коелю, възторжената реакция

на читателите надмина всички очаквания.

Така беше и през 1993 г., когато издателство „Харпър-Колинс“ пу-сна на книжния пазар в САЩ „Алхимика“ в 50 хиляди екземпляра – най-големият дотогава тираж на книга от бразилски автор. Днес този роман се смята за един от най-големите успехи на издателството.

Изключителният триумф на „Алхимика“ се повтаря във всички страни, в които е издаден: във Франция, където е публикуван от „Ан Кар-риер Едисион“, той оглавява класациите на бестселърите в продължение на пет поредни години; в Италия, където е лансиран от „Бомпиани“ и спечелва престижните награди „Супер Гринцане Кавур“ и „Флаяно“, в Германия, където излиза с щемпела на „Диогенес“ и се задържа 306 сед-мици в списъка на бестселърите на списание „Дер Шпигел“.

Кариерата на Паулу Коелю не се изчерпва само с голямото нацио-нално и международно признание на една-единствена негова книга. „Дневникът на един маг“, „Брида“, „Валкириите“, „Край река Пиедра седнах и заплаках“, „Петата планина“, „Воинът на светлината“, „Веро-ника решава да умре“, „Демонът и сеньорита Прим“ са книги, които до-казват непреходния талант на своя автор и предаността на неговите чи-татели: рядка и успешна комбинация, която му донесе една от най-прес-тижните немски награди – „Бамби“ за 2001 г., присъдена му за това, че „вярва в съдбата и в дарбите на човека, в способността му да поддържа жив хуманистичния пламък в света на мрака“.

На 28 октомври 2002 г. Паулу Коелю става член на Бразилската ли-тературна академия. Този негов успех е естествен резултат от несравни-мата му литературна траектория и от безспорното свидетелство за въз-действащата сила на думите му, които днес биха могли да бъдат откри-ти не само в многото му книги, но и на страниците на някои вестници, на които той редовно сътрудничи, като „Кориере дела Сера“ (Италия), „Ел Семанал“ (Испания), „Велт ам Зонтаг“ (Германия), „Чайна Таймс Дейли“ (Тайван), „Дневник“ (България).

КРАЙ

© 2003 Паулу Коелю
© 2003 Даниела Петрова, превод от португалски

Paulo Coelho
Onze minutos, 2003

Източник: <http://izvorite.com>

Публикация:

ЕДИНАЙСЕТ МИНУТИ. 2003. Изд. Обсидиан, София. Превод: от португ. Даниела ПЕТРОВА [Onze minutos / Paulo СОЕЛНО (2003)]. Художник: оформление: Николай ПЕКАРЕВ. Страници: 270. ISBN 954-769-055-8.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2064>]